

AVALIK ARVAMUS JA RIIGIKAITSE

Kaitseministeerium

Vaike Vainu

Jaanuar 2010

Tatari 6, 10116 Tallinn
tel (0) 627 7583, faks (0) 627 7584
post@turu-uuringute.ee
www.turu-uuringute.ee

Turu-uuringute AS

SISUKORD

UURINGU TAUST	4
1 Valim	4
2 Küsitlustöö ning andmetöötlus	5
3 Teostajad.....	7
UURINGU TULEMUSED.....	8
1 Institutsioonide usaldusväärsus	8
1.1 Kaitsestruktuuride usaldusväärsus.....	10
2 Julgeolek ning ohud.....	11
2.1 Julgeolek maailmas ning Eestis	11
2.2 Ohud Eestile.....	12
2.3 Julgeoleku tagatised	15
2.4 Kaitsealane koostöö.....	17
2.5 Suhtumine osalemisse rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel	18
2.6 Konkreetsed missioonid	19
2.7 Rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides osalemise kasu	21
2.8 Suhtumine Nord-Streami gaasitoru rajamisse.....	24
3 Eesti elanikkonna kaitsetahe	25
3.1 Kokkupuude kaitsestruktuuridega.....	25
3.2 Suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse	26
3.3 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda.....	28
3.4 Oskus käituda võimaliku kallaletungi korral.....	30
4 Eesti kaitsevõime.....	30
4.1 Suhtumine Eesti kaitsevõimesse.....	30
4.2 Suhtumine kaitsekulutustesse	31
4.3 Hinnang riigi tegevusele riigikaitse arendamisel	32
5 NATO	33
5.1 Suhtumine NATO-sse kuulumisse	33
5.2 Informeeritus NATO-st.....	36
5.3 NATO abi võimaliku ohu korral	38
5.4 NATO laienemine	39
6 Info Eesti kaitsepoliitika ja riigikaitse kohta.....	41
6.1 Infokanalid.....	41
6.2 Info piisavus.....	43

7	Hinnangud seoses kaitseväeteenistusega.....	44
7.1	Ajateenistuse vajalikkus	45
7.2	Suhtumine kutselisse sõjaväesse	46
7.3	Ajateenistusest kõrvalehoidmine	47
7.4	Asendusteenistus	49
7.5	Kaitseväeteenistuse läbimine eritingimustel	50
7.6	Ajateenistuse eesmärgid	51
8	Kaitseliidu kuvand ja eesmärgid	53
KOKKUVÕTE		57
Lisa 1 - Küsitlusankeet eesti keeles		
Lisa 2 – Andmetabelid (aruandele lisatud CD-I)		

UURINGU TAUST

Käesolev aruanne on koostatud Turu-uuringute AS-i poolt 20. jaanuaril - 2. veebruaril 2010. aastal läbi viidud omnibussiküsitluse tulemuste põhjal. Aruanne esitatakse Kaitseministeeriumile. Uuringu eesmärgiks oli selgitada, milline on:

- Kaitsejõudude usaldusväärsus teiste institutsioonide seas;
- Hinnangud seoses Eesti julgeoleku, selle tagamise ning võimalike ohtudega;
- Suhtumine NATO-sse;
- Peamised infoallikad riigikaitse- ja NATO-alase teabe hankimisel;
- Suhtumine Eesti osalemisse rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides;
- Hinnangud seoses kaitseväeteenistuse ning selle vajalikkusega;
- Kaitseliidu kuvand.

Käesolevas aruandes on jaanuarikuise küsitluse tulemusi võrreldud varasemate samalaadsete küsitluste tulemustega, millest viimane viidi Kaitseministeeriumi tellimusel läbi 2009. aasta mais.

Aruande esimeses osas on toodud meetoodika kirjeldus, teises osas tulemused koos jooniste ning kommentaaridega, lisades on esitatud kasutatud ankeet ning CD-l tulemuste tabeljaotused olulisemate taustatunnuste¹ lõikes.

1 Valim

Turu-uuringute AS-i poolt läbiviidavate omnibuss-uuringute üldkogumi moodustavad Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 15-74 aastat (Eesti Statistikaameti andmeil 1. jaanuari 2009 seisuga 1 038 848 inimest). Omnibuss-uuringu planeeritavaks valimiks on igakuiselt 1000 vastajat, mis tagab esinduslikud ning kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale üldistatavad tulemused. 1000 inimese küsitlemisel ei ületa maksimaalne viga 95%-lisel usaldusnivool 3,10% piiri, väiksemate gruppide (nt. mehed-naised) vaatlemisel võib viga olla suurem.

Järgnevas tabelis 1 on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

¹ Käesolevas aruandes kasutatakse mõisteid „rahvus“ ning „suhtluskeel“ sünonüümidena, st. eesti rahvusest inimesteks loetakse vastajaid, kes kasutavad Eestis peamise suhtluskeelena eesti keelt; mitte-eestlasteks loetakse inimesed, kes kasutavad Eestis põhiliselt mõnda teist keelt peale eesti keele.

Tabel 1 Valimivea piirid

Vastuste osakaal/valimi suurus	48% või		40% või		35% või		30% või		25% või		20% või		15% või		10% või		5% või		3% või		2% või	
	50%	52%	60%	65%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	97%	98%	99%	99%	99%	99%	99%	99%	99%	99%	99%	99%
10	30,99%	30,97%	30,36%	29,56%	28,40%	26,84%	24,79%	22,13%	18,59%	13,51%	10,57%	8,68%										
20	21,91%	21,90%	21,47%	20,90%	20,08%	18,98%	17,53%	15,65%	13,15%	9,55%	7,48%	6,14%										
30	17,89%	17,88%	17,53%	17,07%	16,40%	15,49%	14,31%	12,78%	10,74%	7,80%	6,10%	5,01%										
40	15,49%	15,49%	15,18%	14,78%	14,20%	13,42%	12,40%	11,07%	9,30%	6,75%	5,29%	4,34%										
50	13,86%	13,85%	13,58%	13,22%	12,70%	12,00%	11,09%	9,90%	8,32%	6,04%	4,73%	3,88%										
60	12,65%	12,65%	12,40%	12,07%	11,60%	10,96%	10,12%	9,03%	7,59%	5,51%	4,32%	3,54%										
70	11,71%	11,71%	11,48%	11,17%	10,74%	10,14%	9,37%	8,36%	7,03%	5,11%	4,00%	3,28%										
80	10,96%	10,95%	10,73%	10,45%	10,04%	9,49%	8,77%	7,82%	6,57%	4,78%	3,74%	3,07%										
90	10,33%	10,32%	10,12%	9,85%	9,47%	8,95%	8,26%	7,38%	6,20%	4,50%	3,52%	2,89%										
100	9,80%	9,79%	9,60%	9,35%	8,98%	8,49%	7,84%	7,00%	5,88%	4,27%	3,34%	2,74%										
110	9,34%	9,34%	9,15%	8,91%	8,56%	8,09%	7,47%	6,67%	5,61%	4,07%	3,19%	2,62%										
120	8,95%	8,94%	8,76%	8,53%	8,20%	7,75%	7,16%	6,39%	5,37%	3,90%	3,05%	2,50%										
130	8,59%	8,59%	8,42%	8,20%	7,88%	7,44%	6,88%	6,14%	5,16%	3,75%	2,93%	2,41%										
150	8,00%	8,00%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%										
200	6,93%	6,93%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%										
500	4,38%	4,38%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%										
700	3,70%	3,70%	3,63%	3,53%	3,39%	3,21%	2,96%	2,64%	2,22%	1,61%	1,26%	1,04%										
1 000	3,10%	3,10%	3,03%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%										

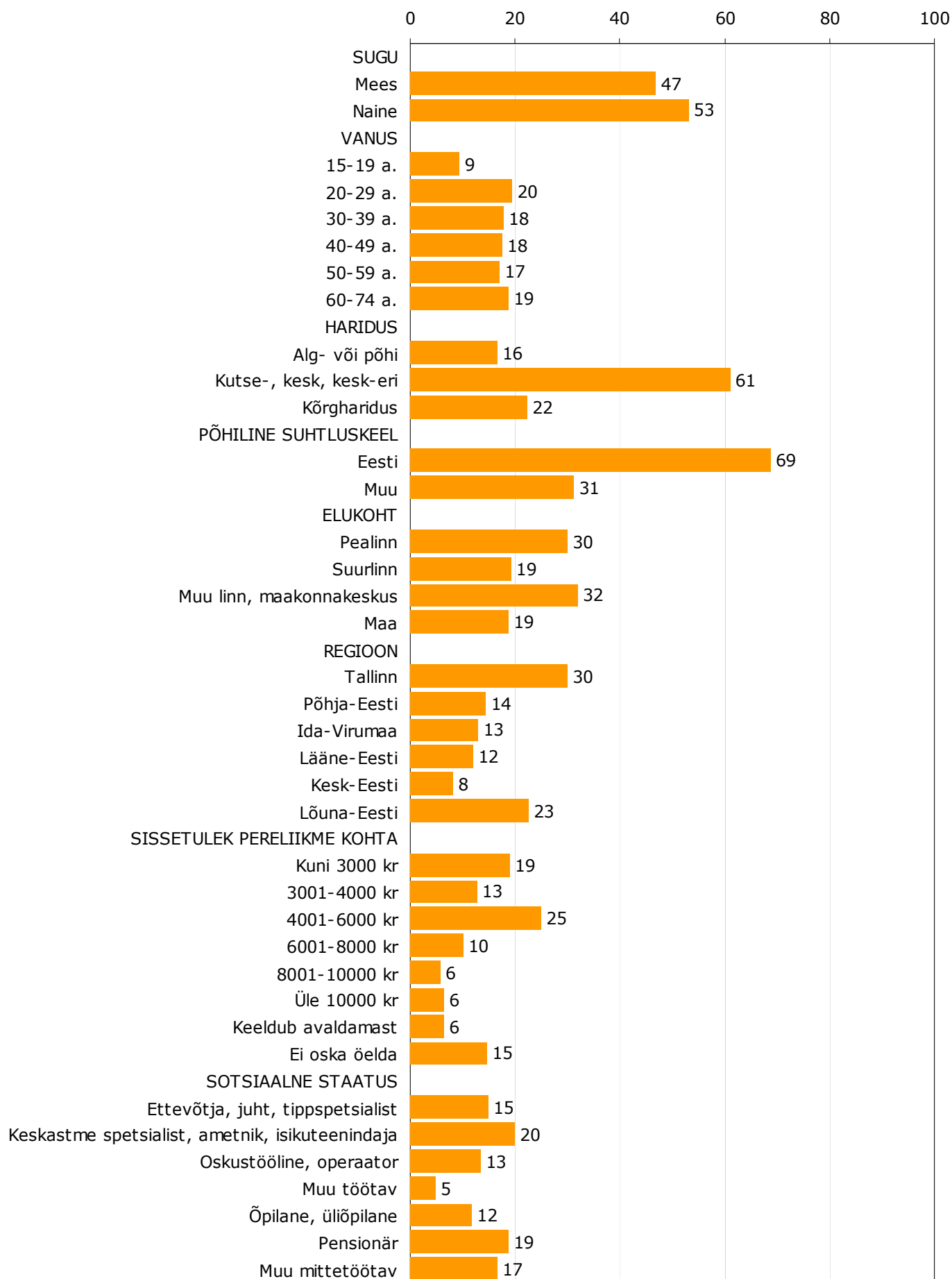
Valimi moodustamisel kasutati üldkogumi proportsionaalset mudelit piirkondade ja asulatüüpide (linn/maa) lõikes ning mitmeastmelist tõenäosuslikku juhuvalikut.

Esmalt valiti mudeli alusel valimipunktid - kõigis piirkondades kokku 100. Valimipunktid (täpsusega kuni lähteadressi tasandini) valiti asula suurusele (elanike arvule) proportsionaalse tõenäosusega. Lähteadresside baasina kasutati Rahvastikuregistri aadressloendit. Seejärel teostati vastaja valik – igas valimipunktis ca. 10 inimest. Vastajate valikul rakendati lähteadressi meetodit ja nn „noore mehe reeglit“. See tähendab, et valimisse sattunud aadressil paluti ankeet täita noorimal kodusoleval meessoost leibkonna liikmel vanuses 15–74. Kui mehi kodus ei olnud, viidi intervjuu läbi noorima kodusoleva naisega. Samuti rakendati vastaja valikul vanuselisi kvoote (igas valimipunktis küsitleti maksimaalselt 2-3 üle 60-aastast inimest). Selline meetod annab neile vastajate kategooriatele, kes tavaliselt harvemini kodus viibivad (nooremad inimesed, meesterahvad), lisatõenäosuse valimisse sattuda, muutes nii empiirilise valimi paremini vastavaks elanikkonna tegelikule soolis-vanuselisele koosseisule.

2 Küsitlustöö ning andmetöötlus

Küsitlusmeetodina kasutati trükitud ankeedi alusel läbiviidavat personaalintervjuud. Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles. Küsitlustöös osales 71 vastava ettevalmistuse saanud Turu-uuringute AS-i küsitlajat. Kokku viidi läbi 1000 intervjuud. Vastavalt rahvusvahelistele uuringu läbiviimise standarditele teostati peale intervjuude läbiviimist 10% ankeetide puhul juhuslikult valitud küsitluspunktides küsitlustöö järelkontroll, kasutades tagasisidekirju.

Uuringutulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows 15.0. Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute soolist ning vanuselist koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks. Vastajate sotsiaal-demograafiline koosseis peale andmete kaalumist on kujutatud joonisel 1.

Joonis 1 Vastanute profiil (% , n=1000)

3 Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

▪ Andmetöötlus, tabeltöötlus:	Tõnis Stamberg
▪ Aruande koostaja:	Vaike Vainu
▪ Valimi koostaja/küsitlustöö koordineerija:	Marina Karpištšenko
▪ Andmesisestuse koordineerija:	Asta Pajos

Ettevõtte kontaktandmed:

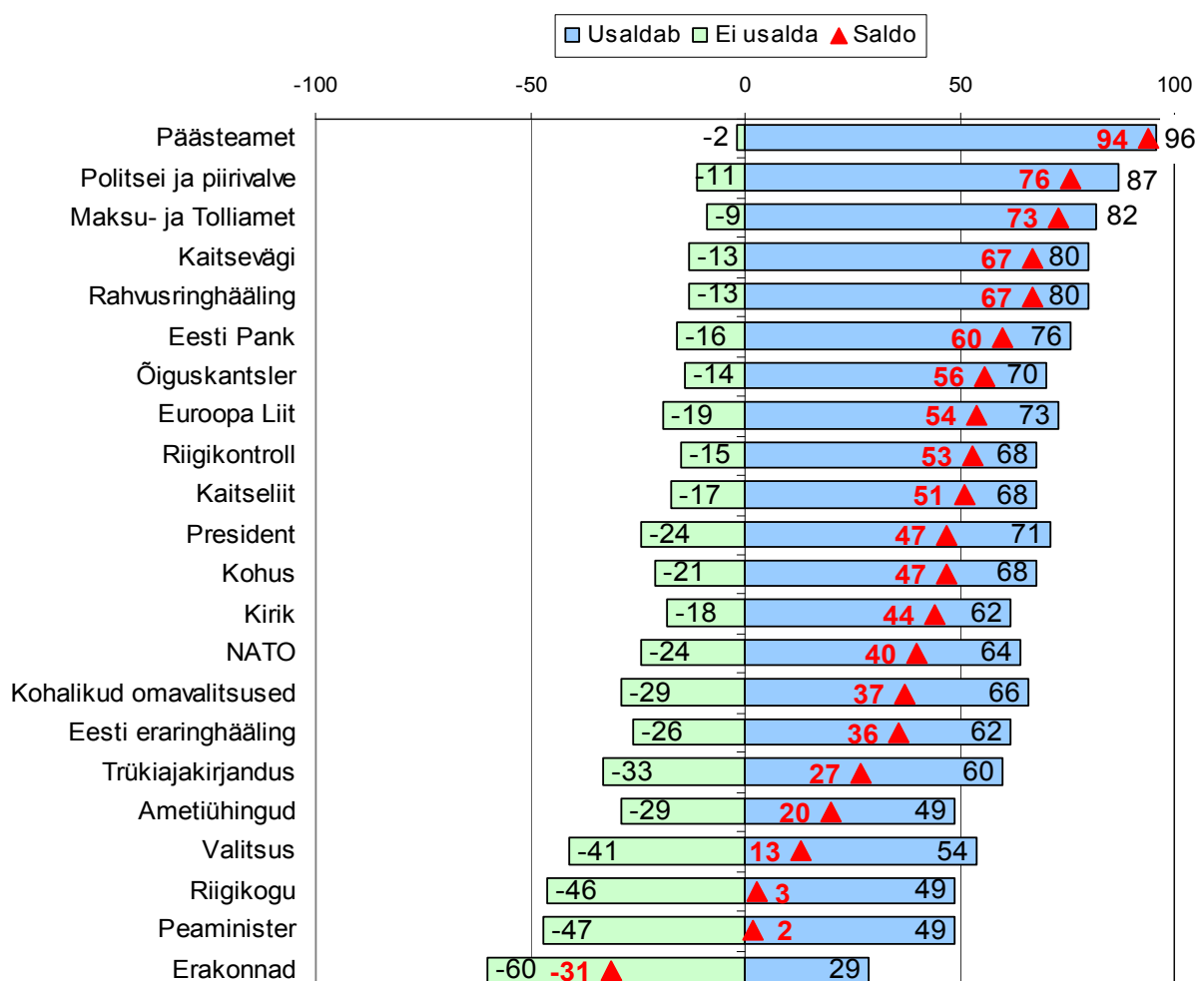
▪ Telefon:	6 277 583
▪ Faks:	6 277 584
▪ E-post:	post@туру-uuringute.ee
▪ Kodulehekülg:	www.turu-uuringute.ee
▪ Aadress:	Tatari 6 (3. korrus), 10 116 Tallinn

UURINGU TULEMUSED

1 Institutsioonide usaldusväärsus

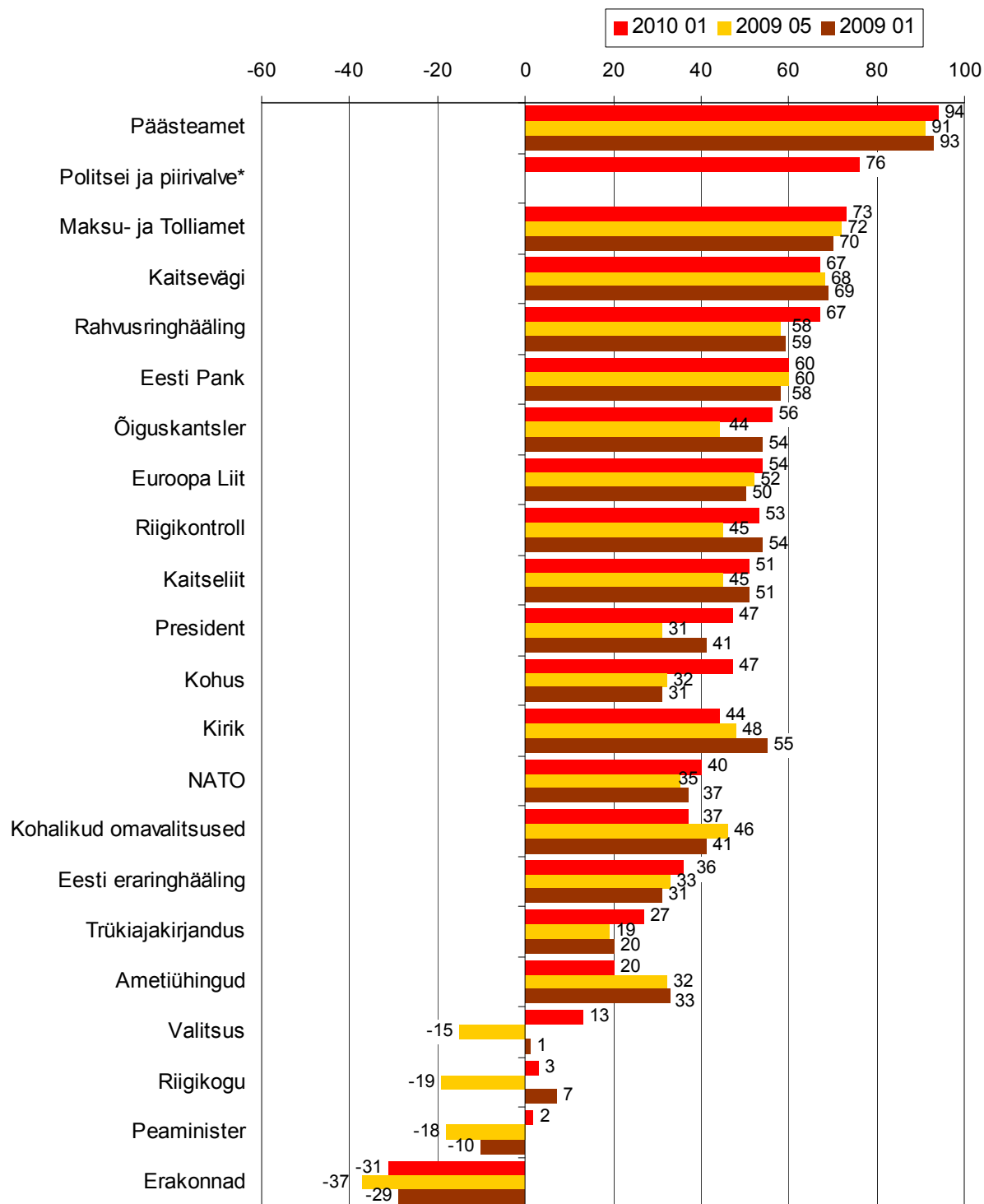
Kahekümne kahe institutsiooni usaldusväärstust mõõdeti skaalal *täiesti usaldan/pigem usaldan/pigem ei usalda/üldse ei usalda*. Kõige enam usaldavad Eesti 15-74-aastased elanikud jaanuaris päästeametit, mida täiesti/pigem usaldab 96% Eesti 15-74-aastasest elanikkonnast (Joonis 2). Usaldusreitingute alusel moodustatud pingereas on kõrgetel positsioonidel ka politsei ja piirivalve (87%), maksu- ja tolliamet (82%), kaitsevägi (80%) ning rahvusringhääling (80%). Kõige madalam on usaldus poliitiliste institutsioonide, sh. eriti erakondade vastu – erakondade puhul on usaldajate ning mitte-usaldajate saldo ainsa institutsioonina jaanuaris negatiivse väärtusega.

Joonis 2 Institutsioonide usaldusväärsus (% , n=kõik vastajad)

Vaadeldes institutsioonide usaldusväarsusele antud hinnangute saldo väärtuste ajalist muutumist, on näha, et võrreldes 2009. a maikuuga on usaldus vaadeldavate institutsioonide vastu üldkokkuvõttes suurenenud (Joonis 3). Erandiks on kirik, kohalikud omavalitsused ning ametiühingud, mille usaldusväarsusele antud hinnangute saldod on jaanuaris 2010 vaatlusaluste kuude madalaimal tasemel.

Joonis 3 Võrdlus varasemate küsitlustega (usaldajate ning mitte-usaldajate saldo, n=kõik vastajad)

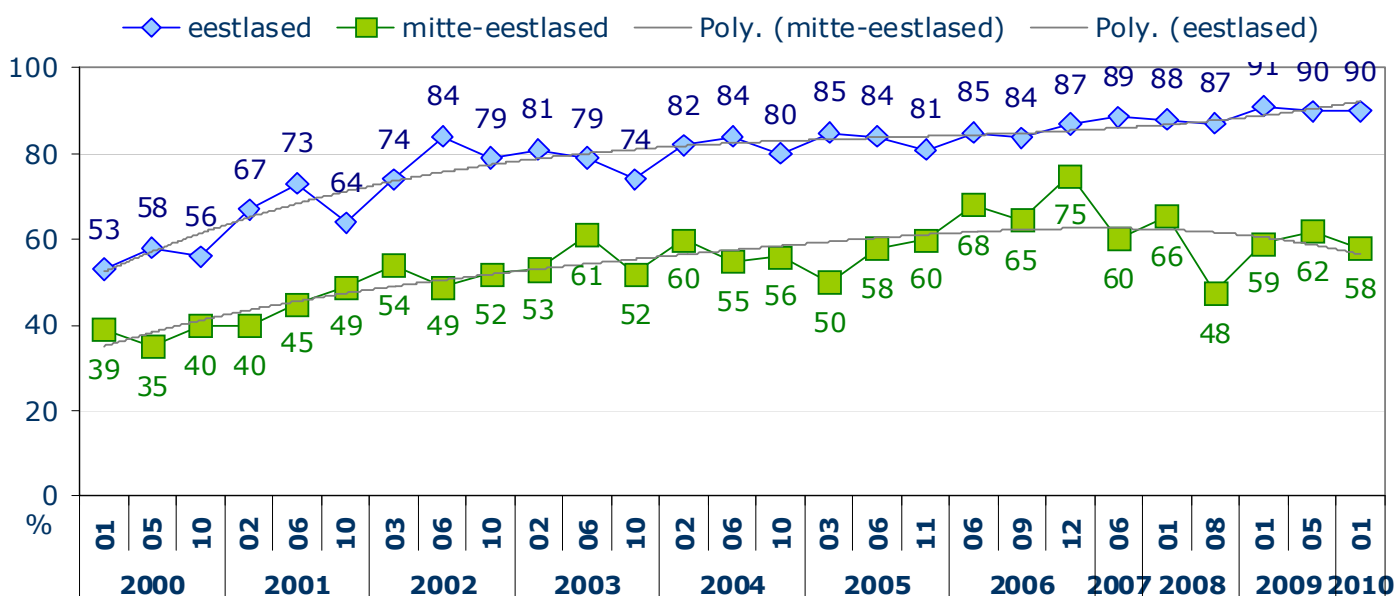
* 2010. aasta jaanuarikuus käsitleti esmakordselt politseid ning piirivalvet ühinenud institutsioonina.

1.1 Kaitsestruktuuride usaldusväärsus

Võrreldes teiste vaatlusaluste institutsioonidega peeti ka jaanuaris kaitseväge keskmiselt usaldusväärsemaks institutsiooniks. Käesolevas uuringus on kaitsevägi järjestuses neljas viies enamusaldatud institutsioon mõõdetud kahekümne kahest. **Kogu 15-74 aastasest elanikkonnast usaldas jaanuaris 2010 kaitseväge 80%**, 2009. aasta mais ning jaanuaris 81% (Joonis 4).

Jätkuvalt on mitte-eestlaste seas usaldus kaitseväge vastu madalam kui eestlaste seas. Tulenevalt mitte-eestlaste väikesemast esindatusest küsitlusvalimis on selle elanikkonna rühma kohta üldistuste tegemisel statistilise vea piir suurem kui eestlaste puhul, mis tingib ka tulemuste suurema kõikumise². Hoolimata veapiirist võib siiski öelda, et eestlaste seas on usaldus kaitseväge vastu viimastel aastatel püsinud stabiilselt kõrgel tasemel (84...91%), samas kui mitte-eestlaste seas on usaldusreiting läbi teinud statistiliselt olulisi kõikumisi. Mitte-eestlaste usaldus kaitseväge vastu langes viimaste aastate madalaimale tasemele 2008. aasta augustis (tõenäoliselt reaktsioonina Eesti riigijuhtide seisukohavõttele Venemaa-Gruusia konflikti suhtes), kuid on peale seda sündmust taastunud Venemaa-Gruusia konfliktile eelnenud tasemel, tõustes 58...62% piirimaile.

Joonis 4 Kaitseväge usaldusväärsus 2000-2010, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (täiesti ja pigem usaldajate %)

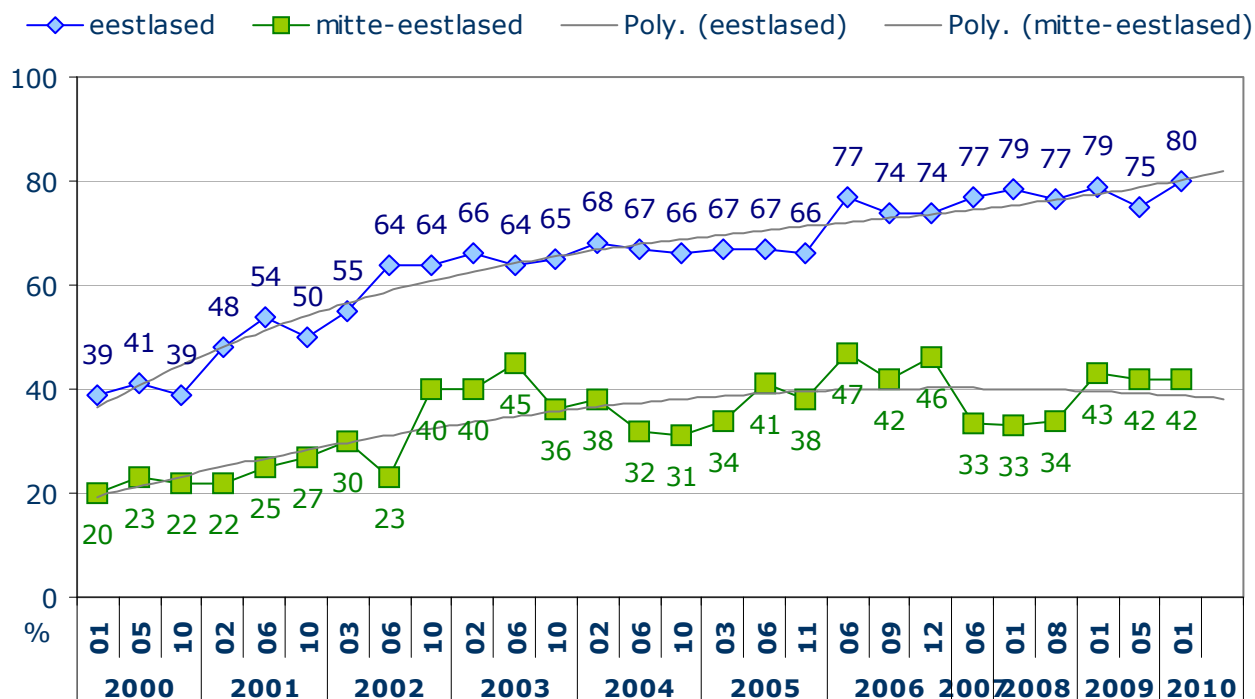

Kaitseliidu usaldusreiting on jäänud läbivalt alla kaitseväge usaldusreitingule. Mais 2009 usaldas kaitseliitu 64% eestimaalastest (kaitseväge vastavalt 81%), **jaanuariks on usaldus kaitseliidu vastu aga tõusnud 68%-ni** (kaitseväge reiting vastavalt 80%). Sarnaselt kaitsevägele on ka kaitseliidu usaldusväärsele antud hinnangud mitte-eestlaste seas selgelt madalamad kui eestlaste seas (Joonis 5). Nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste hinnangud kaitseliidu usaldusväärsele on viimase kümne aasta jooksul üldkokkuvõttes paranenud. Mitte-eestlaste hinnangud kaitseliidu usaldusväärsele tegid kerge languse läbi 2007.-2008. aastal, mil institutsiooni usaldavate inimeste suhtarv langes 33-34%-ni. Viimaste

² Eestlaste puhul on maksimaalne veapiir 95%-lisel usaldusnivool ca. 3,7%, mitte-eestlaste puhul aga ca. 5,6%

küsitluste andmetel on kaitseleitu usaldavate inimeste suhtarv mitte-eestlaste seas siiski taas tõusnud üle 40%-i piiri.

Joonis 5 Kaitseleitu usaldusväärsus 2000-2010, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (täiesti ja pigem usaldajate %)

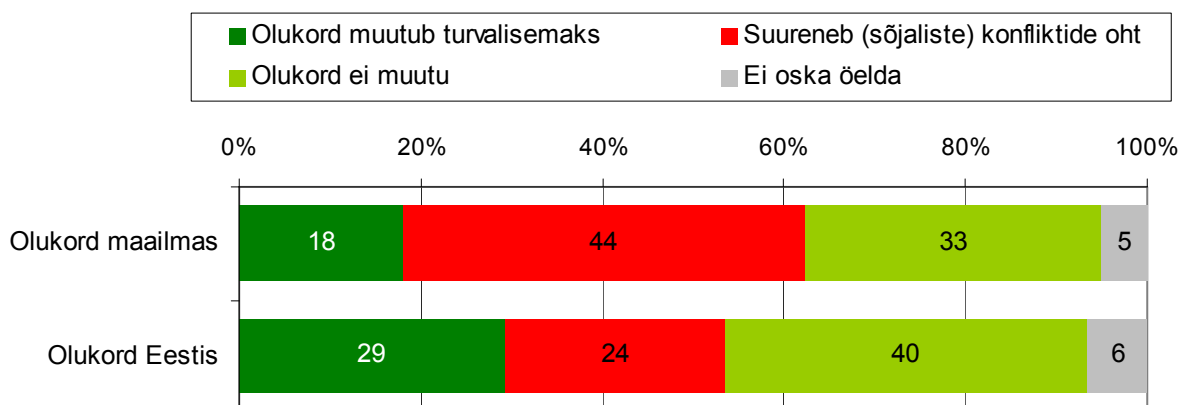

2 Julgeolek ning ohud

2.1 Julgeolek maailmas ning Eestis

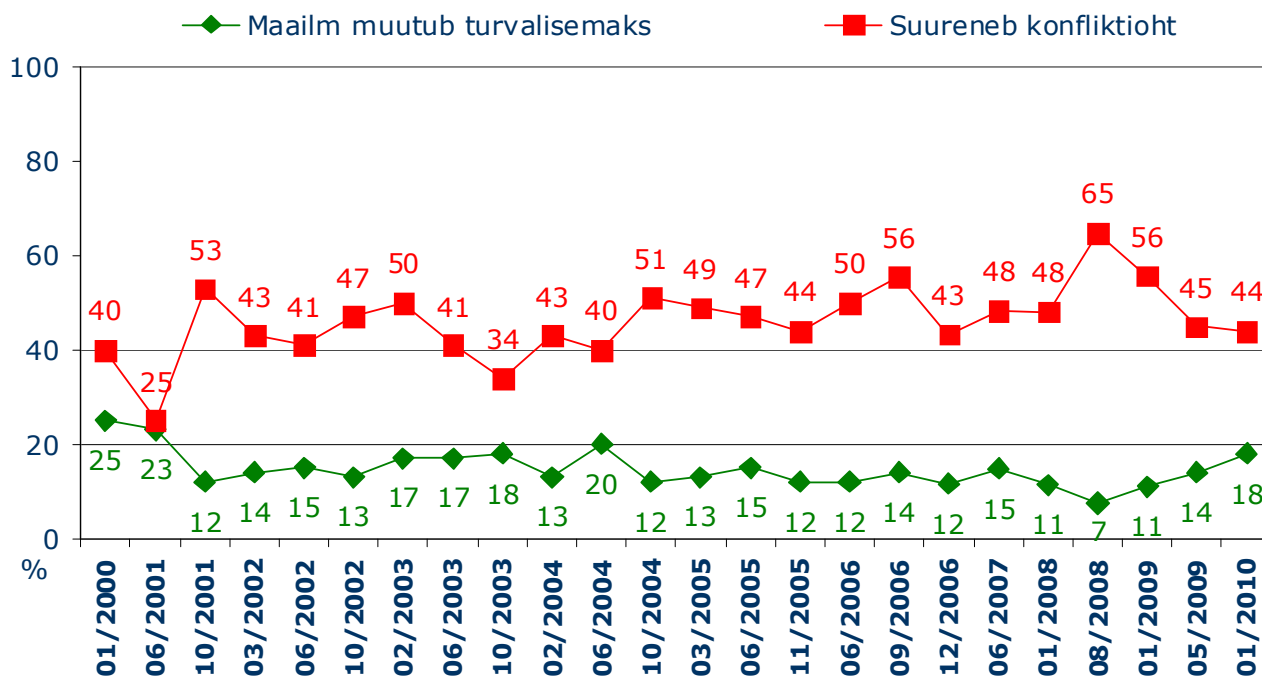
Elanikest 18% on arvamusel, et maailm muutub lähema dekaadi jooksul turvalisemaks, 33% leiab, et praegune olukord ei muutu ning 44% usub sõjaliste konfliktide ohu suurenemist (Joonis 6). **Eesti olukorda kümne aasta pärast tajuvad elanikud valdavalt positiivsemana kui olukorda maailmas tervikuna** – seda, et olukord Eestis muutub turvalisemaks, usub 29%, samas kui olukorra muutumist konfliktiohtlikumaks usub 24%.

Joonis 6 Julgeolek maailmas ning Eestis (% , n=kõik vastajad)

Viimastel aastatel oli elanike ohutunnetus sõjaliste konfliktide esinemise tõenäosuse suhtes maailmas tervikuna kõrgeim 2008. aasta augustis, seoses Venemaa-Gruusia konfliktiga (Joonis 7). Järgnevad küsitlused näitavad ohutunde vähenemist – võrreldes augustiga 2008 on konfliktiohu suurenemist uskuvate elanike suhtarv vähenenud 21 protsendipunkti võrra, samas kui nende inimeste suhtarv, kes usuvad, et maailm muutub turvalisemaks, on sel perioodil suurenenud 11 protsendipunkti võrra.

Joonis 7 Julgeolek maailmas – muutus 2000-2010 (% , n=kõik vastajad)

Mitte-eestlased hindavad võimalikku konfliktiohtu maailmas tervikuna jätkuvalt eestlastest madalamalt - eestlastest uskus sõjalise ohu suurenemist 47%, mitte-eestlastest 38%. Konfliktiohu suurenemist Eestis tajusid eestlased ning mitte-eestlased sarnaselt – eestlastest pidas konfliktiohu suurenemist tõenäoliseks 25%, mitte-eestlastest 23%.

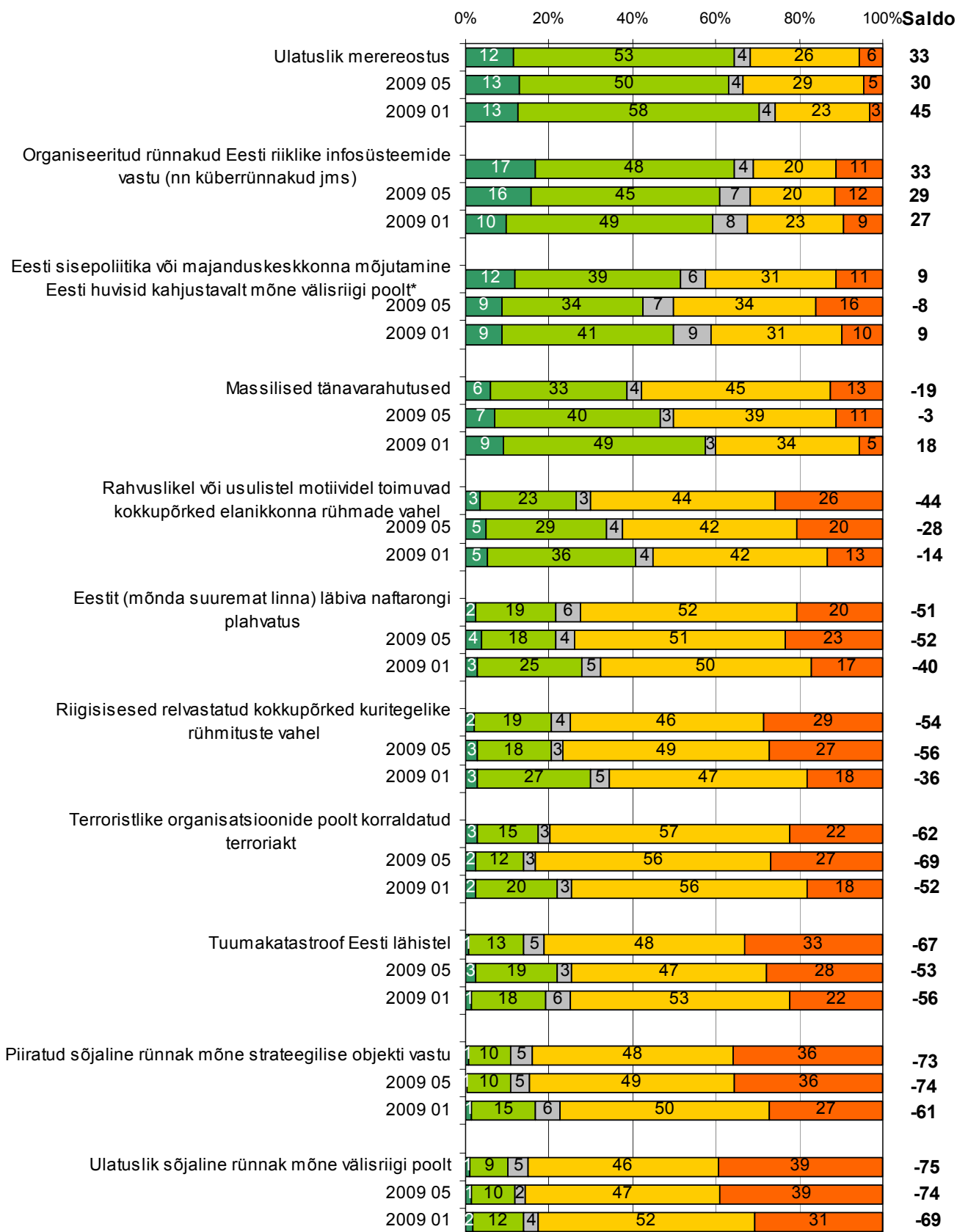
2.2 Ohud Eestile

Kõige tõenäolisemateks ohtudeks, mis Eestit lähemate aastate jooksul võivad ähvardada, peetakse jätkuvalt ulatuslikke merereostusi ning nn. küberrünnakuid (Joonis 8). Võrreldes eelmise jaanuariga on elanike arvates tõenäosus merereostuse ohuks vähenenud, kuid tõenäosus küberrünnakute esinemiseks suurenenud.

Selleks, et saada selgem ülevaade hinnangute muutumisest viimase aasta jooksul, lahutati iga teguri puhul ohtu tõenäoliseks hinnanud vastajate suhtarvust ohtu ebatõenäoliseks hinnanud vastajate suhtarv. Kuna hinnangute saldo väärtus on enamiku vaadeldavate tegurite puhul negatiivne, tähendab see seda, et inimesi, kes nimetatud ohtu Eestit lähematel aastatel ähvardavaks ei pidanud, oli arvukamalt kui neid, kes pidasid ohtu Eesti jaoks tõenäoliseks. Saldo oli positiivse väärtusega vaid kolme teguri puhul: ulatuslik merereostus (33 punkti), küberrünnak (33 punkti) ning Eesti sisepoliitika või majanduskeskkonna mõjutamine Eesti huvisid kahjustavalt mõne välisriigi poolt (9 punkti).

Joonis 8 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul, tulemuste ajaline võrdlus (% ja saldo, n=kõik vastajad)

■ Väga tõenäoliseks ■ Küllaltki tõenäoliseks ■ Ei oska öelda ■ Mitte eriti tõenäoliseks ■ Täiesti ebatõenäoliseks

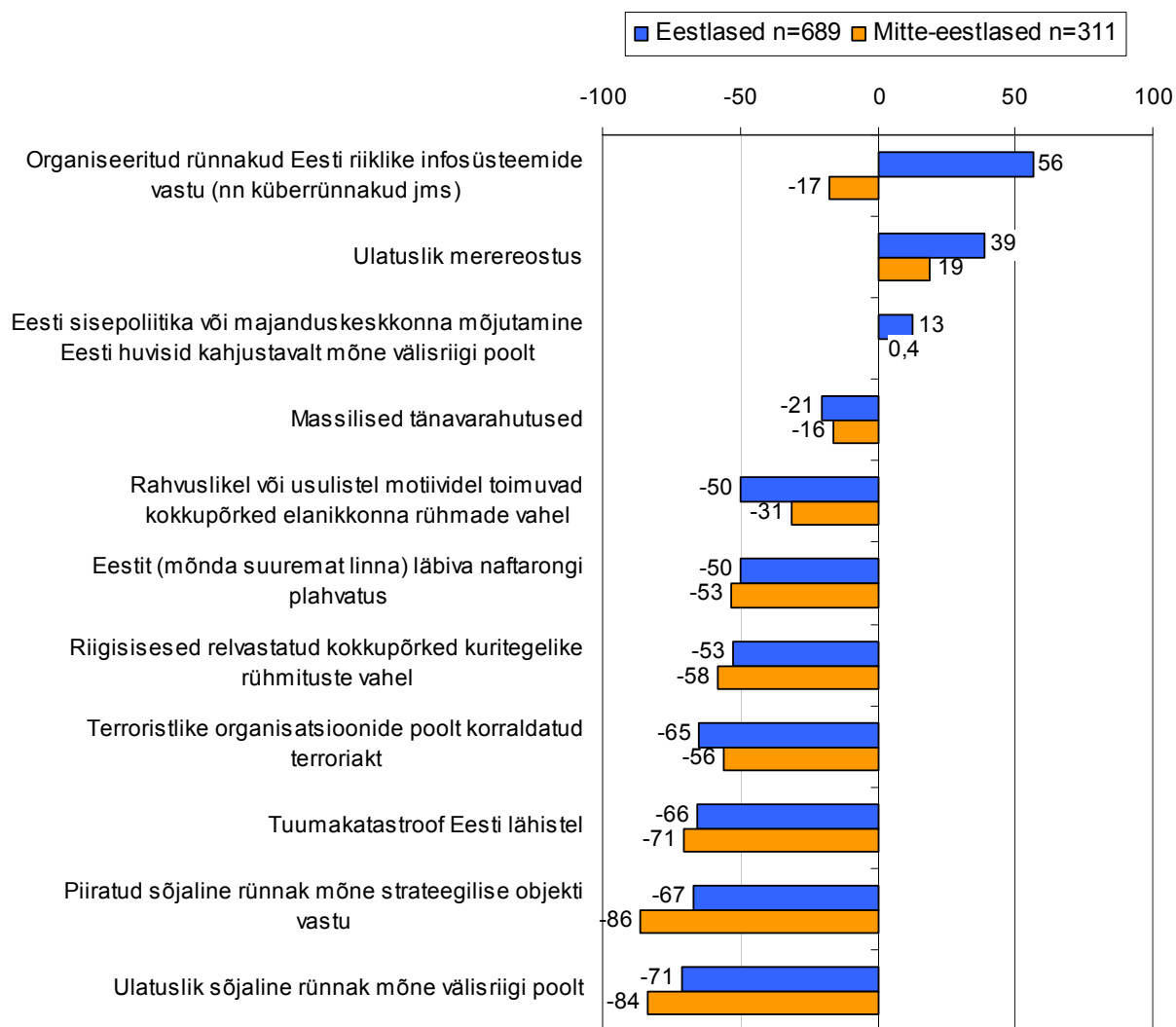
* Enne 2010 01 oli küsimuse sõnastus järgnev: „Eesti majanduskeskkonna mõjutamine Eesti huvisid hajustavalt mõne välisriigi poolt“. Kuna sõnastus muutus, pole tulemused ajaliselt võrreldavad.

Võrreldes eelmise jaanuariga on eestimaalaste ohutunne pea kõigi vaadeldavate ohtude suhtes nõrgenenud. Ainsana on suurenenud elanike ohutunne küberrünnakute esinemise suhtes.

Joonisel 9 on võrdlevalt esitatud eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud saldonga (lahutasime ohtu tõenäoseks pidavatest vastajatest ohtu mitte-tõenäoseks pidavad vastajad). Nagu jooniselt näha, tunnetavad eestlased mitte-eestlastega võrreldes küberrünnakute, ulatusliku merereostuse, mõne strateegilise objekti vastu suunatud piiratud sõjalise rünnaku ning mõne välisriigi poolse ulatusliku sõjalise rünnaku ohtu teravamalt. Samas ohtu rahvuslikeks või usulistel motiividel toimuvateks kokkupõrgeteks elanikkonna rühmade vahel ning terroristlike organisatsioonide poolt korraldatud terroriaktide ohtu tajuvad mitte-eestlased teravamalt kui eestlased.

Sarnaselt maikuisele küsitlusele lahknevad eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud omavahel kõige enam küberrünnakute esinemise tõenäosuse osas (hinnangute saldod erinevad keskmiselt 74 punkti võrra). Võrreldes eelmise küsitlusega on erinevus eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute vahel üldkokkuvõttes siiski vähenenud.

Joonis 9 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus, saldo

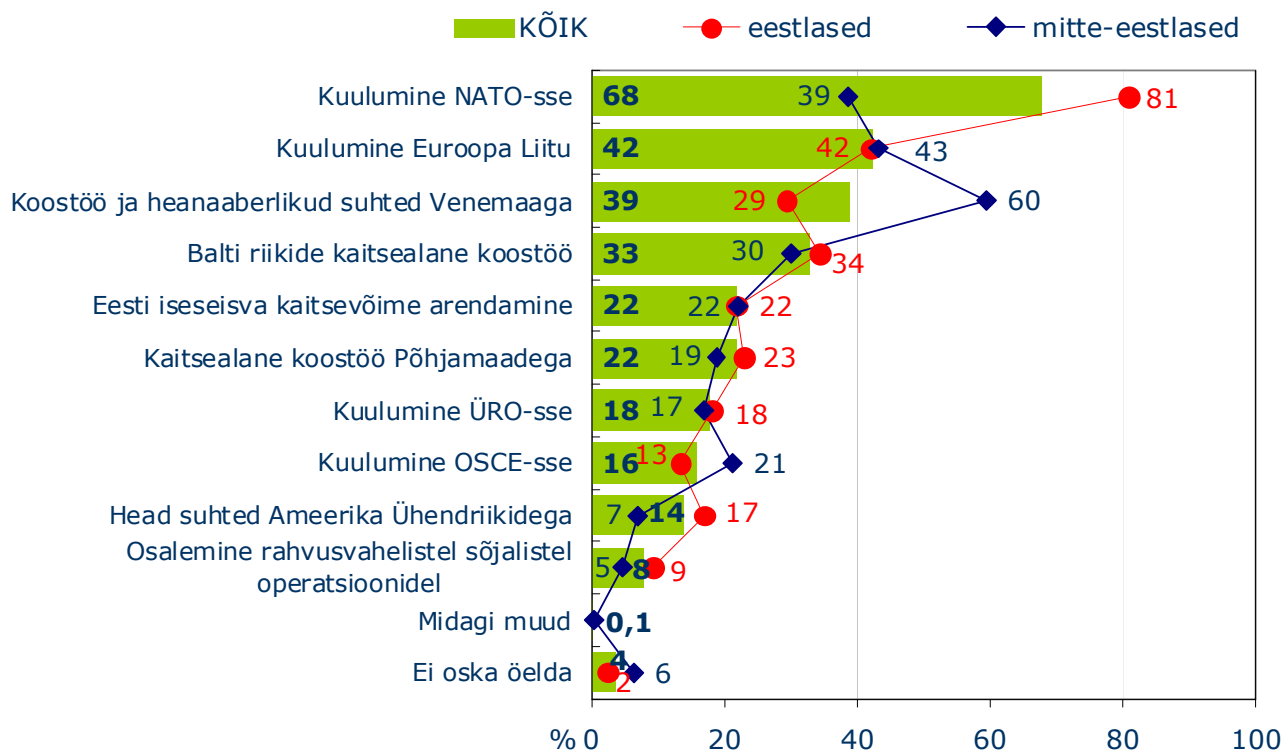

2.3 Julgeoleku tagatised

Üheks Eesti julgeoleku suurimaks tagatiseks peab enam kui pool elanikkonnast kuulumist NATO-sse, mida on kolme tähtsama julgeolekugarantii seas nimetanud 68% vastajatest (Joonis 10). Enam kui kolmandik vastajaist nimetas ühena kolmest tähtsamast julgeolekugarantiist kuulumist Euroopa Liitu (42%) või koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga (39%).

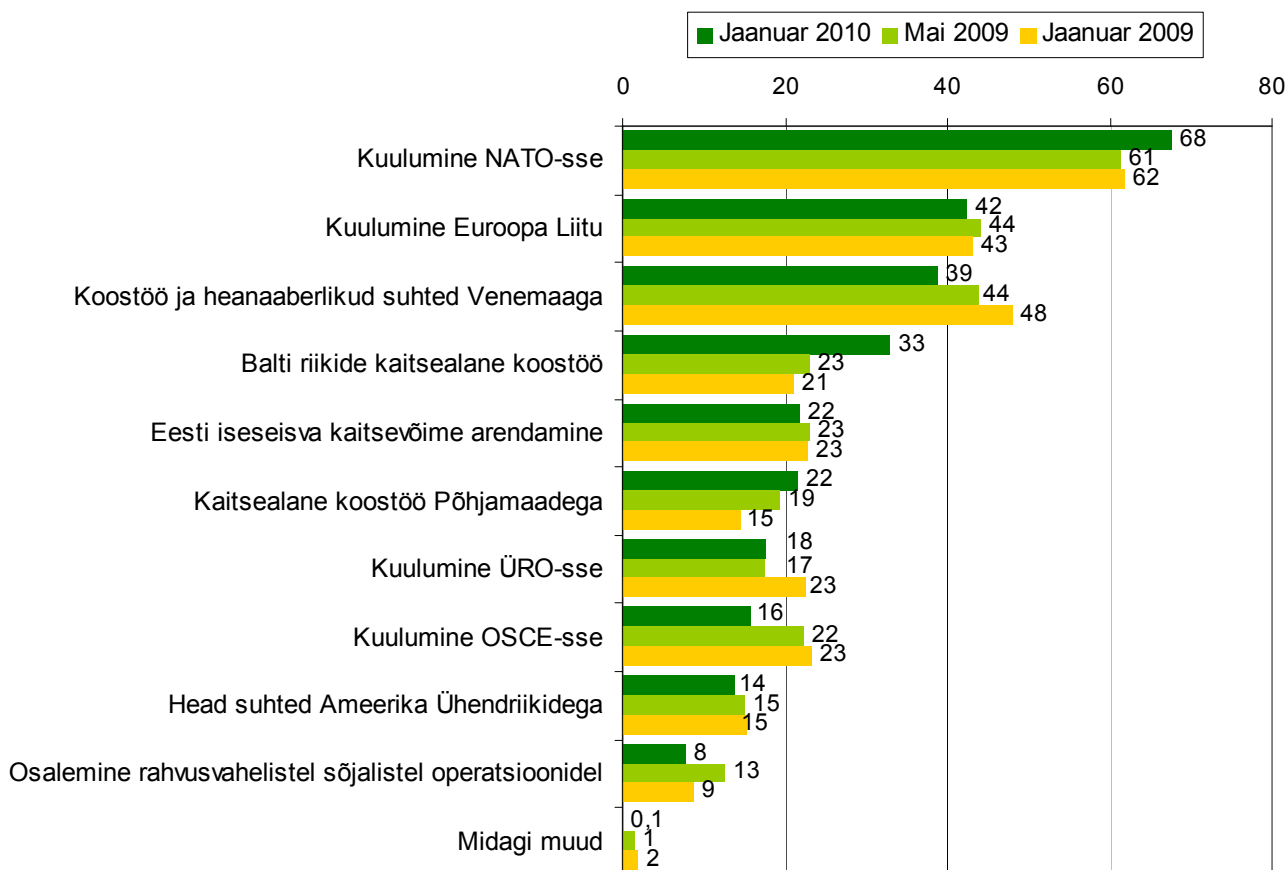
Väga selge lõhe eestlaste ning mitte-eestlaste arvamuse vahel on jätkuvalt nähtav eelkõige NATO-Venemaa teljel. Eestlased näevad julgeolekugarantiina võrreldes mitte-eestlastega oluliselt sagedamini kuulumist NATO-sse (81% vs 39%) või häid suhteid Ameerika Ühendriikidega (17% vs 7%), mitte-eestlased seevastu peavad eestlastega võrreldes sagedamini oluliseks koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga (60% vs 29%) või kuulumist OSCE-sse (21% vs 13%).

Joonis 10 Eesti julgeoleku garantiid, iga vastaja võis märkida kuni kolm vastust, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (%) (n=kõik vastajad)

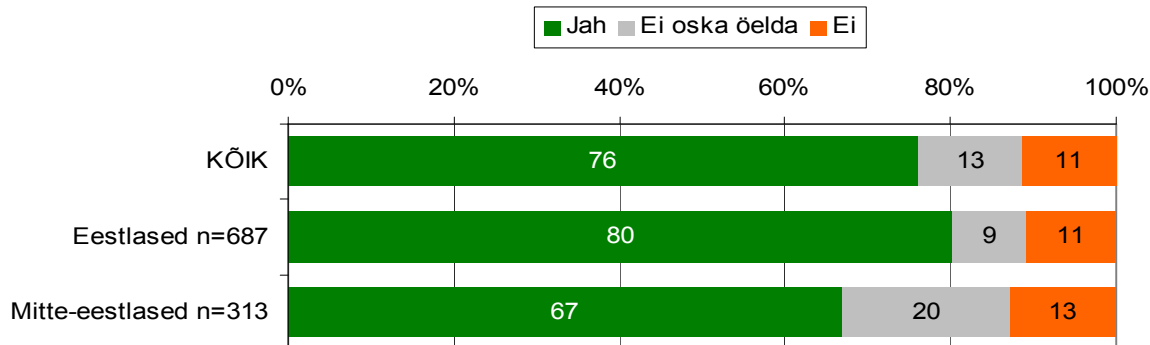
Võrreldes viimase kolme küsitluse tulemusi, on näha, et võrreldes eelmise jaanuariga on kahanenud usk sellesse, et Eestile võiks pakkuda olulist julgeolekugarantiid koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga või kuulumine ÜRO-sse või OSCE-sse (Joonis 11). Samas väärtustatakse varasemast enam Eesti julgeoleku tagatisena kuulumist NATO-sse, Balti riikide kaitsealast koostööd ning kaitsealast koostööd Põhjamaadega.

Joonis 11 Eesti julgeoleku garantiid (tulemuste ajaline võrdlus), iga vastaja võis märkida kuni kolm vastust (% , n=kõik vastajad)

Jaanuarikuus lisati ankeeti esmakordselt lisaküsimused riigi julgeoleku ning kaitsealase koostöö kohta. Esmalt paluti vastajal öelda, kas Euroopa Liidu roll peaks julgeoleku tagamisel olema suurem. Sellega nõustus ca. ¾ elanikest (Joonis 12). Euroopa Liidu rolli suurendamist ei pidanud vajalikuks 11% elanikest ning 13% ei osanud arvamust avaldada. Võrreldes eestlastega on antud küsimuses sagedamini kahevahel mitte-eestlased, kellest viiendik ei osanud antud küsimuses seisukohta võtta (eestlastest 9%).

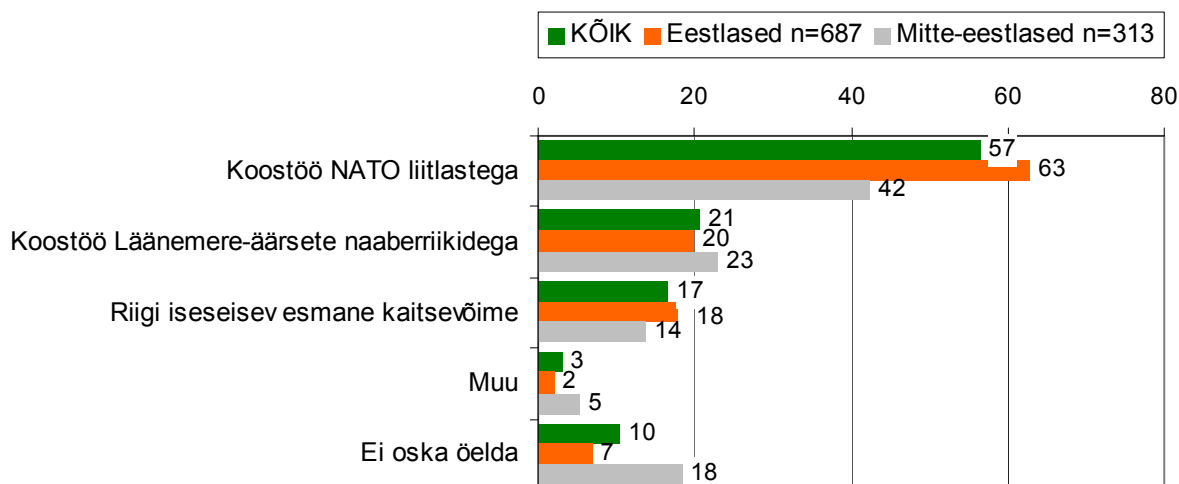
Joonis 12 Kas Euroopa Liidu roll peaks julgeoleku tagamisel olema suurem (% , n=kõik vastajad)

Järgnevalt küsiti, mis tagaks vastaja hinnangul Eestile kaitse võõrriigi relvastatud kallaletungi korral. **Enam kui pool elanikkonnast hindas kõige tõenäolisemaks/efektiivsemaks kaitsemehhanismiks koostööd NATO liitlastega**, 21% nimetas koostööd Läänemere-

äärsete naaberriikidega ning 17% riigi iseseisvat kaitsevõimet (Joonis 13). Eestlaste hinnangud võrrelduna mitte-eestlaste omadega peegeldavad taas suuremat usku NATO abisse. Mitte-eestlaste seas oli seevastu eestlastega võrrelduna arvukamalt neid vastajaid, kes ei osanud antud küsimuses seisukohta võtta.

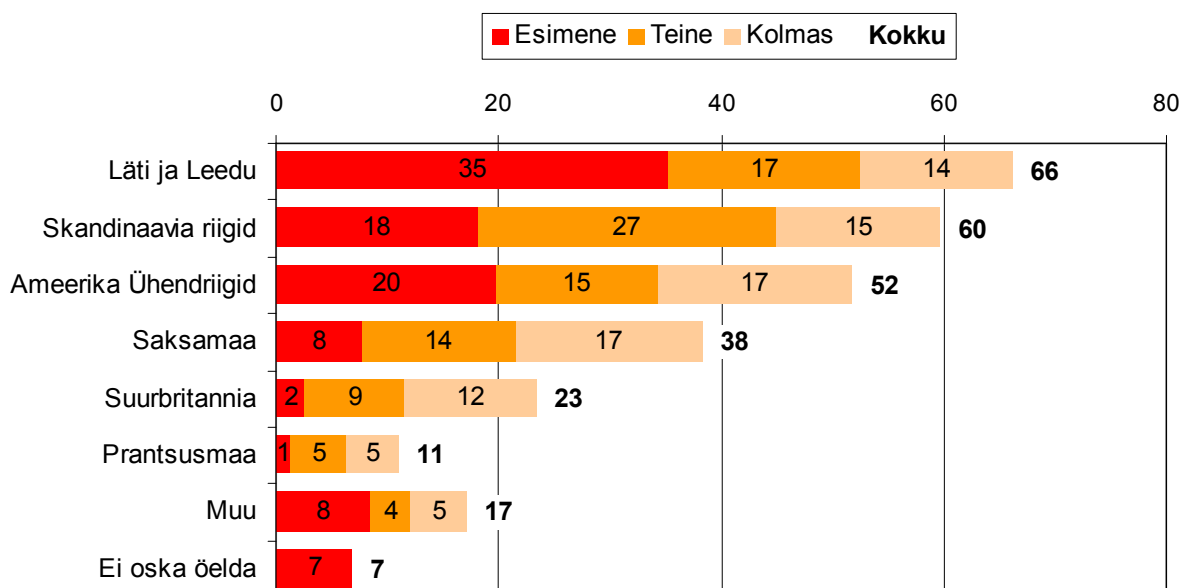
Joonis 13 Mis tagaks võõrriigi relvastatud kallaletungi korral Eestile kaitse, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (% , n=kõik vastajad)

2.4 Kaitsealane koostöö

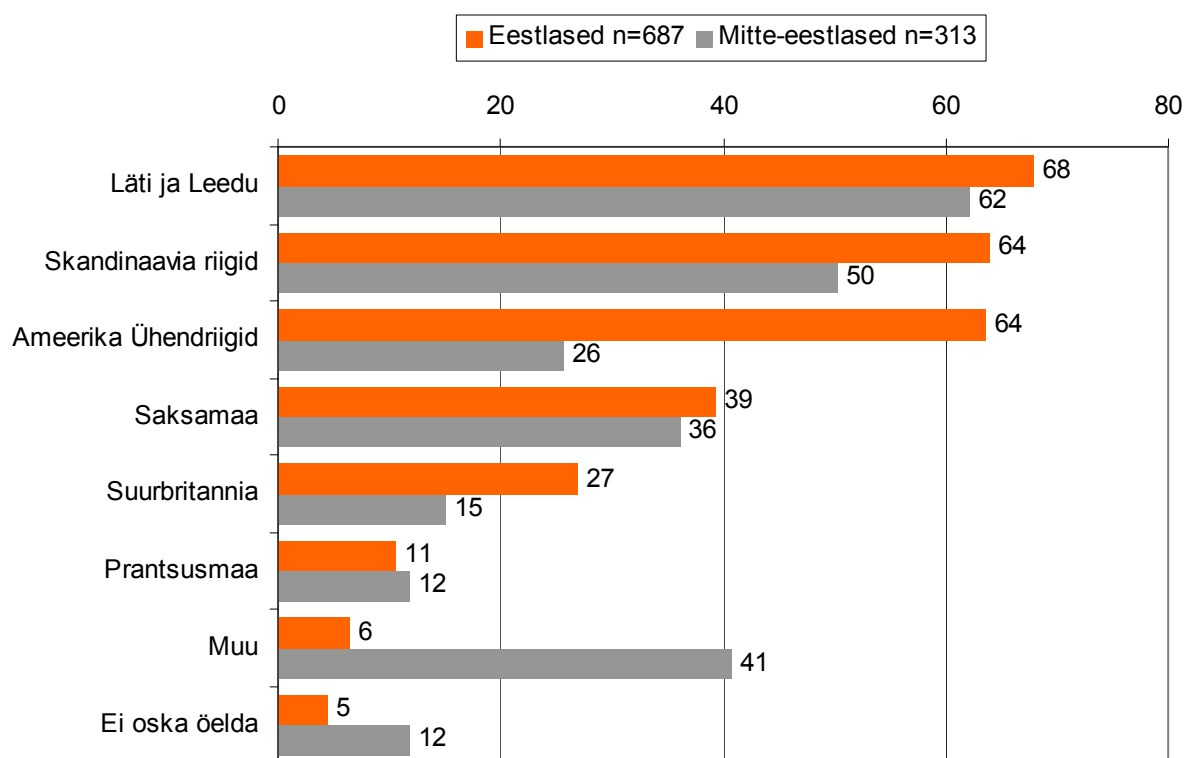
Esmakordselt küsiti jaanuaris 2010 ka seda, milliste riikidega oleks Eestil oluline teha kaitsealast koostööd. Etteantud nimekirjast paluti vastajal tähtsuse järjekorras valida kolm riiki. **Kõige olulisemate riikidena, kellega Eesti peaks kaitsealast koostööd tegema, nimetati kõige sagedamini Balti riike Lätit ja Leedut (35%) (Joonis 14).** Järgnesid Ameerika Ühendriigid (20%) ja Skandinaavia riigid (18%). Neid riike nimetati kõige sagedamini ka kõigi kolme olulisemana mainitud riigi seas.

Joonis 14 Milliste riikidega on Eestil oluline teha kaitsealast koostööd, kolm olulisemat tähtsuse järjekorras (% , n=kõik vastajad)

Joonisel 15 on esitatud eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute võrdlus - koondtulemused kolme olulisema koostööpartnerina nimetatud riigi kohta. Kuna mitte-eestlaste seas oli eestlastega võrreldes arvukamalt neid, kes arvamust avaldada ei osanud, on eestlased võimaliku kaitsealase koostööpartnerina sagedamini nimetanud pea kõiki nimekirjas loetletud riike. Nii eestlased kui ka mitte-eestlased peavad kõige sagedamini oluliseks kaitsealast koostööd Balti riikidega. Eestlaste ning mitte-eestlaste suhtumine koostöösse Ameerika Ühendriikidega on seevastu märgatavalt erinev – **kui eestlaste hinnangute alusel asetub USA võimaliku koostööpartnerina riikide pingereas teisele-kolmandale kohale (samal pulgal Skandinaavia riikidega), siis mitte-eestlased hindasid USA-st sagedamini oluliseks koostööd Skandinaavia riikide, Saksamaa ja Venemaaga** (muu, ankeedis esitatud loetelust puuduva riigina, kellega oleks oluline teha kaitsealast koostööd, nimetasid nii eestlased kui ka mitte-eestlased kõige sagedamini Venemaad).

Joonis 15 Milliste riikidega on Eestil oluline teha kaitsealast koostööd, kolm olulisemat tähtsuse järjekorras, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (%), n=kõik vastajad)

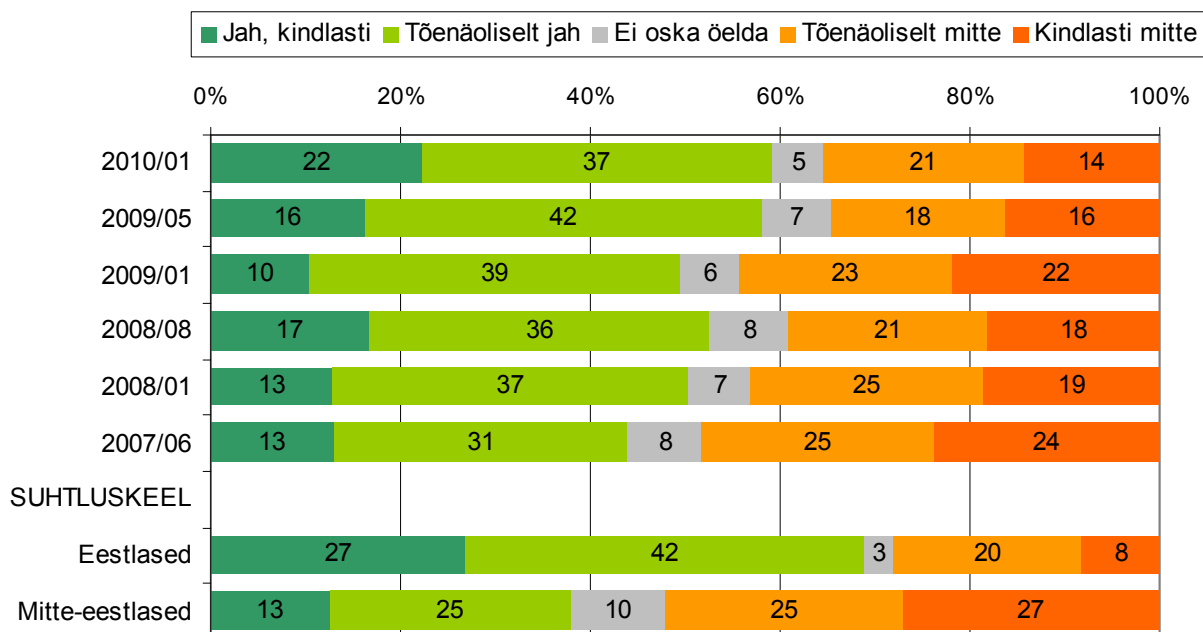

2.5 Suhtumine osalemisse rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel

Eesti sõjaväelaste osalemist rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel (vastavalt oma võimalustele) pooldab 59% vastajatest, vastu on sellele 36% (Joonis 16). Kuigi suhtumine antud küsimusse on endiselt vastandlik, st. üpris palju on nii pooldajaid kui ka vastaseid, on viimaste aastate jooksul suhtumine üldjoontes muutunud pooldavamaks.

Eestlaste seas on suhtumine sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistel missioonidel jätkuvalt oluliselt positiivsem kui mitte-eestlaste seas. See on igati ootuspärane tulemus, arvestades asjaolu, et ka NATO-sse kuulumist kui julgeolekugarantiid väärtustavad eestlased mitte-eestlastega võrreldes enam.

Joonis 16 Suhtumine Eesti kaitsejõudude üksuste osalemisse vastavalt oma võimalustele rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides, tulemuste ajaline võrdlus
(%, n=kõik vastajad)

2.6 Konkreetsed missioonid

Lisaks üldisele hoiakule palusime vastajatel hinnata ka oma toetust Eesti osalemisele konkreetsetes regioonides hetkel käimasolevatele operatsioonidele. Nii paluti vastajatel hinnata meie sõdurite jätkamist Afganistanis, NATO reageerimisjõudude koosseisus ning EL lahingugruppide koosseisus.

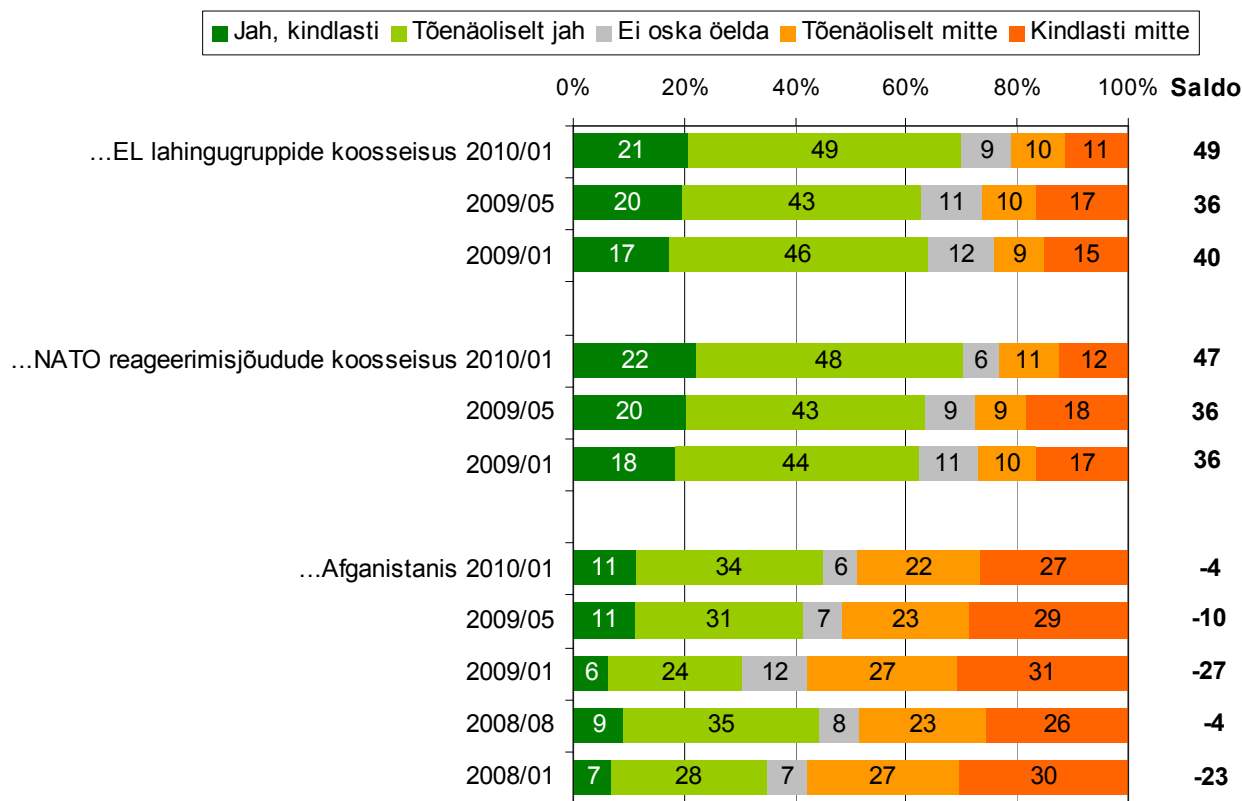
Eesti osalemist NATO reageerimisjõudude koosseisus või EL lahingugruppide koosseisus toetab 70% eestimaalastest, vastu on Eesti osalemisele NATO reageerimisjõududes 23%, EL lahingugruppide tegevuses 21% elanikest (Joonis 17).

Võrreldes eelnevalt nimetatud operatsioonidega väljendatakse suuremat vastuseisu Eesti osalemisele Afganistani operatsioonis – selles operatsioonis osalemist pooldab 45% ning vastu on sellele 49% eestimaalastest. Tavapärasest suuremat poolehoidu väljendasid eestimaalased Afganistani operatsioonis osalemise suhtes augustis 2008 (pooldas 44%, vastu oli 48%). Jaanuariks 2009 oli suhtumine missioonis osalemisse märgatavalt jahenenud - pooldajate suhtarv oli vähenenud 13 protsendipunkti võrra, vastaste suhtarv aga kasvanud 10 protsendipunkti võrra. Järgnevad küsitlused näitasid siiski taas suhtumise muutumist pooldavamaks – 2010. aasta jaanuarikuus on pooldajate ning vastaste suhtarv praktiliselt sama mis augustis 2008.

Sarnaselt eelnevatele uuringutele on vastajad operatsioonide jätkamisele NATO ja EL jõudude koosseisus andnud selgelt kõrgema heakskiidu kui operatsioonile, mis on seotud konkreetse regiooniga. Arvestades, et kummagi lähenemise puhul paluti vastajatel anda hinnang operatsiooni „jätkamisele“ ning samuti seda, et oma sisult kattub Afganistani missioon pakutud variantidest „NATO reageerimisjõudude koosseisus“ osalemisega, peab tunnustama, et vastajad ei ole ilmselt suutnud vastavaid assotsiatsioone luua. Seega võib järeldada, et elanikud on pigem valmis pooldama nõ. üldisel tasandil institutsionaalset,

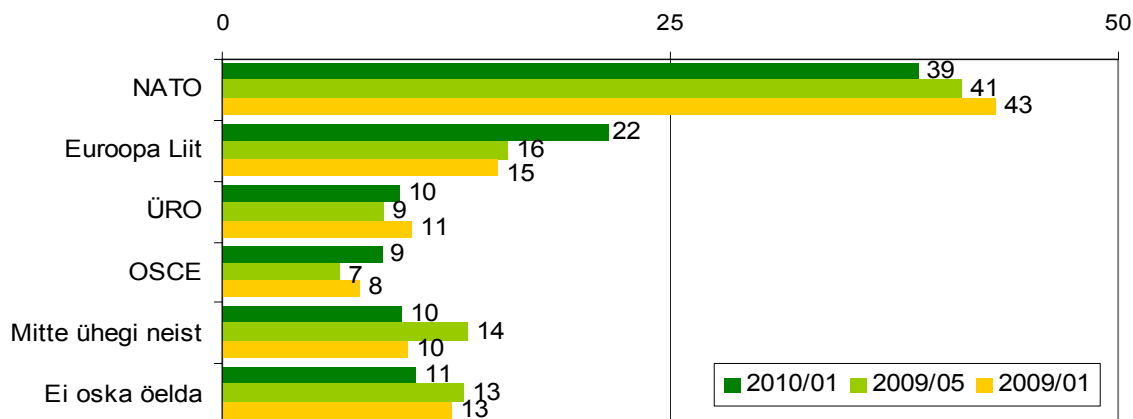
abstraktsemat lähenemist ning muutuvad ettevaatlikumaks, kui esitada kõnealune küsimus arusaadavamal, konkreetsemal kujul.

Joonis 17 Suhtumine käimasolevate missioonide jätkamise, tulemuste ajaline võrdlus (% ja saldo, n=kõik vastajad)

Missioonide koordineerimise järgi peetakse Eesti jaoks kõige prioriteetsemaks osalemist NATO koordineeritud sõjalistel missioonidel (tuletagem meelde, et kuulumist NATO-sse hinnati ka Eesti jaoks kõige olulisemaks julgeolekugarantiiks) (Joonis 18). Teiseks organisatsiooniks, mille poolt koordineeritud sõjalistel missioonidel osalemist sagedamini Eesti jaoks prioriteetseks peeti, oli Euroopa Liit. Kümnendik elanikest väljendas arvamust, et Eesti jaoks ei peaks osalemine NATO, EL, ÜRO ja OSCE poolt koordineeritud missioonidel olema prioriteetne.

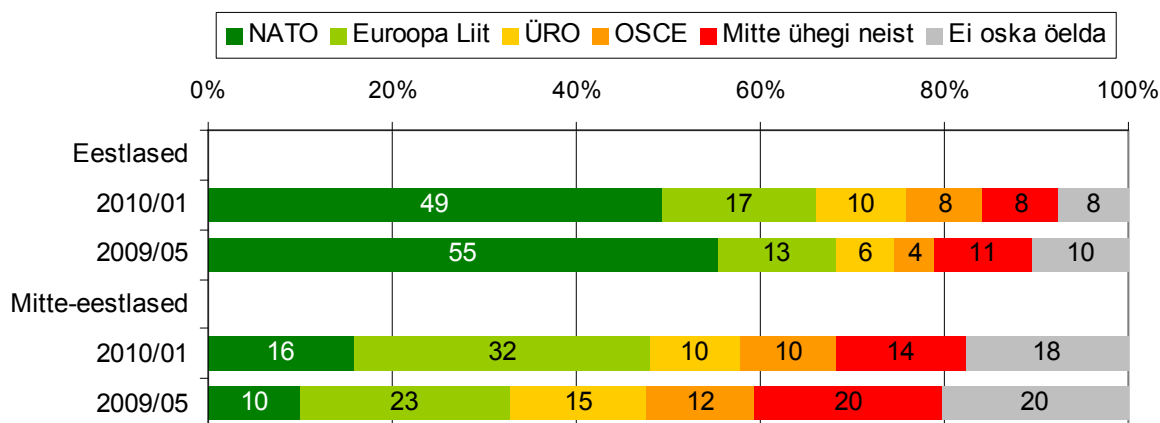
Joonis 18 Missioonides osalemise prioriteetsus sõltuvalt missiooni koordineerijast, tulemuste ajaline võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Sõltuvalt vastaja suhtluskeelest ilmnevad siingi hinnangutes selged erinevused. **Eestlaste seas on selgelt domineeriv arusaam, et Eesti jaoks on kõige prioriteetsem osalemine NATO poolt koordineeritud sõjalistel missioonidel, mitte-eestlased peavad aga kõige sagedamini kõige olulisemaks osalemist EL-i koordineeritud missioonidel** (Joonis 19). Võrreldes eelmise küsitlusega tähtsustavad mitte-eestlased tänava osalemist NATO missioonidel siiski veidi enam.

Võrreldes eestlastega väljendasid mitte-eestlased sagedamini seisukohta, et Eesti jaoks ei saa prioriteetseks pidada mitte ühelgi eelpool nimetatud missioonil osalemist (14% vs 8%) või ei osanud arvamust avaldada (18% vs 8%). Siiski on võrreldes eelmise küsitlusega mitte-eestlaste seas nende vastajate suhtarv, kes eelpool nimetatud missioonides osalemist oluliseks ei pea, vähenenud 6 protsendipunkti võrra.

Joonis 19 Missioonides osalemiste prioriteetsus sõltuvalt missiooni koordineerijast, eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute ajaline võrdlus (%), n=kõik vastajad

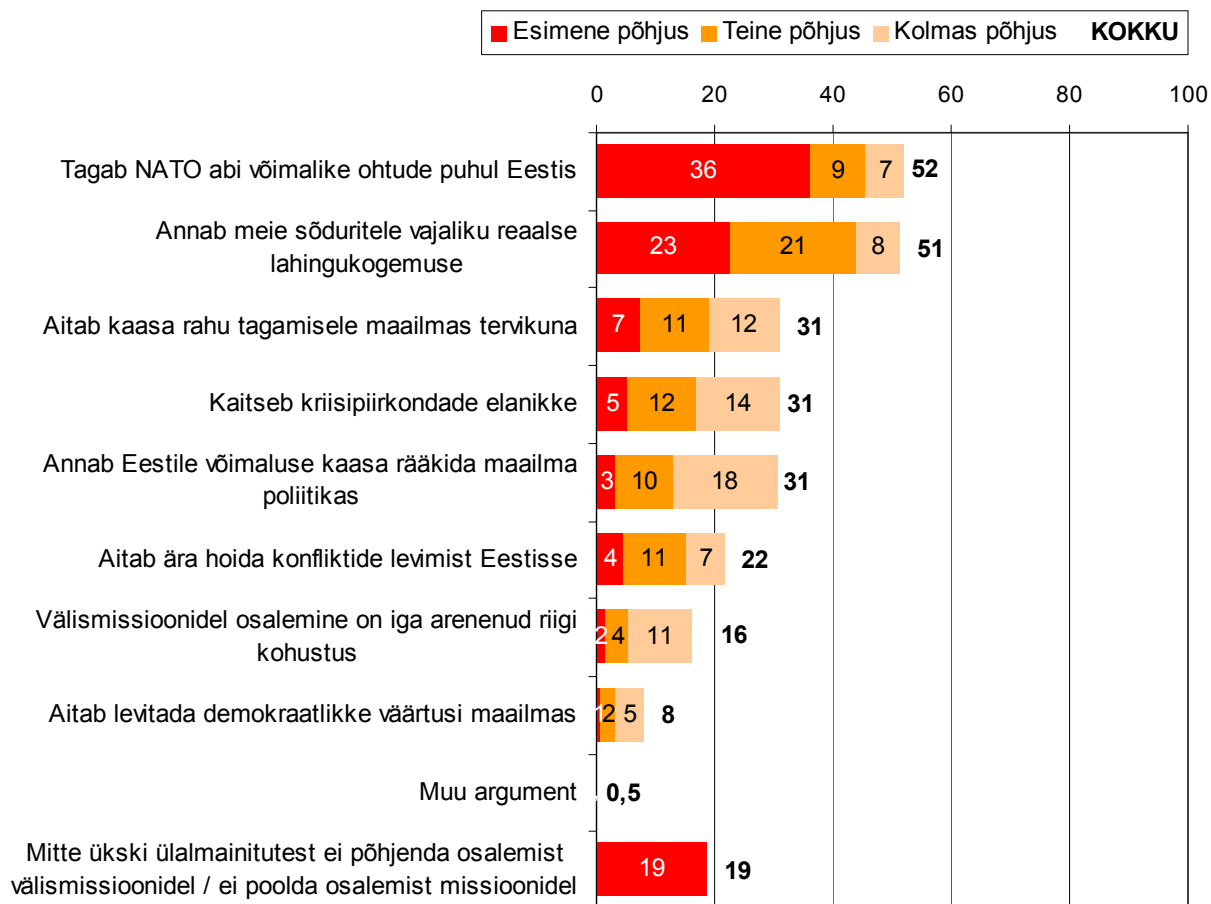
2.7 Rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides osalemise kasu

Palusime vastajatel etteantud nimekirjast valida kolm kõige olulisemat põhjust, miks peaks Eesti nende hinnangul osalema rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides. **Kõige sagedamini nimetati sellise põhjusena NATO abi võimalike ohtude tekkimisel Eestile (ühena kolmest olulisemast põhjusest nimetas seda põhjust 52%) ning sõduritele vajaliku reaalse lahingukogemuse andmist (vastavalt 51%)** (Joonis 20).

Pea kolmandik eestimaalastest nimetas ühena kolmest olulisemast põhjusest ka seda, et osalemine rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides aitab kaasa rahu tagamisele maailmas tervikuna (31%), et see kaitseb kriisipiirkondade elanikke (31%) või et see annab Eestile võimaluse kaasa rääkida maailma poliitikas (31%).

Harvemini leiti, et Eesti osalemine rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides on oluline eelkõige seetõttu, et see aitab ära hoida konfliktide levimist Eestisse (22%), et välissõjades osalemine on iga arenenud riigi kohustus (16%) või et see aitab levitada demokraatlikke väärtusi maailmas (8%).

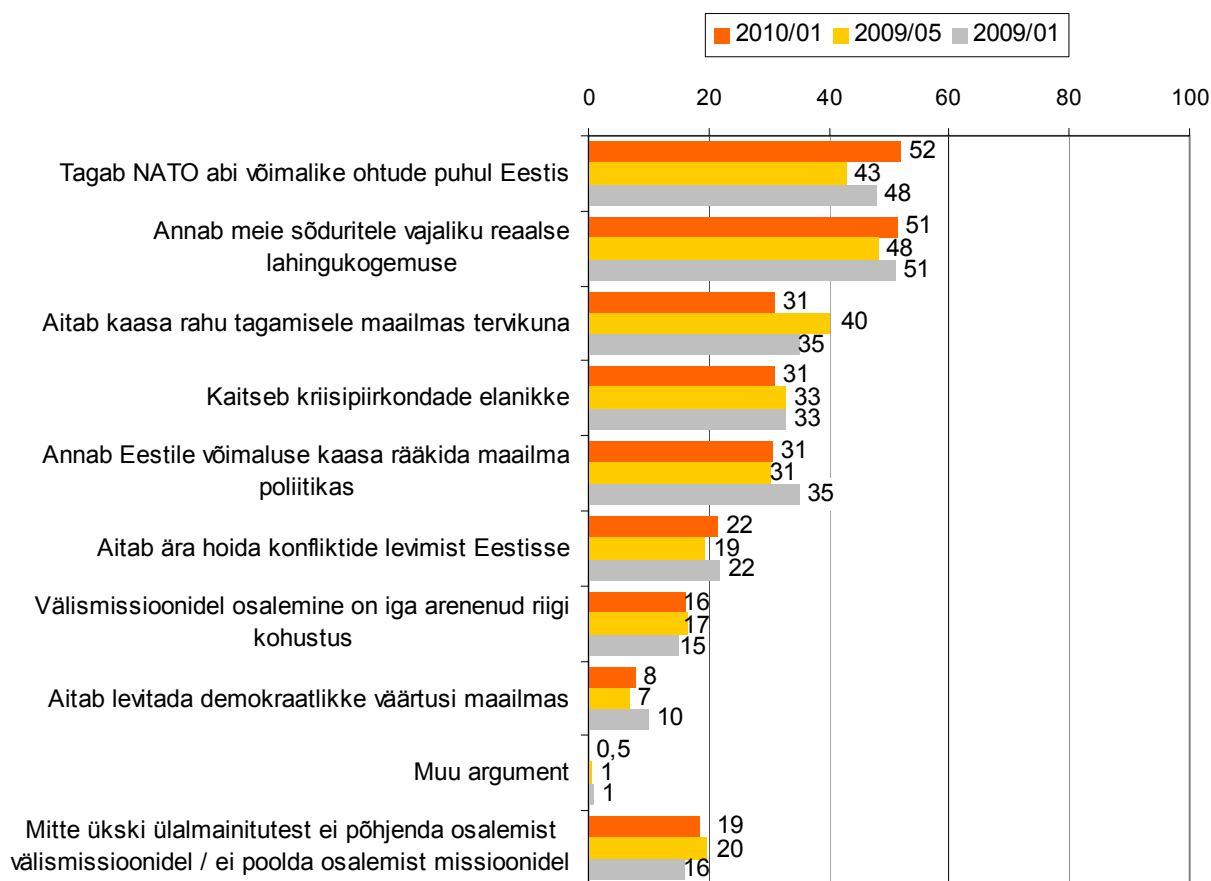
Joonis 20 Olulisemad põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides (% , n=kõik vastajad)

Joonisel 21 on toodud tulemuste võrdlus kahe eelnenud uuringuga, seejuures oleme siin arvesse võtnud vastajate poolt antud kõik kolm võimalikku põhjendust.

Kui 2009. aasta maikuu kaotas elanike silmis rahvusvahelistes sõjalistes missioonides osalemise argumendina veidi kaalu NATO abi võimalike ohtude puhul Eestis, siis jaanuarikuine küsitlus annab tunnistust sellest, et see argument on elanike silmis taas tähtsust omandamas. Samas on kolme küsitlusetapi võrdluses vähenenud usk sellesse, et rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides osalemise oluline põhjus on rahu tagamine maailmas tervikuna või Eesti suurem võimalus kaasa rääkida maailma poliitikas.

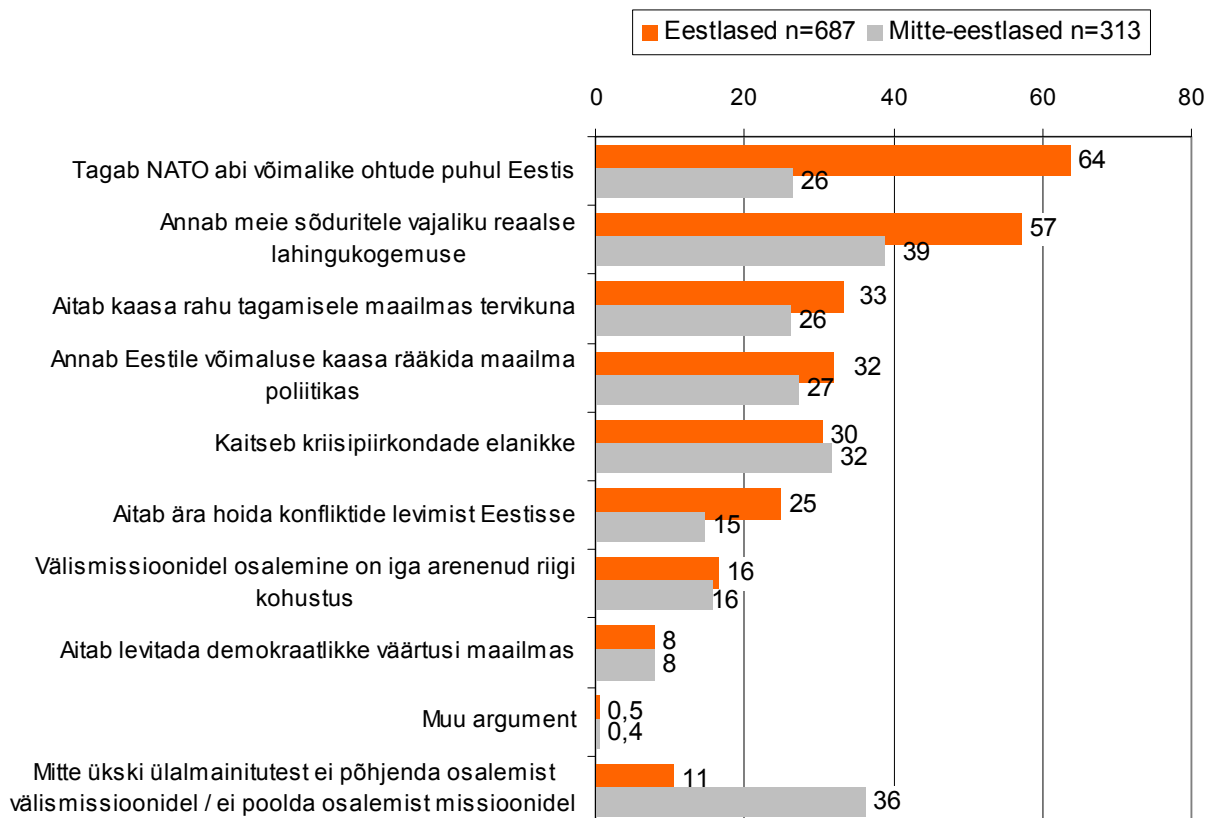
Joonis 21 Põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides (kolm olulisemat), tulemuste ajaline võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Joonisel 22 on esitatud eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute jagunemine (koondtulemus - kolm kõige olulisemat põhjust).

Nagu paljude riigikaitse-alaste hoiakute puhul, nii ilmnevad ka siin suhtumises märkimisväärsed erinevused suhtluskeele tasandil. Mitte-eestlased on eestlastega võrreldes oluliselt sagedamini leidnud, et välismissioonidel osalemine ei ole ankeedis pakutud põhjendustega argumenteeritav (36% vs 11%). Sama on näidanud ka eelnevad küsitlused. Samuti ilmneb ka siin eestlaste ja mitte-eestlaste selgelt erinev suhtumine NATO-sse - eestlaste vastustest kumavad ka siin läbi selgelt suuremad ootused seoses NATO võimaliku abiga.

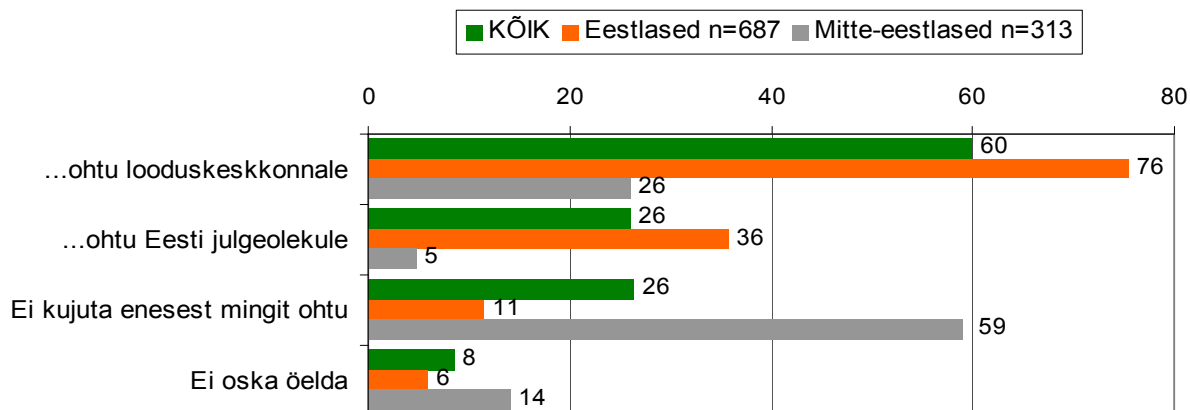
Joonis 22 Olulisemad põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (%), n=kõik vastajad)

2.8 Suhtumine Nord-Streami gaasitoru rajamisse

Esmakordselt esitati käesolevas uuringus küsimus selle kohta, kuidas suhtutakse Nord-Stream gaasitorusse. Eelnevalt loeti vastajale ette selgitus: *Sel aastal algab Läänemerre Venemaa ja Saksamaa vahelise gaasijuhtme Nord-Stream rajamine. Milline on Teie suhtumine sellesse projekti?*

Joonis 23 Kas Nord-Stream gaasitoru kujutab enesest... (%), n=kõik vastajad)

Enam kui pool (65%) elanikkonnast arvas, et Nord-Stream gaasitoru kujutab enesest ohutu (Joonis 23). Enamasti nimetati selle ohuna mõju looduskeskkonnale,

harvemini ohtu Eesti julgeolekule. Võrreldes mitte-eestlastega tunnetavad gaasitoru rajamisega kaasnevat võimalikke ohte teravamalt eestlased – eestlastest arvas 83%, et gaasitoru rajamine kujutab enesest ohtu, mitte-eestlastest vastavalt 27%. Seda, et gaasitoru rajamisega ohte ei kaasne, usub 59% mitte-eestlastest ning 11% eestlastest.

3 Eesti elanikkonna kaitsetahe

Käesoleva lõigu alla oleme koondanud mitmeid erinevaid teemasid. Esmalt uurime, milline on Eesti elanikkonna suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse ning seejärel, millised on hinnangud võimalikule käitumisele sõjaolukorra tekkimisel.

3.1 Kokkupuude kaitsestruktuuridega

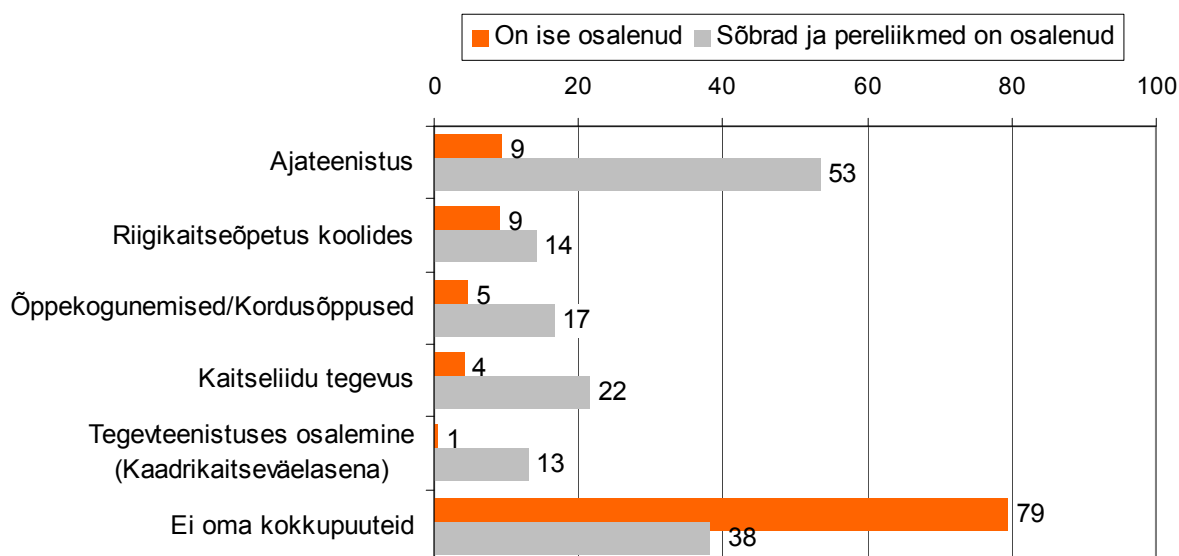
Tõlgendamaks elanike hinnanguid kaitsetaht puudutavates küsimustes, anname esmalt ülevaate valimisse kuuluvate vastajate kokkupuutest Eesti riigi kaitsestruktuuridega.

Eesti kaitseväes on teeninud 9% vastajaist (sh. meestest 20%, eestlastest 11%, mitte-eestlastest 5%), 53% teab sõpru/pereliikmeid, kes on kaitseväes teeninud (Joonis 24).

Riigikaitseõpetusega koolis on kokku puutunud 9% vastajaist (sh. 15-29-aastastest 19%, eestlastest 11%, mitte-eestlastest 4%). Vähemlevinud on isiklik osavõtt õppekogunemistest või kordusõppustest (kokku 5%, sh. meestest 10%, eestlastest 7%, mitte-eestlastest 1%) või kaitseliidu tegevusest (kokku 4%, sh. meestest 8%, eestlastest 6%, mitte-eesti vastajatest 0%).

Vanuserühmade võrdluses on inimesi, kes omavad isiklikku kokkupuudet riiklike kaitsestruktuuridega, kõige enam 20-29-aastaste seas. Isiklikud kokkupuuted eelpool nimetatud kaitsestruktuuridega puuduvad 79%-l eestimaalastest. Võrreldes meestega on isiklikku kokkupuudet mitte-omavaid inimesi enam naiste seas (66% vs 91%), võrreldes eestlastega mitte-eestlaste seas (74% vs 90%).

Joonis 24 Kokkupuude riiklike kaitsestruktuuridega (% , n=kõik vastajad)

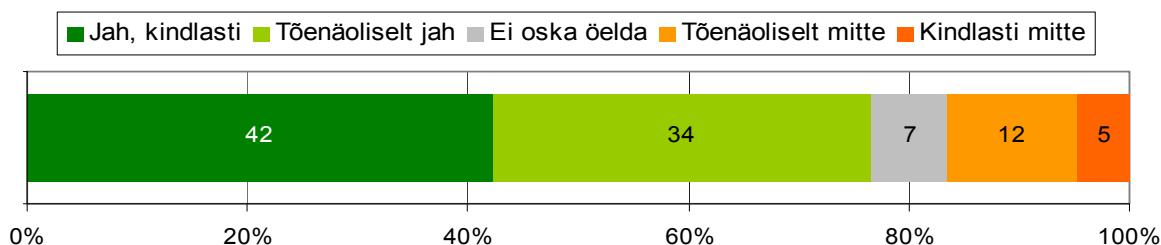

3.2 Suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse

Elanikkonna suhtumist aktiivsesse kaitsetegevusse oleme läbi aja uurinud kahe erineva küsimuse abil. Esimene neist mõõdab, mil määral tunnistavad vastajad vajadust Eestit sõjaohu korral kaitsta: "Kui Eestit peaks ründama mõni riik, kas me peaksime igal juhul osutama relvastatud vastupanu?" Teine küsimus mõõdab vastaja isiklikku valmisolekut kaitsetegevuses kaasa lüüa: "Kui Eestile tungitaks kallale, kas oleksite valmis oma võimete ja oskuste kohaselt osalema kaitsetegevuses?"

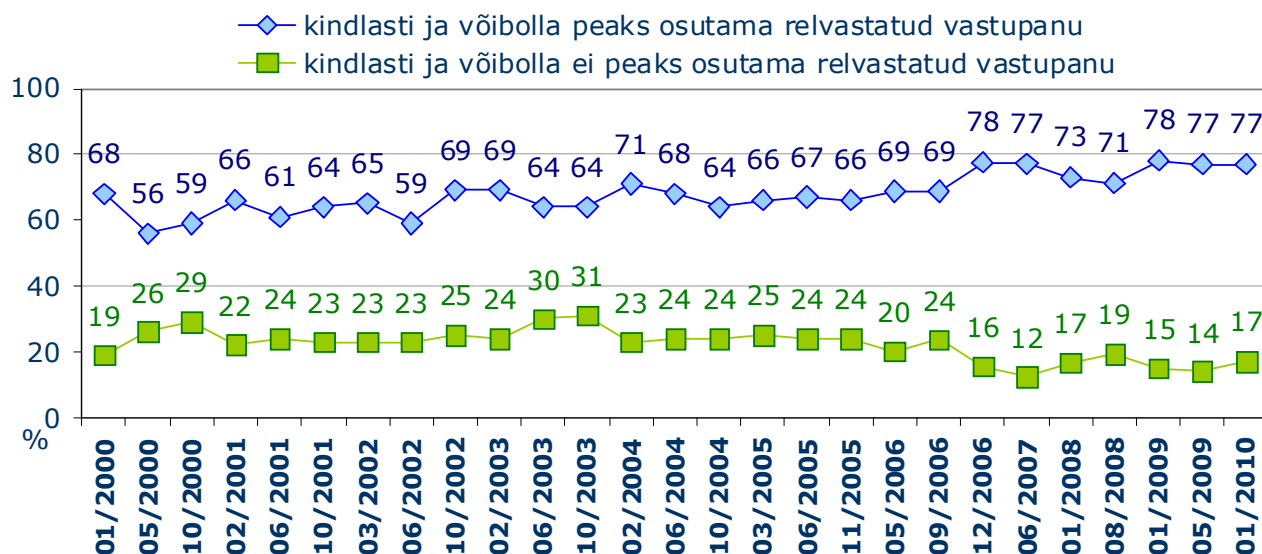
Sõjalise vastupanu osutamist rünnaku korral pidas kindlasti vajalikuks 42% ning pigem vajalikuks 34% vastajaist (Joonis 25). **Kokku pooldab sõjalise vastupanu osutamist 77% vastanutest, sõjalise vastupanu osutamist ei pidanud õigustatuks 17% vastajaist.**

Joonis 25 Relvastatud vastupanu osutamise vajadus rünnaku korral (% , n=kõik vastajad)

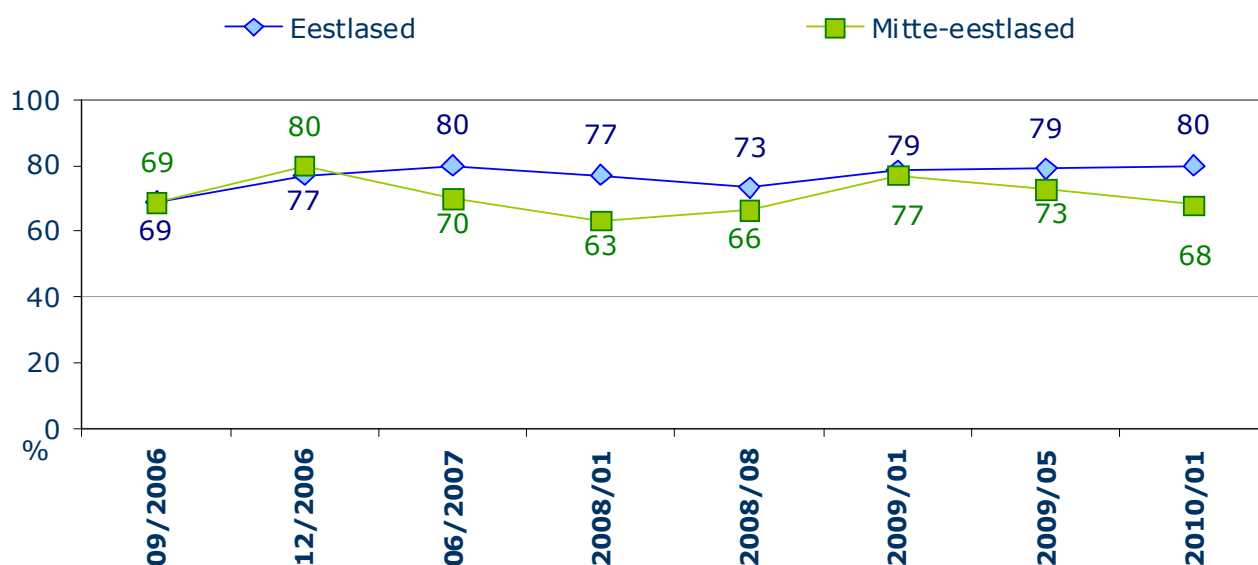
Võrreldes tulemusi ajaliselt, näeme, et rekordiliselt kõrgele kerkis vastupanu osutamise pooldajate suhtarv 2006. aasta lõpus (78%) ning jäi samale tasemele püsima ka järgneva poolaasta vältel (Joonis 26). 2008. aastal vastupanu osutamise pooldajate suhtarv veidi vähenes (Venemaa-Gruusia sündmuste võimalik peegeldus), kuid tõusis 2009. aastal taas 77-78%-i tasemele. Vastupanu mitte-pooldavate inimeste suhtarv on viimastel aastatel järjepidevalt püsinud madalamal kui 20%.

Joonis 26 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise vajadus, pooldajate ja vastaste suhtarvu muutus ajas (% , n=kõik vastajad)

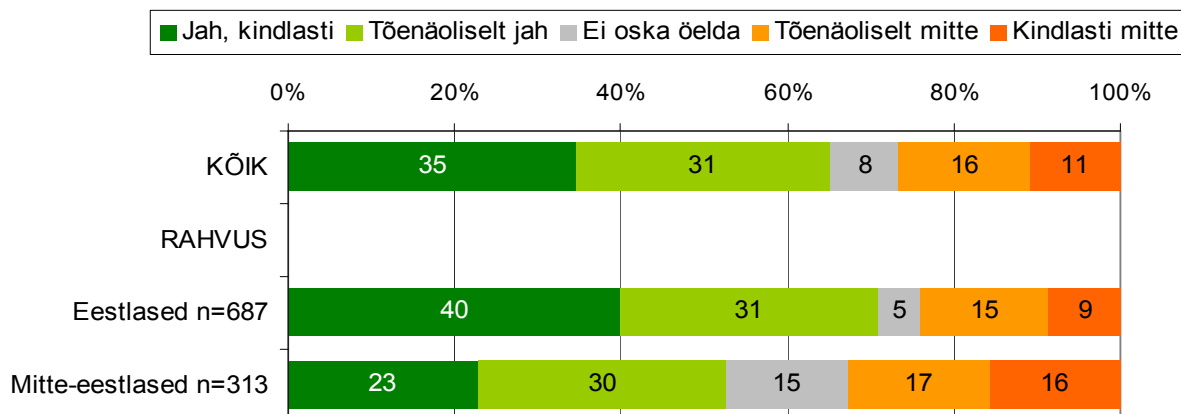
Joonisel 27 oleme toonud vastuste jagunemise vastaja suhtluskeele lõikes viimastel aastatel. 2006. aasta detsembris oli nii eestlaste kui mitte eestlaste seas selgelt nähtav kaitsetahte suurenemine, kuid kahes Pronksiööle järgnenud uuringus on näha mitte-eestlaste hinnangute lahknemist eestlaste omast (kaitsetahte langus mitte-eestlaste seas). Mitte-eestlaste kaitsetahte hakkas taas suurenema 2008. aasta augustis ning ületas 2009. aastal taas 70%-i künnise. Jaanuaris 2010 on nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste hinnangud võrreldavad vahetult Pronksiööle järgnenud perioodiga.

Joonis 27 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise pooldajate osakaalu muutus ajas, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (% toetab kindlasti või pigem vastupanu osutamist, n=kõik vastajad)

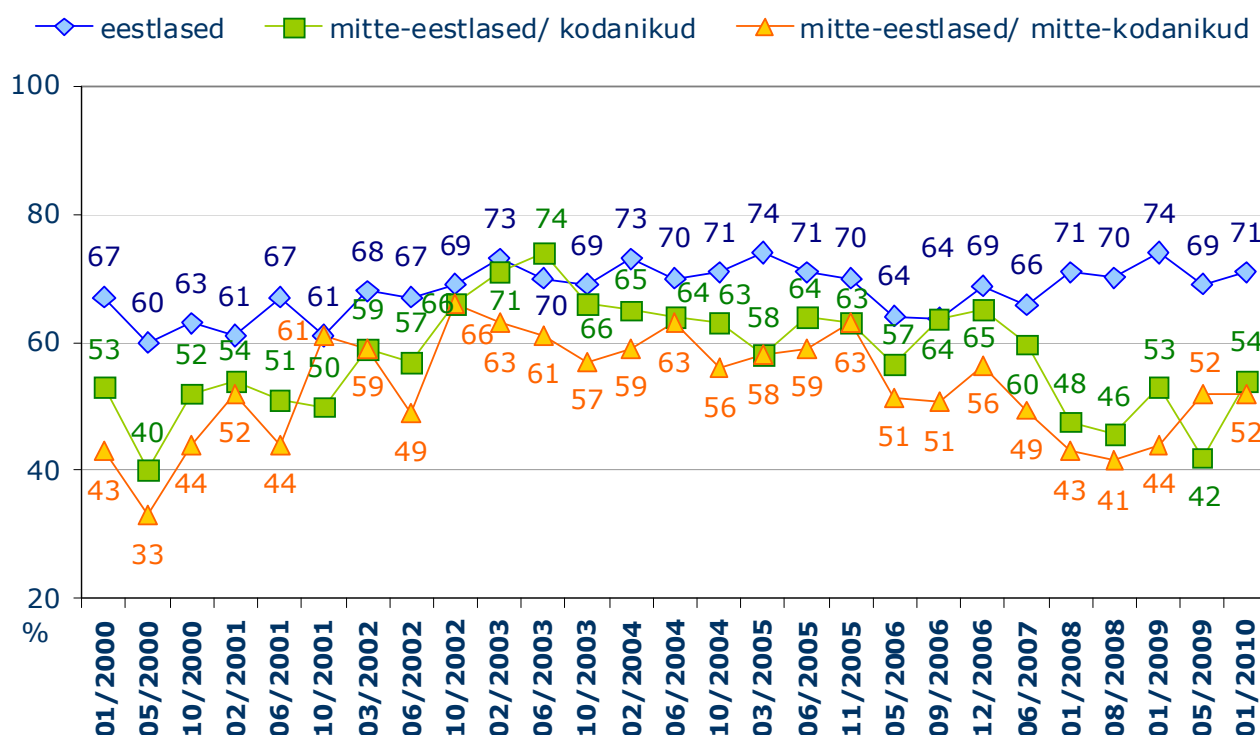
Rääkides küsimusest, mis vastajat isiklikumalt puudutas – kuivõrd ollakse kallaletungi puhul valmis oma võimete ning oskuste kohaselt osalema kaitsetegevuses – on sarnaselt eelnevatele küsitlustele initsiatiiv madalam kui üldist vastupanu puudutava küsimuse juures. **Kui üldist vastupanu osutamist toetab 77% elanikest, siis isiklikult oleks valmis oma võimetele vastavalt kaitsetegevuses osalema 65%** (Joonis 28). Mitte-eestlaste seas on inimesi, kes on valmis isiklikult kaitsetegevuses osalema, sarnaselt varasematele küsitlustele vähem kui eestlaste seas (mitte-eestlastest 53%, eestlastest 71%).

Joonis 28 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses kui Eestile tungitakse kallale, %

Vaadates tulemuste muutumist ajalises perspektiivis näeme, et viimasel aastatel on mitteeestlaste isiklik valmisolek kaitsetegevuses osalemiseks kahanenud, samas kui eestlaste kaitsetahe püsib jätkuvalt kõrgel (Joonis 29). Kui varasemad küsitlused on näidanud, et mitteeestlastest kodanike seas on isiklik kaitsetahe kõrgem kui mitte-kodanike seas, siis 2009. aasta maikuine küsitlus näitas üllatuslikult hoopis vastupidist tendentsi. Jaanuariks 2010 on isiklik kaitsetahe mitteeestlastest kodanike ning mitte-kodanike seas ühtlustunud 52...54% tasemel.

Joonis 29 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses kui Eestile tungitakse kallale, eestlaste ning mitteeestlaste (kodanikud vs mitte-kodanikud) hinnangute ajaline võrdlus (% kindlasti ja tõenäoliselt osaleksid, n=kõik vastajad)

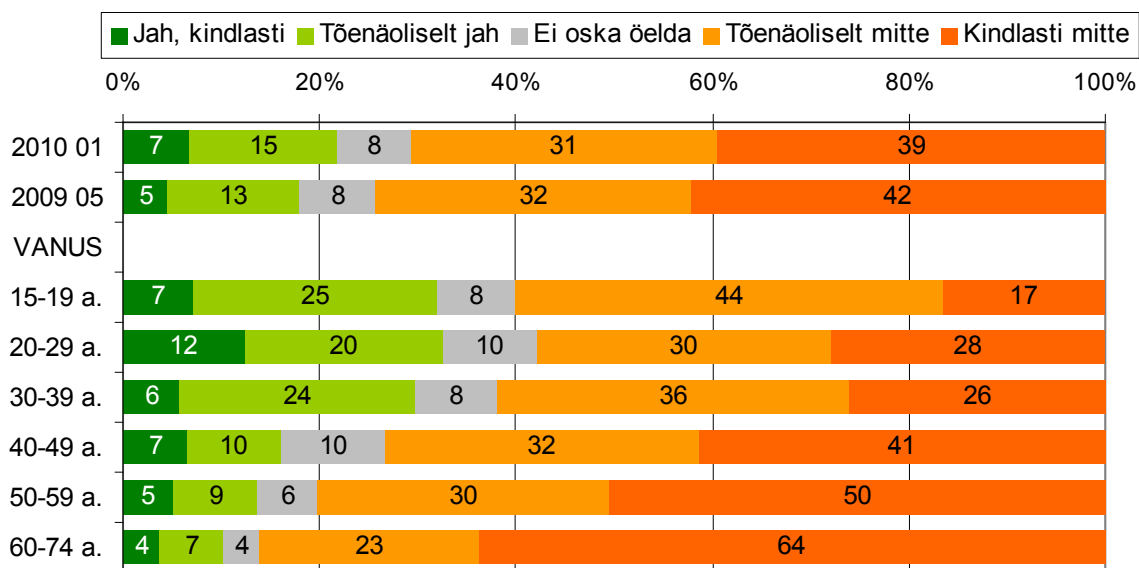

3.3 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda

Olukorras, kus Eestile tungitakse kallale, püüaks Eestist lahkuda 22% elanikest (mais 2009 vastavalt 18%), sealhulgas 7% on seda valmis kindlasti tegema ning 15% usub end seda tõenäoliselt tegevat (Joonis 30). Eestist ei sooviks kindlasti lahkuda 39% ning tõenäoliselt ei sooviks lahkuda 31% eestimaalastest.

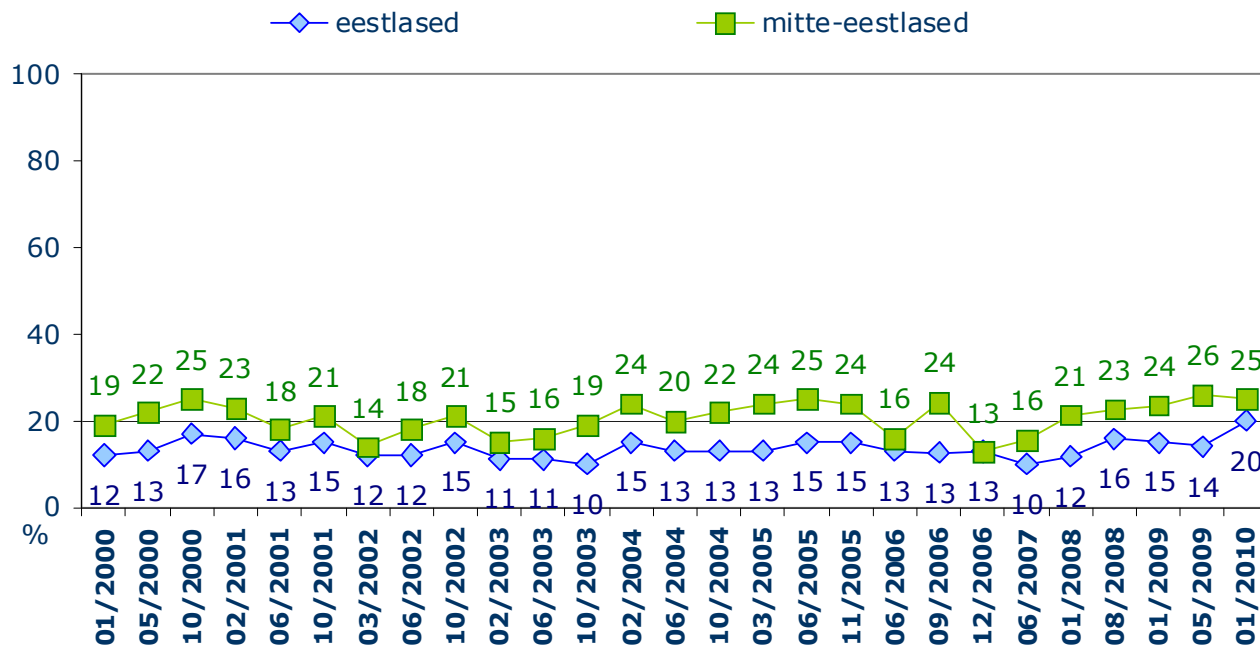
Võrreldes 40-aastaste ning eakamate inimestega väljendavad valmidust Eestist lahkuda sagedamini 15-39-aastased inimesed.

Joonis 30 Eestist lahkumise tõenäosus juhul kui Eestile tungitakse kallale, tulemuste ajaline võrdlus ning vanuserühmade võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Kui veel 2008. ning 2009. aastal oli sõjaohu korral Eestist lahkujate suhtarv eestlaste seas statistiliselt olulisel määral madalam kui mitte-eestlaste seas, siis jaanuaris 2010 olulised erinevused eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute vahel puuduvad (Joonis 31).

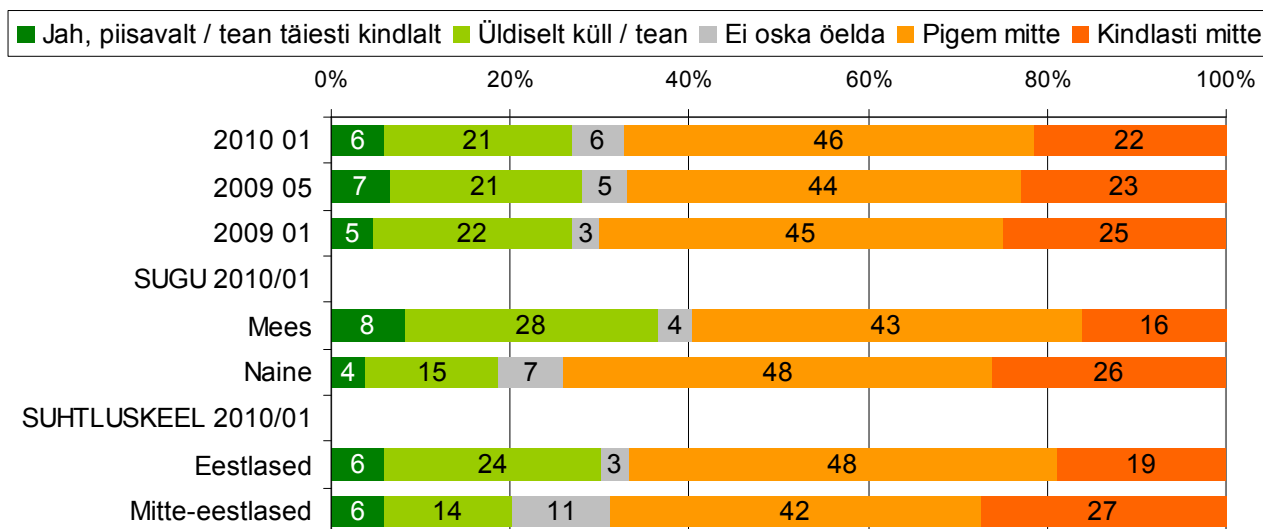
Joonis 31 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute ajaline võrdlus (% kindlasti või tõenäoliselt lahkukuks, n=kõik vastajad)

3.4 Oskus käituda võimaliku kallaletungi korral

Palusime respondentidel vastata ka küsimusele, mil määral peavad nad ennast informeerituks sellest, mida nad saaksid isiklikult teha Eesti kaitseks juhul, kui Eestit ähvardaks välisvaenlase kallaletung. **Eestimaalastest 27% peab end antud teemast täiesti või üldiselt hästi informeerituks, 67% pigem mitte või kindlasti mitte informeerituks** (Joonis 32). Viimase aasta jooksul pole hinnangute struktuur oluliselt muutunud. Ootuspäraselt hindavad oma informeeritust kaitsealastes küsimuses võrreldes naistega kõrgemalt mehed, võrreldes mitte-eestlastega kõrgemalt eestlased.

Joonis 32 Informeeritus sellest, mida teha Eesti kaitseks juhul, kui Eestit ähvardaks välisvaenlase kallaletung, tulemuste ajaline võrdlus ning hinnangute jagunemine soo ja suhtluskeele lõikes (% , n=kõik vastajad)

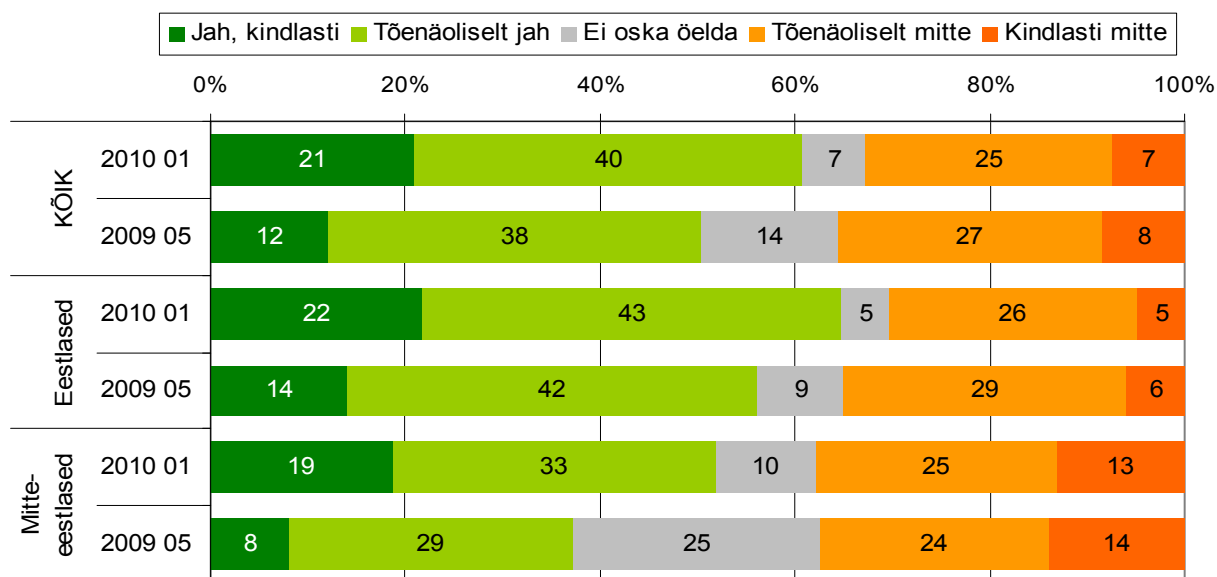
4 Eesti kaitsevõime

Antud teemaplokki koondasime järgmised alateemad: suhtumine Eesti kaitsevõimesse, kaitsekulutuste suurusesse ning hinnangud riigi tegevusele riigikaitse arendamisel.

4.1 Suhtumine Eesti kaitsevõimesse

Esmakordselt lisati eelmises uuringus küsitlusankeeti küsimus selle kohta, kuidas hinnatakse Eesti võimalusi end kaitsta võõrriigi relvastatud kallaletungi korral. **Võrreldes 2009. aasta maikuuga on jaanuaris 2010 usk Eesti kaitsevõimesse suurenenud:** kui maikuus arvas 12% eestimaalastest, et võõrriigi relvastatud kallaletungi korral oleks Eestit kindlasti võimalik kaitsta, siis tänavu on kaitsevõimesse kindlat usku omavaid inimesi 9 protsendipunkti võrra rohkem (Joonis 33). Usk Eesti kaitsevõimesse on poolaasta jooksul suurenenud nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste seas, kuid jätkuvalt hindavad eestlased Eesti suutlikkust end võõrkallaletungi puhul kaitsta kõrgemalt kui mitte-eestlased. Mitte-eesti vastajate seas on Eesti kaitsevõimesse uskuvate inimeste suhtarv suurenenud kindlat seisukohta mitte-omavate vastajate suhtarvu vähenemise arvelt, Eesti kaitsevõimesse mitte-uskuvate vastajate osakaal on püsinud stabiilselt 37...38% piires.

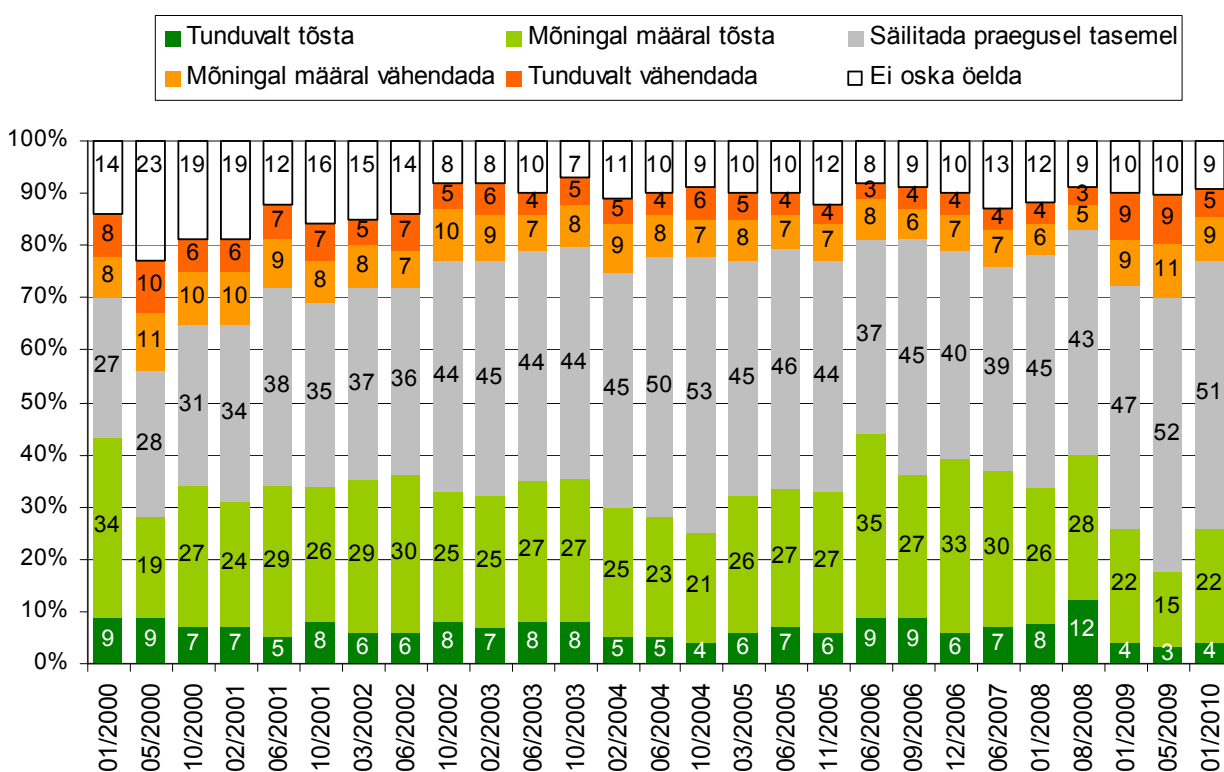
Joonis 33 Suhtumine Eesti kaitsevõimesse võõrriigi relvastatud kallaletungi korral, tulemuste ajaline võrdlus vastaja suhtluskeele lõikes (% , n=kõik vastajad)

4.2 Suhtumine kaitsekulutustesse

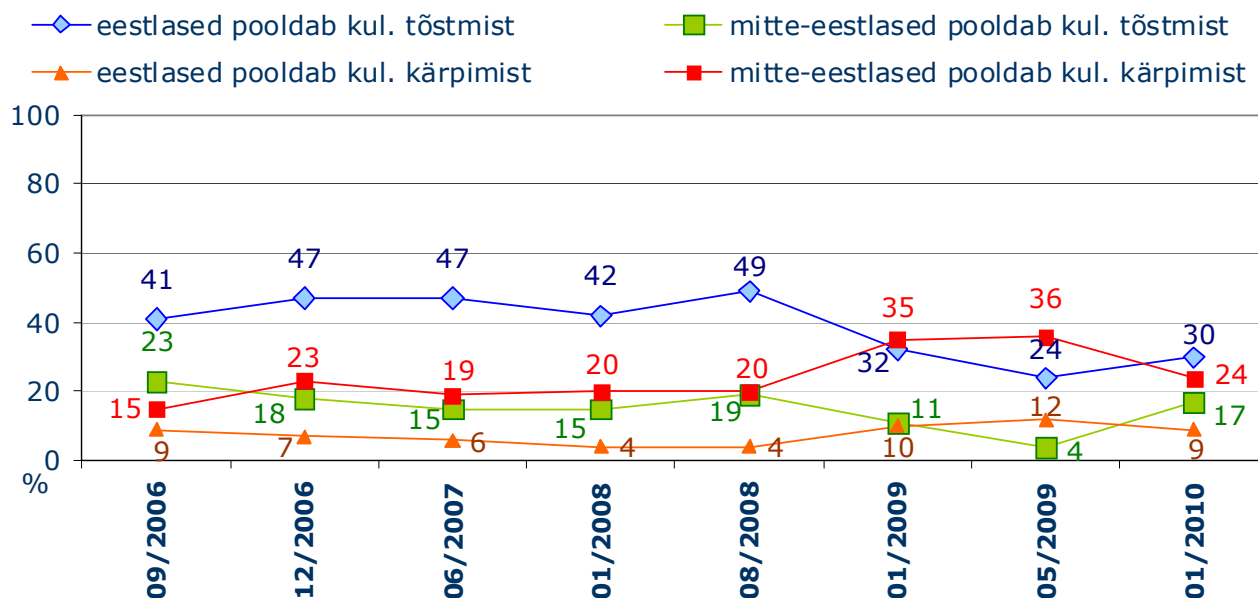
Riigikaitse tagamiseks tehtavate kulutuste tõstmist pooldab 26% elanikest, mida on 8 protsendipunkti võrra enam kui mais 2009 (Joonis 34). Viimaste aastate kõrgeimal tasemel oli vastav näitaja 2006. aasta juunis ning 2008. aasta augustis, viimati seoses elanike ohutunde teravnemisega seoses Venemaa-Gruusia konfliktiga.

Joonis 34 Seisukohtade jagunemine kaitsevõime tagamiseks tehtavate kulutuste osas, muutus ajas (% , n=kõik vastajad)

Eestlaste seas on toetus riigikaitsekulutuste suurendamisele olnud läbi aastate suurem kui mitte-eestlaste seas (Joonis 35). Jaanuaris 2010 pooldas eestlastest kaitsekulutuste suurendamist 30% ning mitte-eestlastest 17%, seevastu kulutuste kärpimist pidas õigeks 9% eestlastest ning 24% mitte-eestlastest.

Joonis 35 Seisukohtade jagunemine kaitsevõime tagamiseks tehtavate kulutuste osas, eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute ajaline võrdlus (% , n=kõik vastajad)

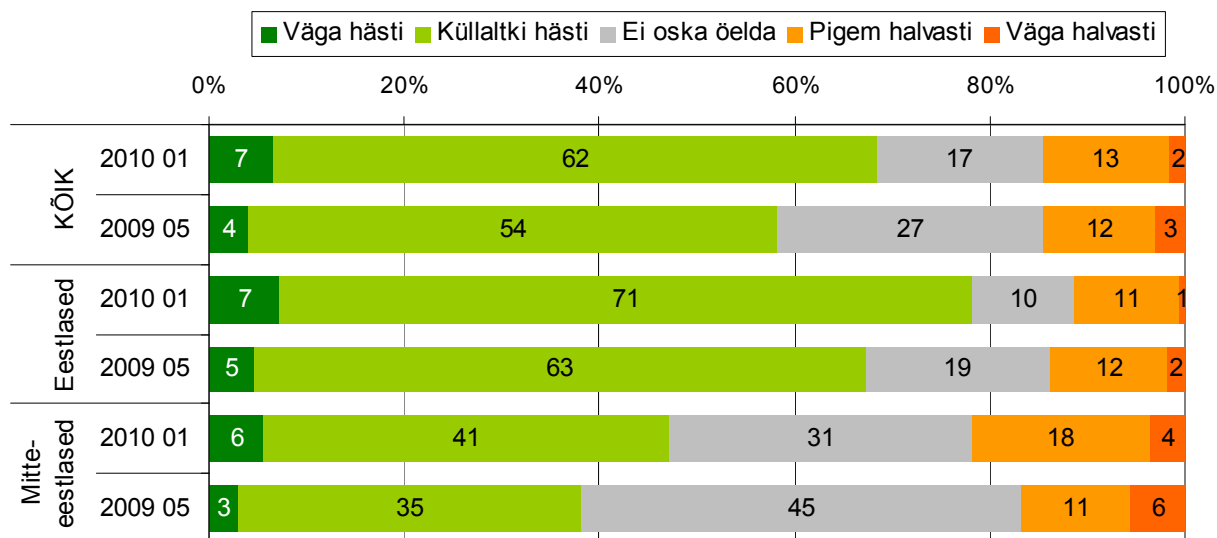

4.3 Hinnang riigi tegevusele riigikaitse arendamisel

Esmakordselt lisati eelmises uuringus ankeeti küsimus selle kohta, kuidas elanikud hindavad riigi viimaste aastate tegevust Eesti riigikaitse arendamisel. Kui maikuus arvas 58% elanikest, et riigikaitset on arendatud väga/küllaltki hästi, siis jaanuaris jagas sama seisukohta 68% elanikest (Joonis 36). **Riigikaitse arendamisega rahulolevate vastajate osakaal on kasvanud kindlat seisukohta mitte-omavate vastajate osakaalu vähenemise arvelt.** Riigikaitse arendamisega rahulolematute inimeste suhtarv pole poolaasta jooksul muutunud – nii maikuus kui ka jaanuaris pidas riigi tegevust riigikaitse arendamisel pigem/väga halvaks 15% eestimaalastest.

Võrreldes mitte-eestlastega on eestlaste seas riigikaitse arendamisega rahulolevaid inimesi arvukamalt (78% vs 47%), samas kui mitte-eestlaste seas on eestlastega võrreldes enam nii riigikaitse arendamisega rahulolematuid inimesi (22% vs 11%) kui ka kindlat seisukohta mitte-omavaid inimesi (31% vs 10%). Võrreldes kevadega on siiski nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste seas kindlat seisukohta mitte-omavate inimeste osakaal vähenenud, rahulolevate inimeste osakaal aga suurenenud. Mitte-eestlaste puhul viitavad tulemused ka rahulolematute inimeste suhtarvu suurenemisele, kuid veapiir (95%-lisel usaldusnivool ~5%), ei võimalda kinnitada, et muutus oleks statistiliselt oluline ka üldkogumis.

Joonis 36 Hinnangud riigi viimaste aastate tegevusele riigikaitse arendamisel, tulemuste ajaline võrdlus vastaja suhtluskeele lõikes (% , n=kõik vastajad)

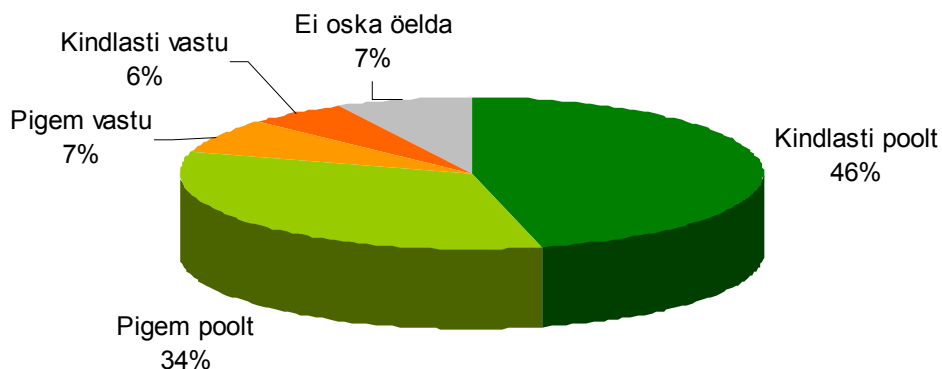

5 NATO

5.1 Suhtumine NATO-sse kuulumisse

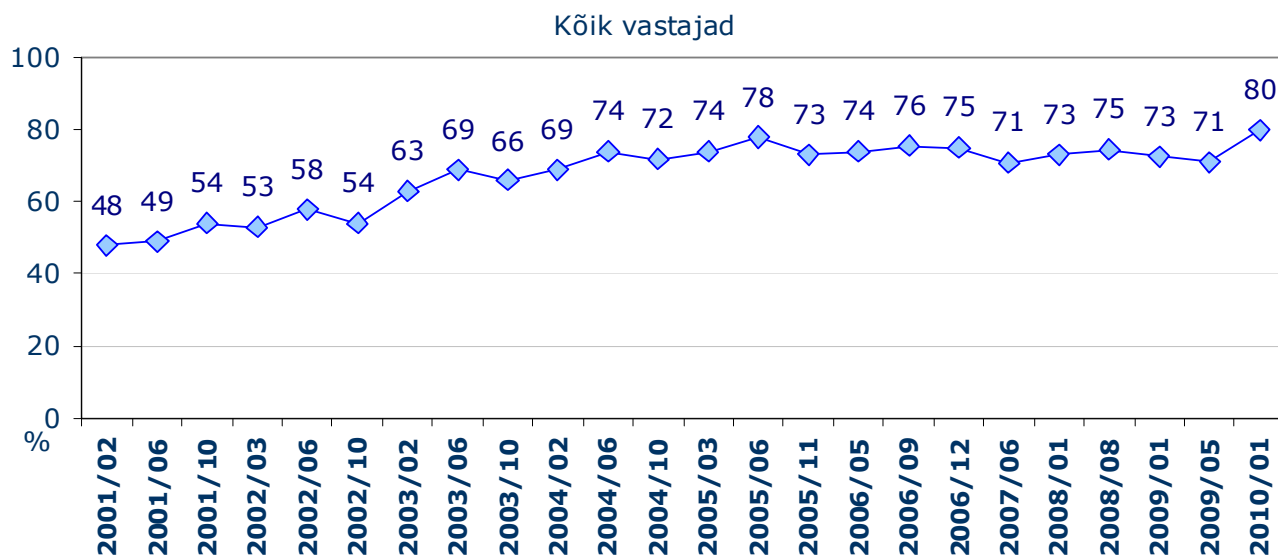
Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kindlasti 46% ning pigem pooldab 34% elanikest (Joonis 37). Kokku on NATO-sse kuulumist pooldavaid elanikke 80%, mitte-pooldajaid aga 13%.

Joonis 37 Suhtumine NATO-sse kuulumisse (% , n=kõik vastajad)

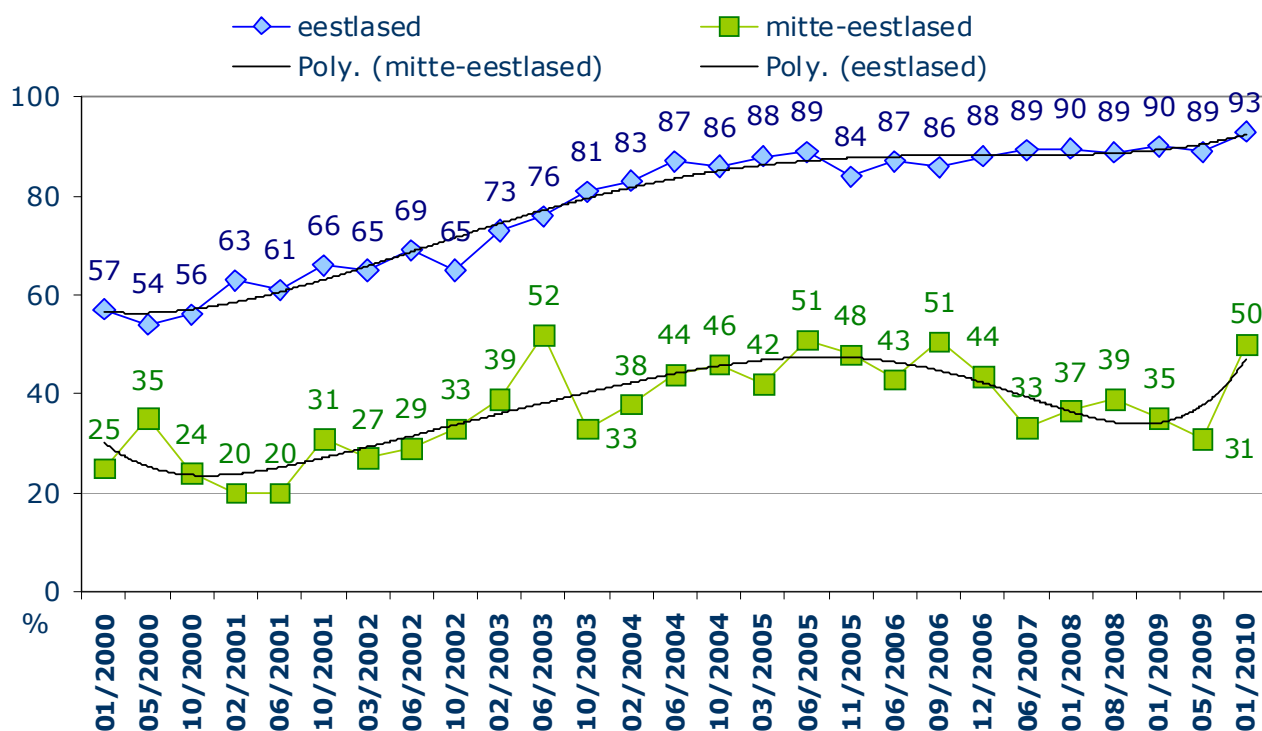
Kui vaatame toetust NATO-sse kuulumisele ajas (Joonis 38), siis võib näha, et viimase viie aasta jooksul (peale Eesti saamist NATO täisliikmeks) on toetus NATO liikmeks olemisele püsinud stabiilselt kõrgena, kõikudes 71-78% vahel. Jaanuaris 2010 on toetus NATO-le tõusnud rekordilisele tasemele ehk 80%-ni. Toetuse suurenemine võib olla mõjutatud Balti riikide kaitseplaani koostamise heakskiitmisest NATO poolt.

Joonis 38 NATO-ga liitumise/NATO-sse kuulumise pooldajate osakaal ajas (%)
kindlasti ja pigem poolt, n=kõik vastajad)

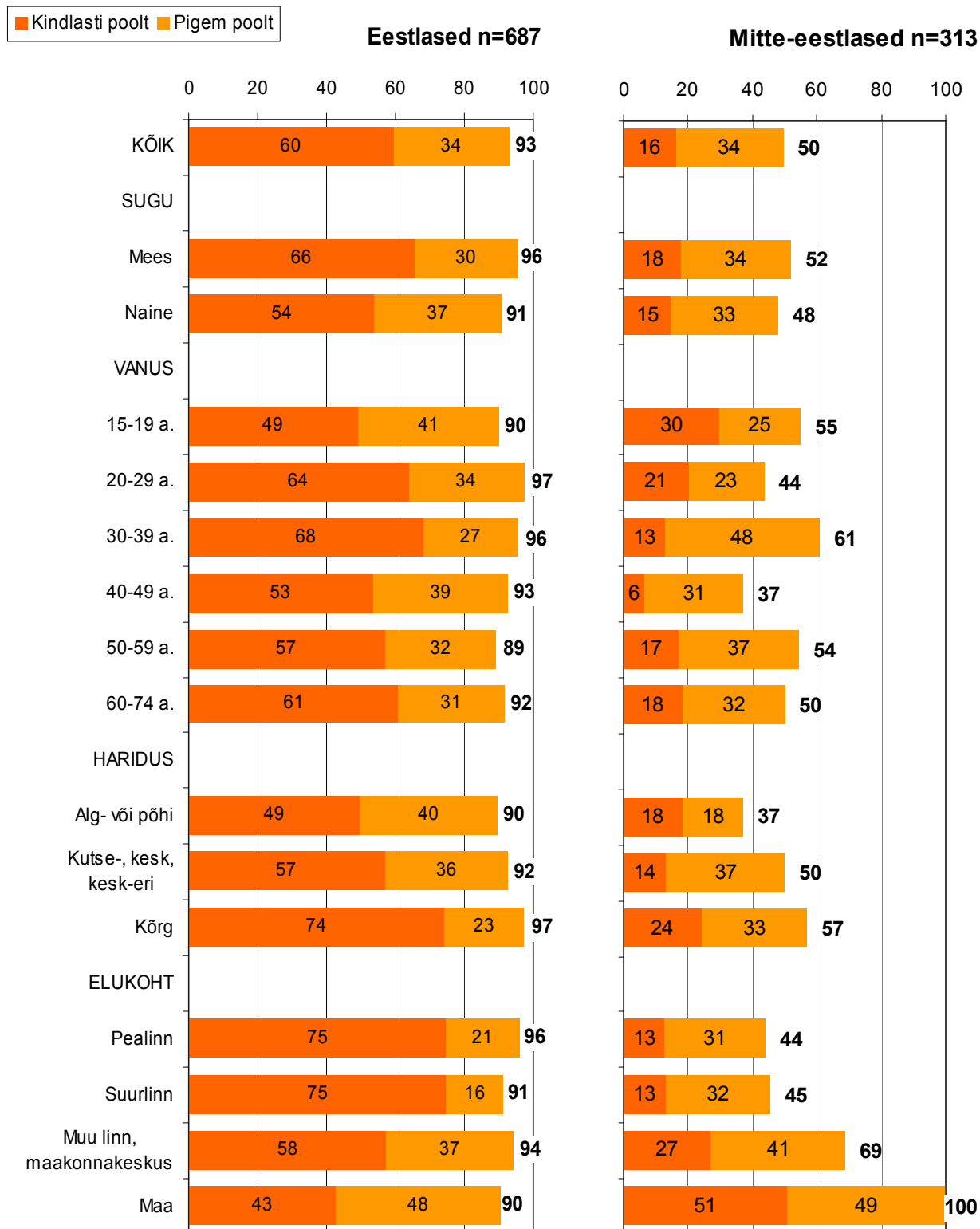
Joonisel 39 on võrreldud eestlaste ning mitte-eestlaste toetust Eesti NATO-sse kuulumisele. Jooniselt on näha, et toetus Eesti NATO-sse kuulumisele on poolaastaga suurenenud nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste seas. Kuigi mitte-eestlaste seas on eestlastega võrreldes toetus Eesti NATO-sse kuulumisele jätkuvalt madalam (93% vs 50%), on mitte-eestlaste seas NATO toetajate suhtarv poolaasta jooksul suurenenud 19 protsendipunkti võrra (eestlaste seas 4 protsendipunkti võrra).

Joonis 39 NATO-ga liitumise/NATO-sse kuulumise pooldajate osakaal ajas, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (%) kindlasti ja pigem poolt, n=kõik vastajad)

Nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste seas on toetus NATO-le seotud vastaja haridustasemega (mida kõrgem haridustase, seda enam pooldajaid) (Joonis 40). Mitte-eestlaste seas on NATO pooldajaid võrreldes suuremate linnadega enam väikelinnades ning maal. Eestlaste puhul ilmneb seos vastaja sooga – eesti suhtluskeelega meesterahvad suhtuvad NATO-sse positiivsemalt kui eesti suhtluskeelega naisterahvad.

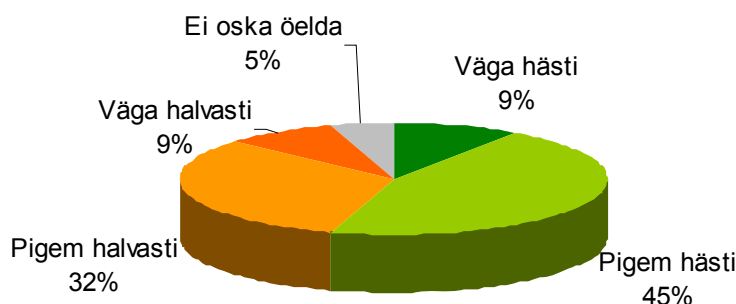
Joonis 40 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus sotsiaal-demograafiliste rühmade lõikes (%) (n=kõik vastajad)

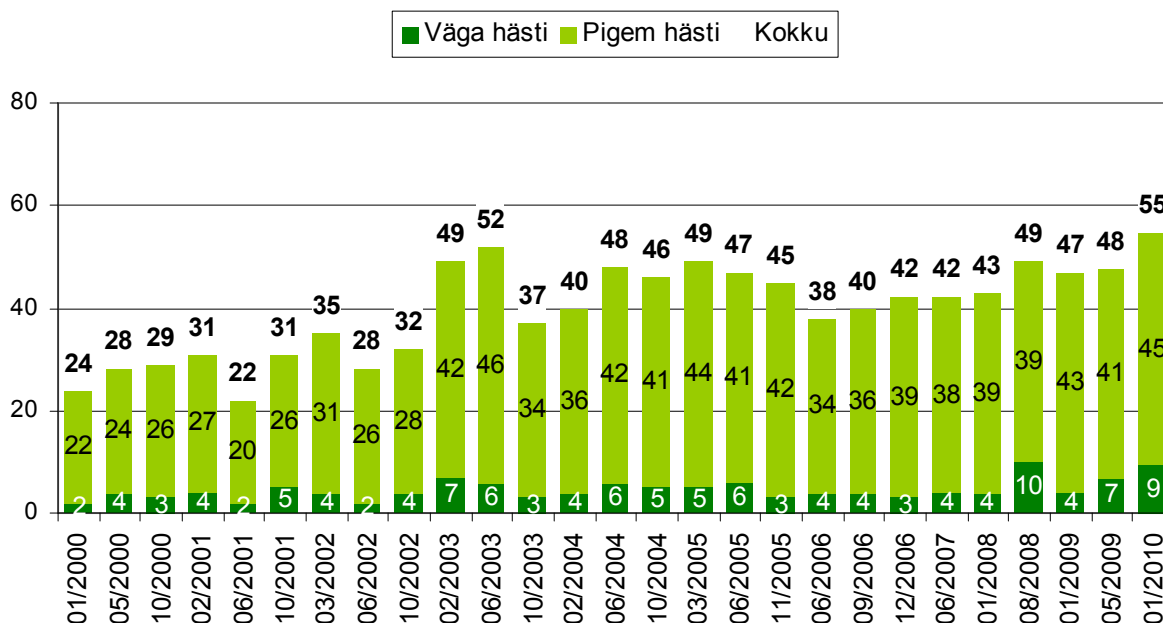
5.2 Informeeritus NATO-st

Sellest, mida tähendab Eesti jaoks NATO liikmeks olemine, peab end väga hästi informeerituks 9%, pigem hästi informeerituks aga 45% eestimaalastest. Kokku peab end antud küsimuses informeerituks 55% elanikkonnast. Negatiivse hinnangu andis oma informeeritusele 41% elanikest (Joonis 41). Jaanuaris 2010 on elanike hinnangud oma informeeritusele NATO-st tõusnud vaadeldava perioodi kõrgeimale tasemele (Joonis 42).

Joonis 41 Informeeritus, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek (% , n=kõik vastajad)

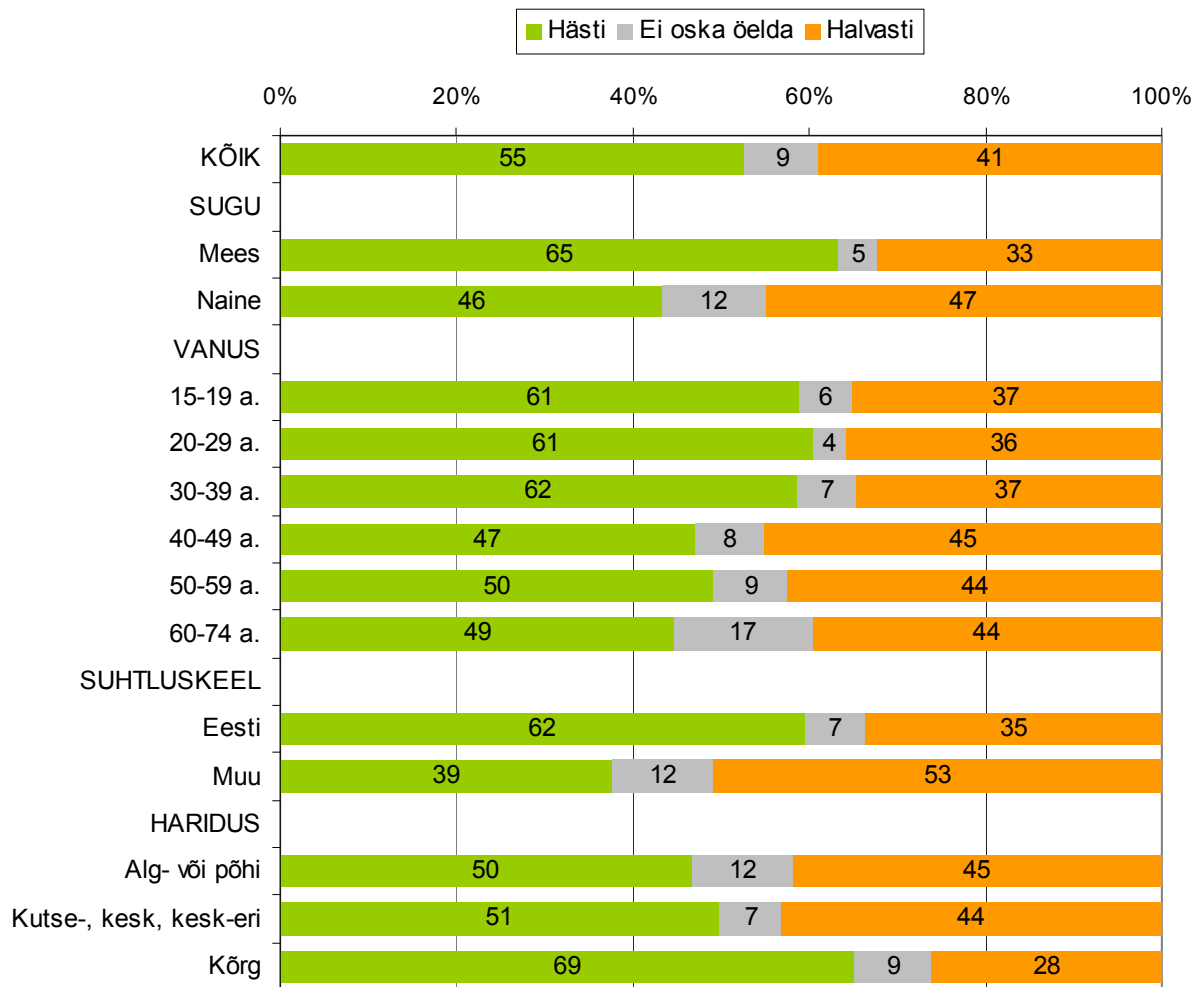

Joonis 42 NATO-ga liitumise protsessist hästi informeeritute osakaal ajas (% , n=kõik vastajad)

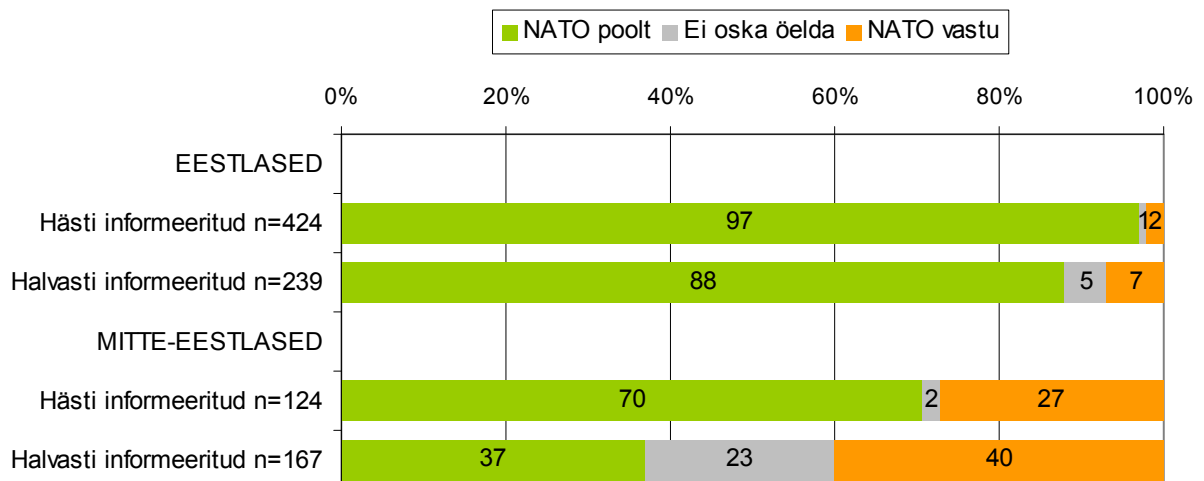
Võrreldes naistega hindavad oma informeeritust jätkuvalt kõrgemalt mehed (meestest 65% peab oma informeeritust heaks, naistest 46%) (Joonis 43). Mitte-eestlastega võrreldes hindavad oma informeeritust kõrgemalt eestlased (39% vs 62%). Hinnangud varieeruvad ka vastaja vanuse ning hariduse lõikes – alla 40-aastased vastajad hindavad oma teadlikkust keskmiselt kõrgemalt kui eakamad; samuti on võrreldes madalama haridusega respondentidega oma informeeritusega enam rahul kõrgharidusega respondendid.

Joonis 43 Hinnangud informeeritusele NATO olemusest erinevates elanikkonna rühmades (%) , n=kõik vastajad

Mida paremini on vastaja NATO-st informeeritud, seda tõenäolisemalt avaldab ta ka oma toetust NATO-sse kuulumisele (Joonis 44).

Joonis 44 Suhtumine NATO-sse kuulumisse sõltuvalt hinnangust oma informeeritusele NATO olemusest, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (%)

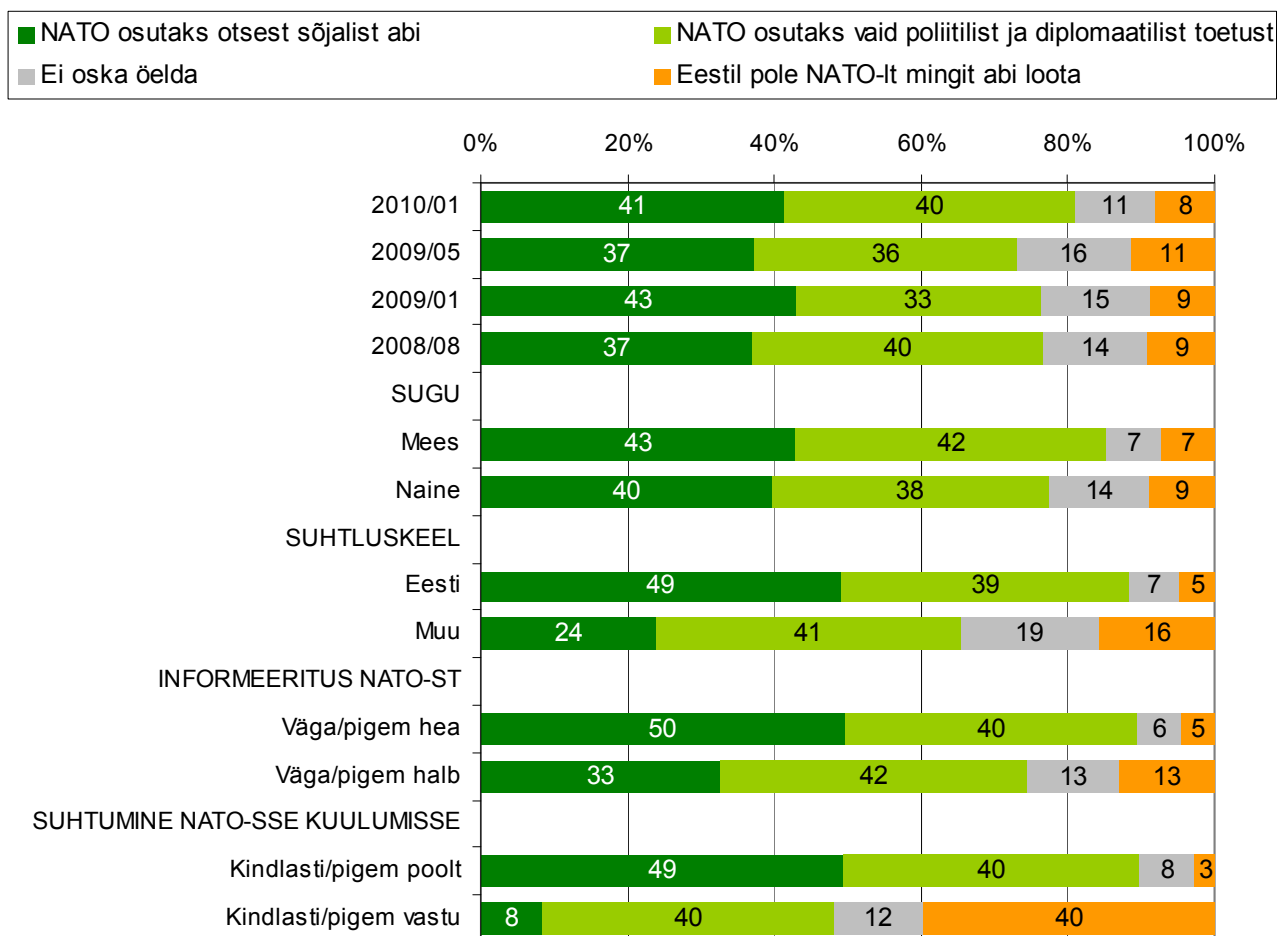
5.3 NATO abi võimaliku ohu korral

Järgnevalt palusime vastajatel öelda, millist laadi abile võib nende arvates Eesti NATO poolt loota võimaliku sõjalise konflikt korral – kas NATO osutaks Eestile sõjalist abi või piirduks poliitilise ja diplomaatilise toetusega.

Elanikest 41% usub, et NATO osutaks Eestile sõjalise konflikt puhkemisel otsest sõjalist abi, pea sama paljud (40%) arvavad, et NATO osutaks vaid poliitilist ja diplomaatilist toetust (Joonis 45). Tavapärasest veidi madalam oli elanike usk NATO abisse 2009. aasta maikuu, mil NATO sõjalisele abile lootis 37% ning poliitilisele ja diplomaatilisele abile 36% elanikkonnast.

NATO sõjalise abisse usuvad mitte-eestlastega võrreldes enam eestlased (eestlastest 49%, mitte-eestlastest 24%). Võrreldes eestlastega on mitte-eestlased sagedamini seisukohal, et Eestil pole NATO-lt mingit abi loota (5% vs 16%), samuti on mitte-eestlaste seas arvukamalt neid, kes ei oska antud teema kohta arvamust avaldada (7% vs 19%). Vastaja suhtumist mõjutab ka tema teadlikkuse tase NATO olemusest ning suhtumine Eesti kuulumisse NATO-sse: oma teadlikkust NATO-st kõrgeks hindavad või NATO-sse kuulumist pooldavad vastajail on NATO sõjalise abisse rohkem usku kui vastajail, kes oma teadlikkust NATO-st madalaks peavad või Eesti kuulumist NATO-sse ei poolda.

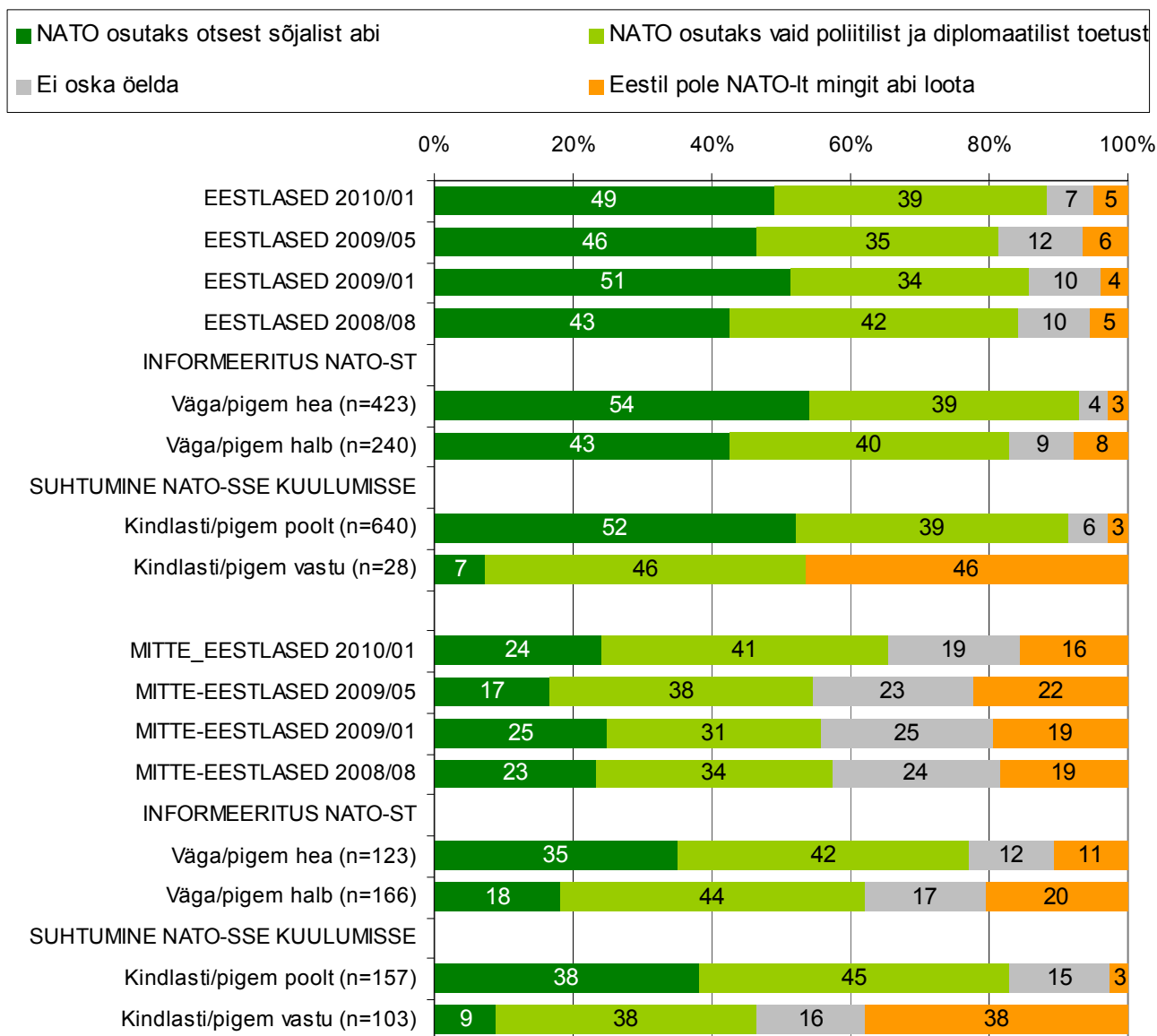
Joonis 45 Võimaliku abi osutamine Eestile NATO poolt sõjalise konflikt puhkemisel, tulemuste ajaline võrdlus ning sotsiaal-demograafiliste rühmade võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Joonisel 46 oleme toonud tulemused välja detailsemalt eestlaste ning mitte-eestlaste võrdlusena, kõrvutades mõlemas grupis vastajate hinnanguid sõltuvalt nende informeeritusest NATO-st ning üldisest suhtumisest NATO-sse kuulumisse.

Mitte-eestlaste seas oli usk NATO sõjalisse abisse mais 2009 tavapärasest madalam, kuid jaanuaris on hinnangud selles rühmas taas paranenud. Mitte-eestlaste seas on jaanuaris 2010 rekordiliselt kõrge nende vastajate suhtarv, kes usuvad, et NATO osutaks Eestile poliitilist ja diplomaatilist toetust (41%).

Joonis 46 Võimaliku abi osutamine Eestile NATO poolt sõjalise konflikt puhkemisel, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (% , n=kõik vastajad)

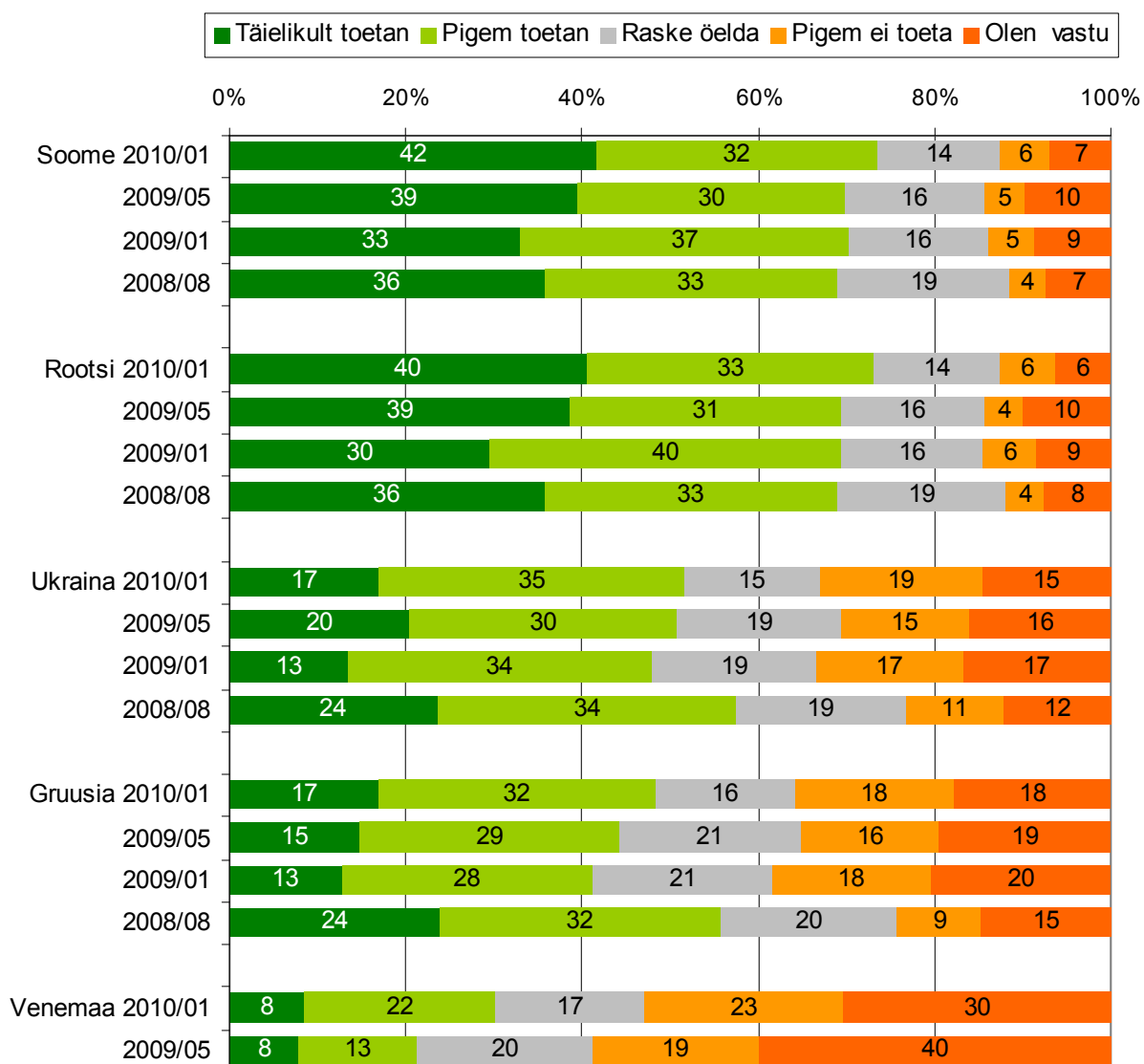
5.4 NATO laienemine

Uurimaks suhtumist NATO laienemisse, palusime vastajatel öelda, kuidas nad suhtuksid sellesse, kui NATO-ga liituks Soome, Rootsi, Ukraina, Gruusia või Venemaa (Joonis 47).

Selge toetus NATO laienemisele valitseb jätkuvalt Skandinaavia riikide Soome-Rootsi puhul (toetab 73...74%). Võrreldes maiga 2009 on toetus Soome ning Rootsi liitumisele suurenenud 4 protsendipunkti võrra. **Mõnevõrra madalam on toetus Ukraina ja Gruusia liitumisele.** Vaadeldava perioodi kõrgeimal tasemel oli toetus Ukraina ja Gruusia liitumisele augustis 2008, mil Ukraina liitumist NATO-ga pooldas 57% ja Gruusia liitumist 56% eestimaalastest. Jaanuariks 2009 langes toetus Ukraina ja Gruusia liitumisele NATO-ga järsult, kuid on alates 2009. aasta teisest poolest taas tasapisi suurenenud. 2010. aasta alguses pooldab Ukraina liitumist NATO-ga 52% ning Gruusia liitumist 48% eestimaalastest. **Nii Soome ja Rootsi kui ka Ukraina ja Gruusia puhul on liitumist pooldavate inimeste suhtarv suurenenud paralleelselt kindlat seisukohta mitte-omavate inimeste suhtarvu vähenemisega.**

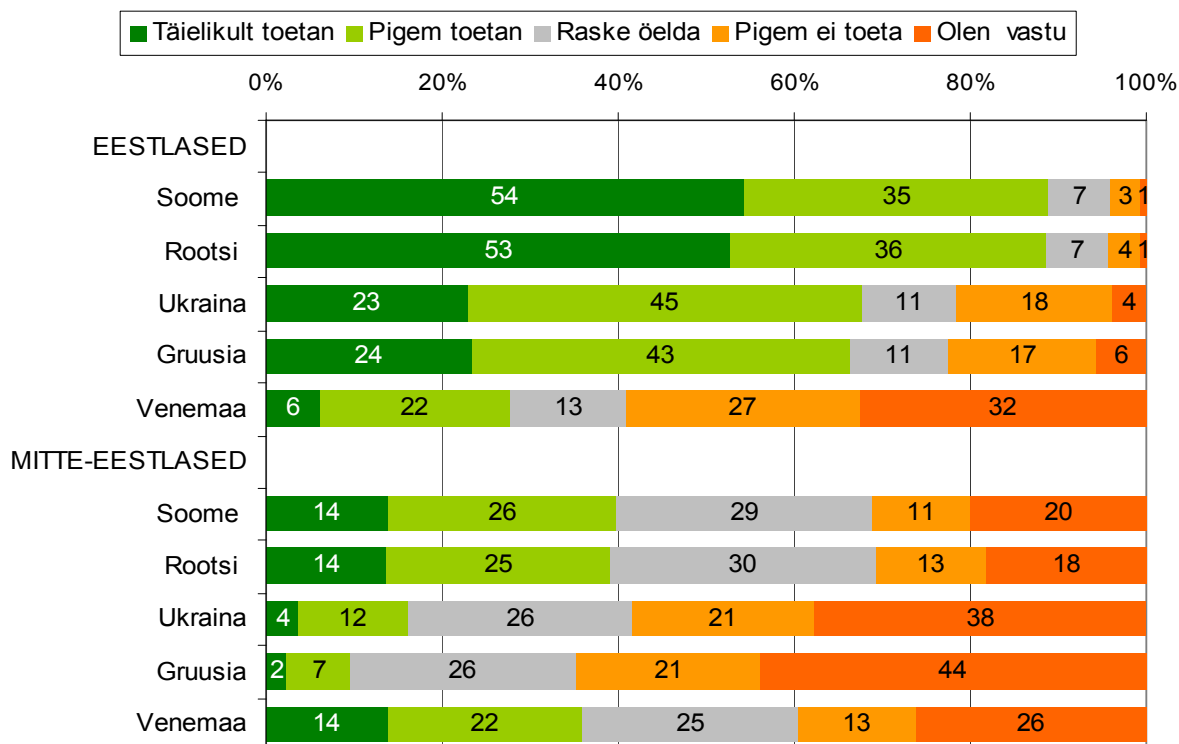
Hinnanguid Venemaa liitumisele NATO-ga on kogutud alates eelmisest küsitlusest. **Toona pooldas Venemaa liitumist NATO-ga 21%, tänavu 30% elanikest.** Venemaa NATO-ga liitumist mitte-pooldavate inimeste suhtarv on poolaasta jooksul vähenenud 6 protsendipunkti võrra.

Joonis 47 Suhtumine NATO võimalikku edasisse laienemisse, tulemuste ajaline võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Joonisel 48 oleme toonud eraldi välja ka eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud. Selgub, et eestlased suhtuvad Soome, Rootsi, Ukraina ning Gruusia liitumisse NATOga toetavamalt kui mitte-eestlased, samas kui mitte-eestlaste seas on eestlastega võrreldes arvukamalt nii liitumise vastaseid kui ka kindlat seisukohta mitte-omavaid inimesi. Mis puudutab Venemaa liitumist NATO-ga, siis mitte-eestlaste seas on praktiliselt võrdselt nii selle pooldajaid kui ka vastaseid (pooldajaid 36% ja vastaseid 39%), samas kui eestlaste seas on Venemaa liitumise vastaseid üle kahe korra enam kui pooldajaid (pooldajaid 28%, vastaseid 59%).

Joonis 48 Suhtumine NATO võimalikku edasisse laienemisse, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Eestlaste seas on poole aastaga 7 protsendipunkti võrra suurenenud toetus Gruusia ning 10 protsendipunkti võrra toetus Venemaa liitumisele NATO-ga. Mitte-eestlaste seas on toetus Venemaa liitumisele NATO-ga poolaastaga suurenenud 6 protsendipunkti võrra.

6 Info Eesti kaitsepoliitika ja riigikaitse kohta

Kogumaks hinnanguid Eesti kaitsepoliitikat ja riigikaitset puudutava teabe kohta, uurisime esmalt seda, millisest infokanalitest sellelaadset teavet on saadud, kas sellealast teavet ilmub vastaja hinnangul ajakirjanduses piisavalt ning kuidas suhtutakse perioodilise riigi kaitset ning kaitsepoliitikat tutvustava ajalehe väljaandmisesse.

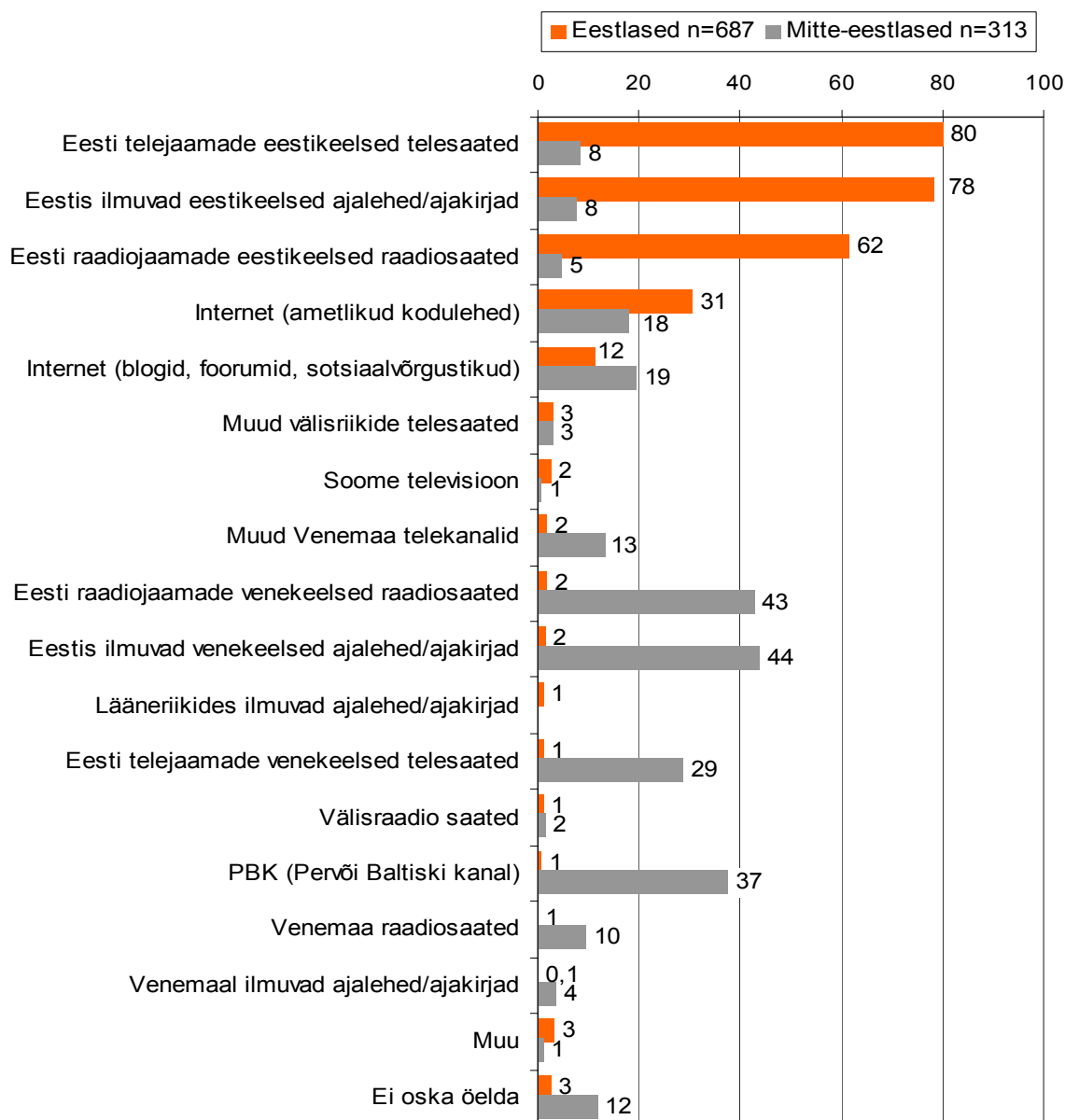
6.1 Infokanalid

Uurimaks, millistest infoallikatest saadakse teavet Eesti riigikaitse ning NATO kohta, esitasime vastajaile nimekirja võimalike infoallikatega ning palusime sealt valida kolm peamist infokanalit.

Ootuspäraselt mõjutab vastaja eelistusi/harjumusi kõige tugevamalt tema suhtluskeel. Eestikeelsed vastajad nimetasid ühena kolmest peamisest infokanalist kõige sagedamini Eesti telejaamade eestikeelseid telesaateid, Eestis ilmuvaid eestikeelseid ajalehti/ajakirju ning Eesti raadiojaamade eestikeelseid raadiosaateid, mitte-eestlased aga Eestis ilmuvaid venekeelseid ajalehti/ajakirju, Eesti raadiojaamade venekeelseid raadiosaateid ning PBK-d (Pervõi Baltiski Kanal) (Joonis 49). Eesti telejaamade venekeelseid telesaateid ning muid Venemaa meediakanaleid nimetasid mitte-eestlased peamiste infokanalite seas mõnevõrra harvemini.

Eestlaste ning mitte-eestlaste vahel ilmnes erinevus ka internetiallikate kasutamise osas. Kui eestlased eelistavad internetis teavet hankida eelkõige ametlikelt kodulehekülgedelt, siis mitte-eestlaste jaoks on võrdse tähtsusega nii ametlikud kodulehed kui ka blogid, foorumid ja sotsiaalvõrgustikud.

Joonis 49 Infoallikad, millest ollakse saanud informatsiooni Eesti riigikaitse ja NATO kohta, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (kolm olulisemat %, n=kõik vastajad)

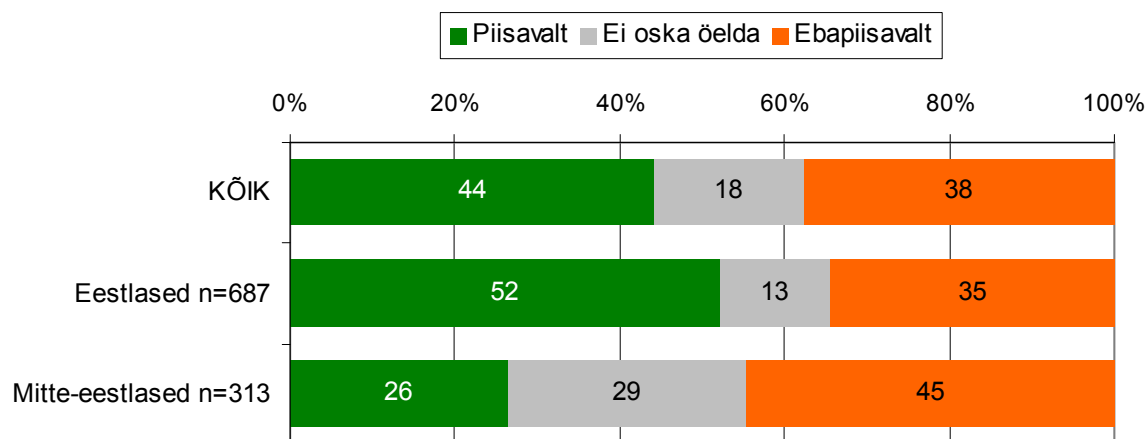

Nooremates vanuserühmades on eakamatega võrreldes levinum teabe saamine internetiallikatest, samas kui eakamad nimetasid noorematega võrreldes sagedamini olulise infokanalina raadiosaateid.

6.2 Info piisavus

Riigikaitse ja kaitsepoliitika kohta avaldatava teabe piisavusega pole rahul eelkõige mitte-eestlased. Eesti riigikaitse ja kaitsepoliitika kohta ilmuvat infot Eesti ajakirjanduses pidas piisavaks 44% elanikest, sh. 52% eestlastest ning 26% mitte-eestlastest. Ebapiisavaks hindas vastavat teavet 38% eestimaalastest, sh. 35% eestlastest ning 45% mitte-eestlastest (Joonis 50). Võrreldes eestlastega oli mitte-eestlaste seas arvukamalt nii riigikaitse ja kaitsepoliitika kohta ilmuvat teavet ebapiisavaks hindavaid kui ka kindlat seisukohta mitte-omavaid inimesi.

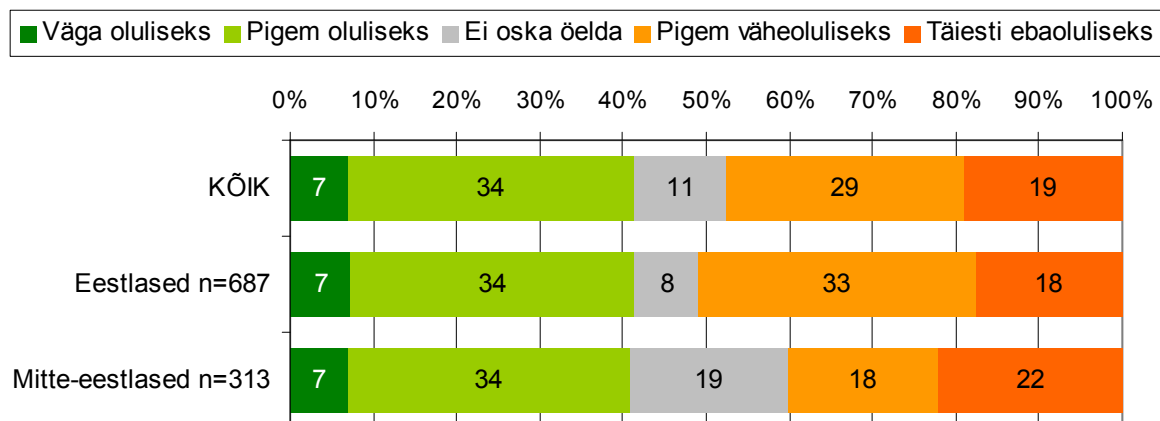
Joonis 50 Kas Eesti riigikaitse ja kaitsepoliitika kohta ilmub Eesti ajakirjanduses piisavalt infot, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (%) (n=kõik vastajad)

Riigi kaitsepoliitikat ja riigikaitset tutvustava perioodilise ajalehe väljaandmist hindab väga või pigem oluliseks 41%, pigem väheoluliseks või täiesti ebaoluliseks 48% eestimaalastest (Joonis 51). Võrreldes eestlastega hindavad sellise ajalehe perioodilist väljaandmist harvemini ebaoluliseks mitte-eestlased (51% vs 40%), kuid samas on mitte-eestlaste seas eestlastega võrreldes arvukamalt ka kindalt seisukohta mitte-omavaid inimesi (8% vs 19%).

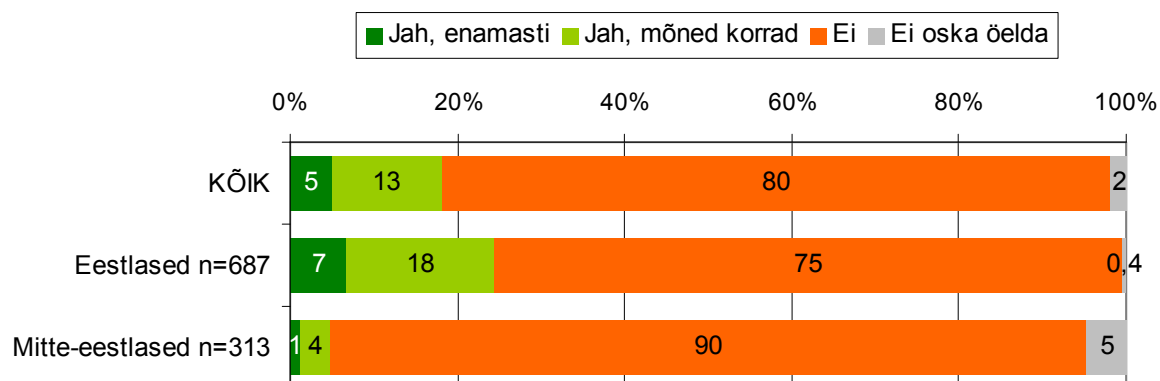
Mida noorema vanuserühmaga oli tegemist, seda sagedamini hinnati riigi kaitsepoliitikat ja riigikaitset tutvustava perioodilise ajalehe väljaandmist oluliseks, samas kui vastaja vanuse suurenedes kasvas hinnangu andmata jätnud vastajate osakaal.

Joonis 51 Kas peab oluliseks riigi kaitsepoliitikat ja riigikaitset tutvustava perioodilise ajalehe välja andmist, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Eesti Päevalehe vahel neli korda aastas ilmuvat lisalehte „Riigi Kaitse“ on lugenud 18% elanikest, sealhulgas 5% on seda teinud enamasti, 13% aga vaid mõnel korral (Joonis 52). Eestlastest on lisalehte lugenud 24%, mitte-eestlastest 5%. Võrreldes madalama haridusega inimestega on EPL lisalehte „Riigi Kaitse“ lugenud inimesi kaks korda enam kõrgharidusega inimeste seas (15% vs 30%).

Joonis 52 Kas on möödunud paari aasta jooksul lugenud Eesti Päevalehe vahel neli korda aastas ilmuvat lisalehte „Riigi Kaitse“, eestlaste ja mitte-eestlaste hinnangute võrdlus (% , n=kõik vastajad)

7 Hinnangud seoses kaitseväeteenistusega

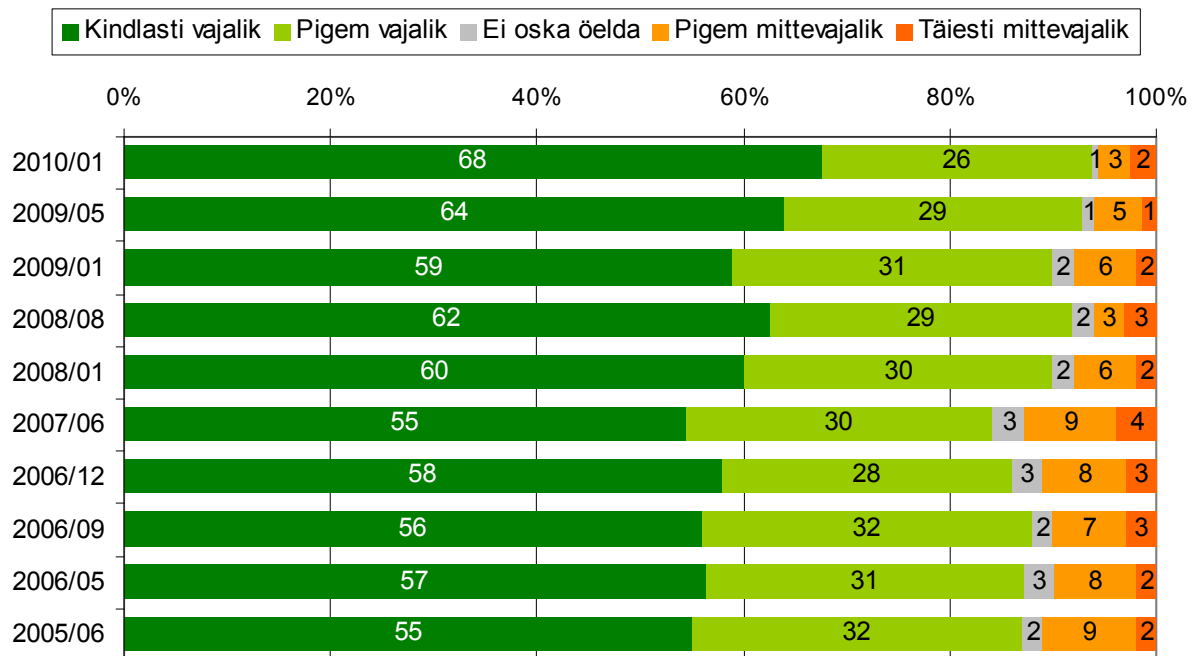
Uurimaks elanike suhtumist ajateenistusse, mõõtsime suhtumist ajateenistuse vajalikkusesse, ajateenistusest kõrvalehoidmisesse ja asendusteenistusse, milliseid eesmärke peaks inimeste hinnangul täitma ajateenistus ning millised on elanike eelistused Eesti kaitsevõime arendamisel.

7.1 Ajateenistuse vajalikkus

Kaitseväeteenistuse läbimist peetakse noormeeste jaoks valdavalt vajalikuks. Ajateenistuse läbimist noormeeste jaoks hindas jaanuaris kindlasti vajalikuks 68% ning pigem vajalikuks 26% elanikest (Joonis 53). **Kokku hindas ajaväeteenistuse läbimist vajalikuks 94% elanikest.**

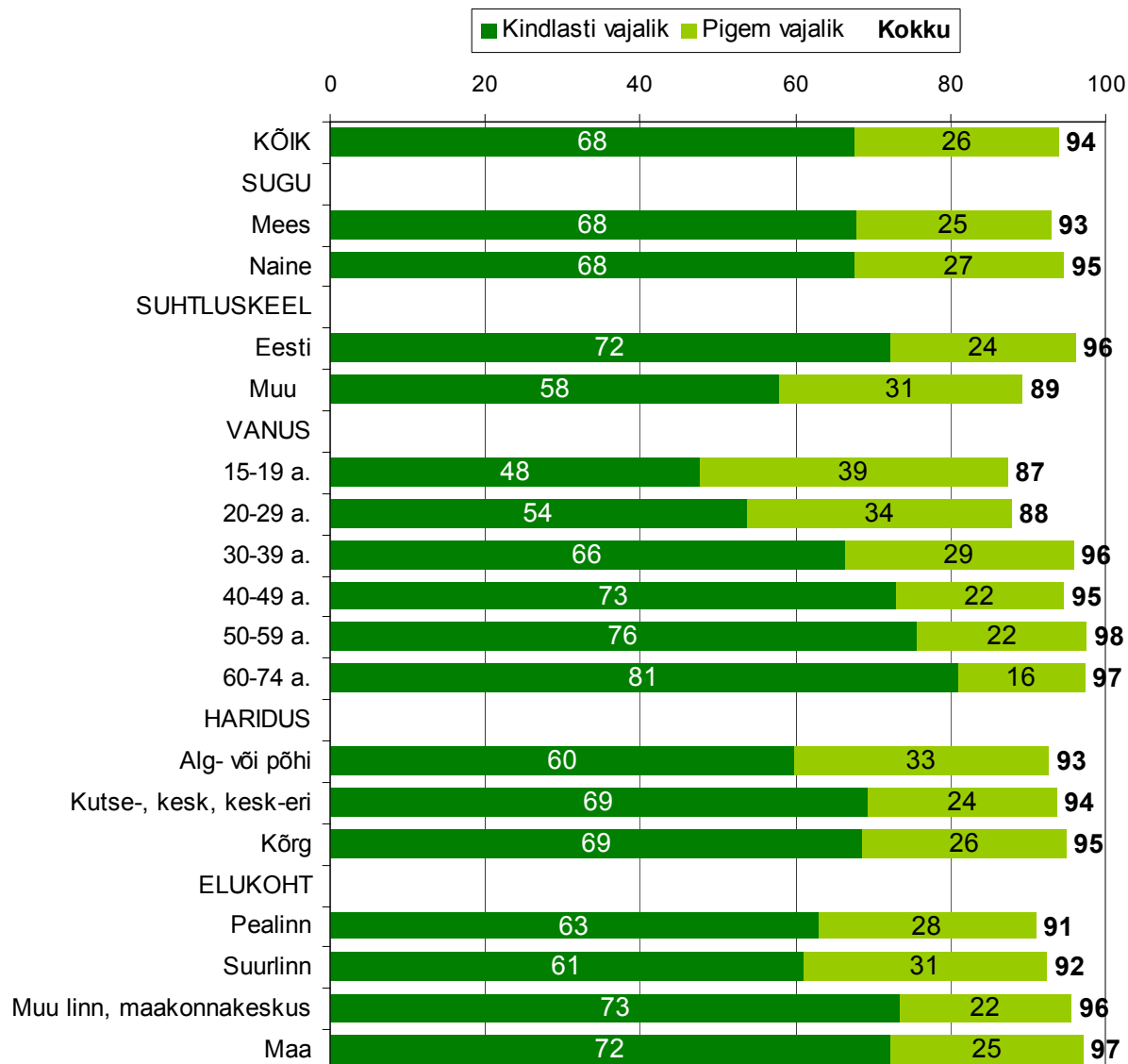
Hinnangud ajateenistuse vajalikkusele on aastate jooksul muutunud pooldavamaks – kui perioodil 2005-2007 pidas ajateenistust vajalikuks 85-88% vastajaist, siis alates 2008. aastast on see näitaja püsinud stabiilselt 90% piirimail või veidi kõrgemalgi. Ajateenistust ebavajalikeks pidavate inimeste suhtarv on vaadeldaval perioodil vähenenud kaks korda (2005. aasta juunis 11%, tänavu 6%).

Joonis 53 Suhtumine ajaväeteenistuse vajalikkusesse, ajaline võrdlus (% , n=kõik vastajad)

Võrreldes mitte-eestlastega hindavad ajateenistust sagedamini vajalikuks eestlased (Joonis 54). Tulenevalt rahvastiku regionaalsest paiknemisest on hinnangud ajateenistuse vajalikkusele regionaalselt kõrgeimad maapiirkonnas, madalaimad aga pealinnas. Võrreldes nooremate vanuserühmadega hindavad ajateenistust sagedamini vajalikuks 30-aastased ning eakamad inimesed.

Joonis 54 Suhtumine ajateenistuse vajalikkusesse sihtgruppides (%), n=kõik vastajad)

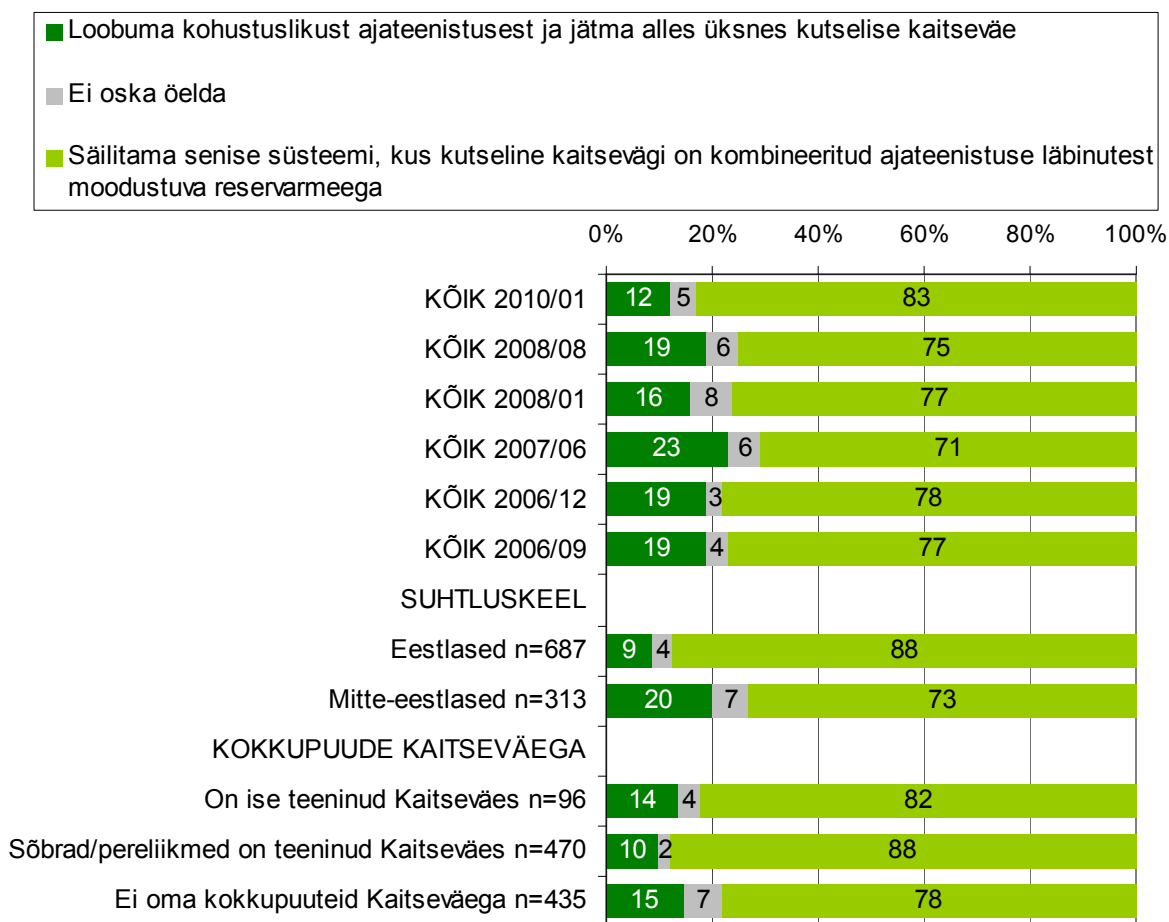

7.2 Suhtumine kutselisse sõjaväesse

Valdav osa (83%) elanikkonnast toetab Eesti kaitsevõime arendamisel suunda, mis säilitab praeguse süsteemi, kus kutseline kaitsevägi on kombineeritud ajateenistuse läbinutest moodustuva reservarmega (Joonis 55). Toetus praeguse süsteemi säilimisele on käesoleval aastal veelgi suurem kui 2006.–2008. aastal läbi viidud uuringutes.

Üleminekut kohustuslikult ajateenistuselt kutselisele kaitseväele pooldab 12% eestimaalastest. Võrreldes eestlastega on sellise suundumuse pooldajaid arvukamalt mitte-eestlaste seas (20% vs 9%).

Joonis 55 Eelistatud variandid Eesti kaitsevõime arendamisel, tulemuste ajaline võrdlus ning sotsiaal-demograafiliste rühmade võrdlus (% , n=kõik vastajad)

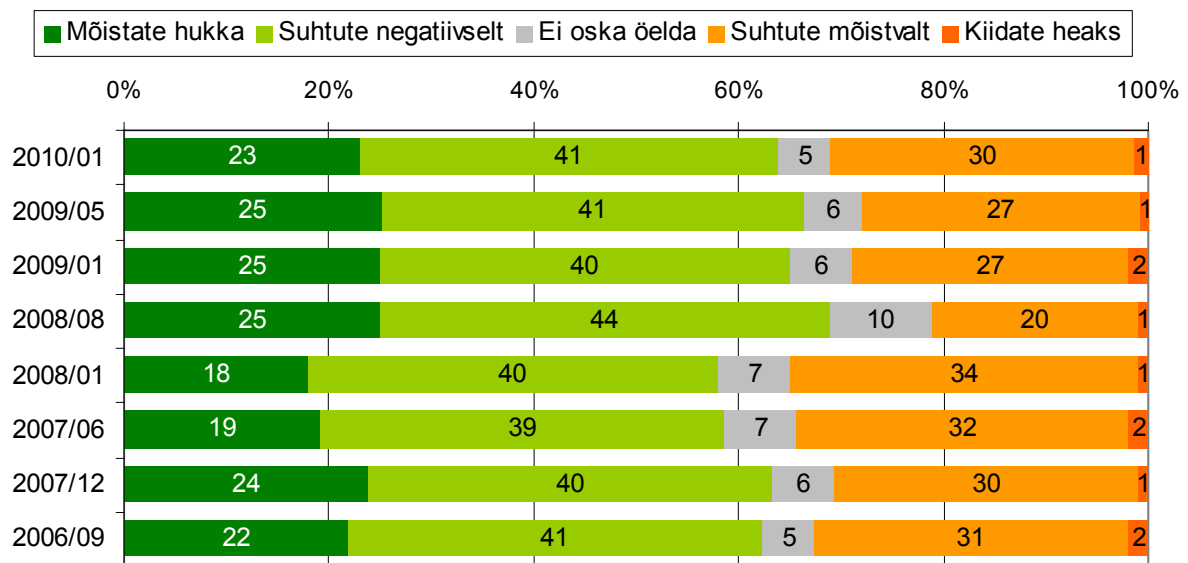
Vanuserühmade võrdluses on toetus kohustuslikust ajateenistusest loobumisele seda suurem, mida noorema vanuserühmaga on tegemist. Noorimast vanuserühmast ehk 15-19-aastastest pooldab kohustuslikust ajateenistusest loobumist 22%.

7.3 Ajateenistusest kõrvalehoidmine

Ajateenistusest kõrvalehoidmise suhtes väljendab 23% elanikest hukkamõistu ning 41% suhtub sellesse negatiivselt (Joonis 56). Mõistvalt suhtus ajateenistusest kõrvalehoidmisse 30%, heakskiitvalt aga vaid 1% elanikkonnast.

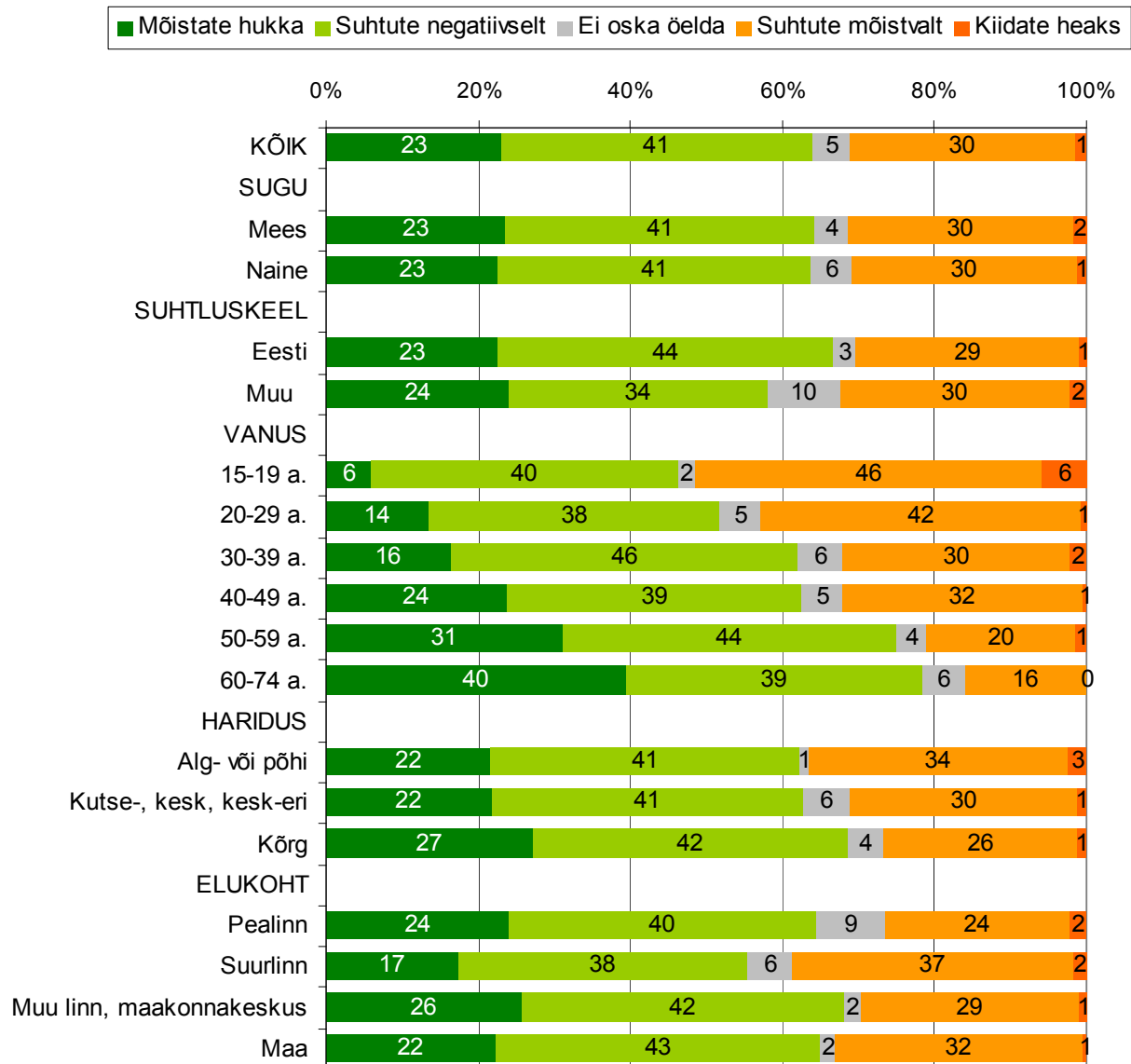
Vaadeldes hinnangute muutumist ajas, torkab silma, et 2008. aasta augustis, kui elanike ohutunne oli teravnenud seoses Gruusia-Venemaa konfliktiga, olid hoiakud ajateenistusest kõrvalehoidmise kohta veidi negatiivsemad kui tavapäraselt. Tõenäoliselt tõmbasid paljud elanikud toona Eesti ning Gruusia vahel paralleele ning teadvustasid seetõttu kaitseväge (ning seal osalemise) vajalikkust riigi julgeoleku seisukohalt.

Joonis 56 Suhtumine ajateenistusest kõrvalehoidmisse, tulemuste ajaline võrdlus (%, n=kõik vastajad)

Tulemuste illustreerimiseks on joonisel 57 kõrvuti koondtulemustega toodud tulemuste jagunemine detailsemalt erinevates sotsiaal-demograafilistes rühmades.

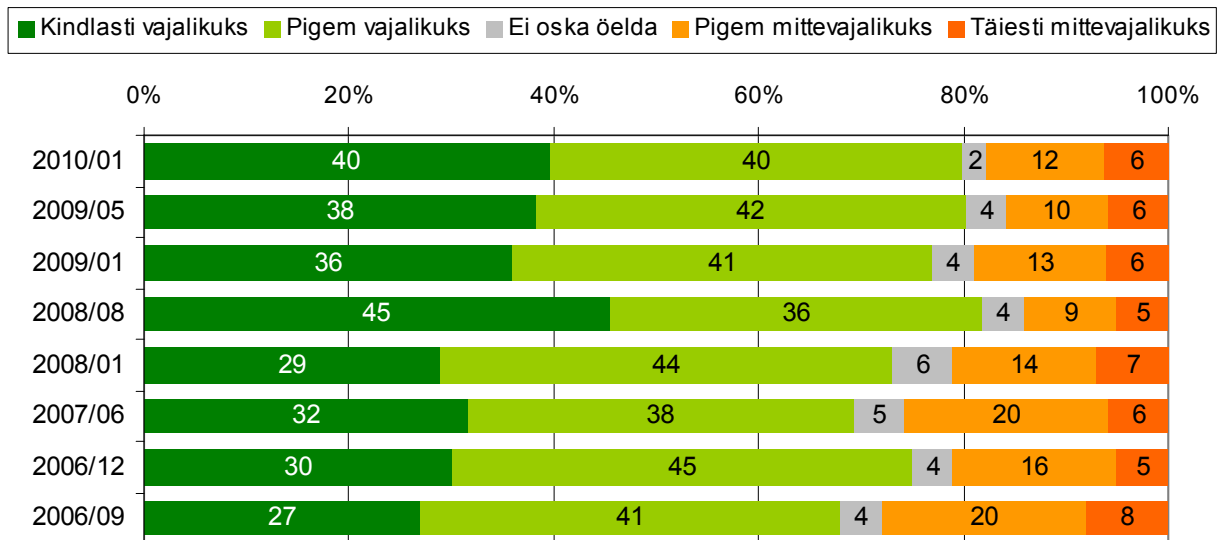
Sarnaselt eelnevale küsitlusele ilmnes ka seekord, et keskmisest kriitilisemad on ajateenistusest kõrvale hoidmise suhtes eakamad või kõrgema haridusega respondendid – mida noorema vanuserühmaga/madalam haridusega vastajaga on tegemist, seda enam oli mõistva suhtumise väljendajaid.

Joonis 57 Suhtumine ajateenistusest kõrvalehoidmisse sihtgruppides (%) (%, n=kõik vastajad)

7.4 Asendusteenistus

Sõjaväkke mittesobivate noormeeste rakendamist asendusteenistuses, näiteks päästetöödel või keskkonnakaitstes hinnatakse valdavalt vajalikuks (Joonis 58). Kindlasti või pigem vajalikuks hindab asendusteenistust 80%, pigem/täiesti ebavajalikuks 18% elanikest. Vaadeldava perioodi (2006-2010) jooksul on elanike suhtumine asendusteenistusse muutunud üldjoontes pooldavamaks. Tavapärasest enam oli asendusteenistuse kindlaid pooldajaid augustis 2008.

Joonis 58 Elanike suhtumine asendusteenistusse, ajaline võrdlus (% , n=kõik vastajad)

7.5 Kaitseväeteenistuse läbimine eritingimustel

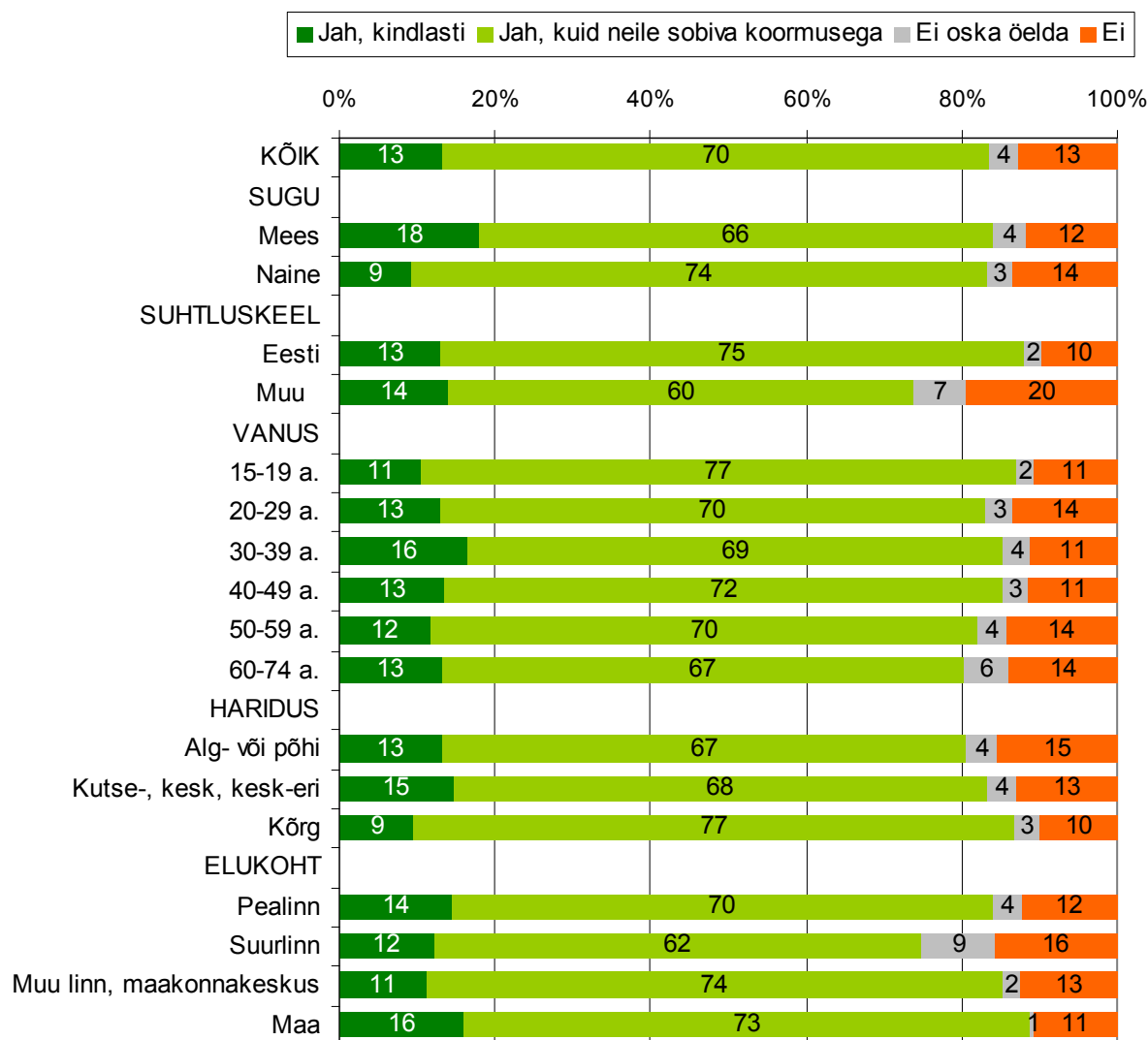
Esmakordselt esitati seekordses uuringus küsimus selle kohta, kas kaitseväeteenistuse peaks läbima ka nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed. Kindlasti vajalikuks pidas seda, et ka nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed kaitseväeteenistuse läbiks, 13% eestimaalastest (Joonis 59). **Elanikest 70% arvas, et ka nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed peaks läbima ajateenistuse, kuid seda neile sobiva koormusega.** Seda, et nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed peaks kaitseväeteenistusest vabastatama, arvas 13% elanikest.

Võrreldes meestega on naisterahvad sagedamini seisukohal, et nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed peaks kaitseväeteenistuse küll läbima, kuid neile sobiva koormusega (66% vs 74%); mehed seevastu arvavad naistest sagedamini, et nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed peaksid kaitseväeteenistuse läbima samadel tingimustel mis kõik teisedki ajateenijad (9% vs 18%).

Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste seas arvukamalt vastajaid, kes arvavad, et nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed võiks kaitseväeteenistuse kohustusest vabastada (10% vs 20%) või kes ei oma antud küsimuses kindlat seisukohta (2% vs 7%).

Haridusrühmade võrdluses väljendavad suhtumist, et nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed võiksid kaitseväeteenistuse läbida neile sobiva koormusega, keskmisest sagedamini kõrgharidusega inimesed (77%).

Joonis 59 Kas kaitseväeteenistuse peaks läbima ka nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed, suhtumine sihtgruppides (% , n=kõik vastajad)

7.6 Ajateenistuse eesmärgid

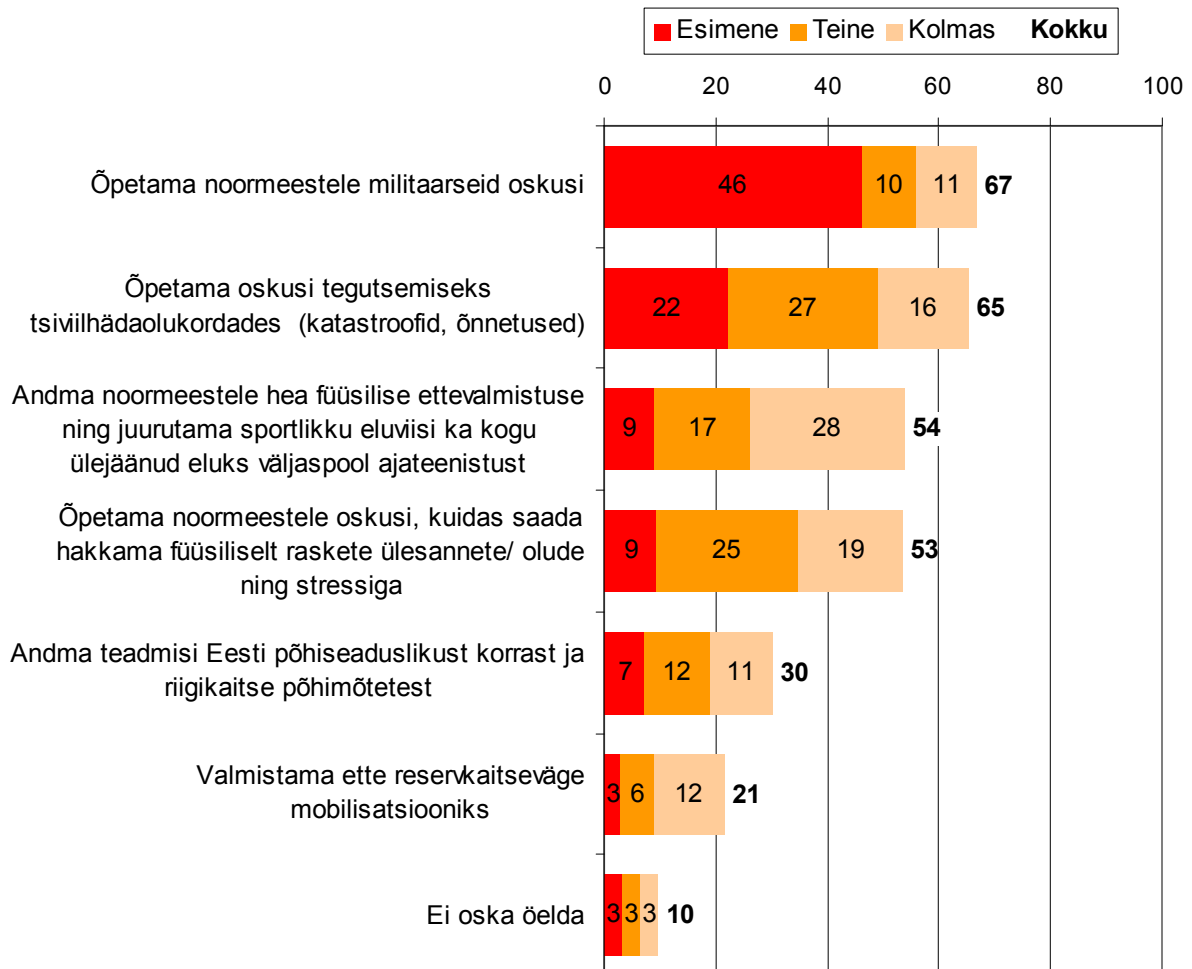
Palusime vastajatel valida etteantud nimekirjast tähtsuse järjekorras kolm olulisemat eesmärki, mida peaks täitma noormeeste kohustuslik ajateenistus ja reservarmee.

Rääkides esmastest eesmärkidest, st. eesmärkidest, mida nimetati kõige esimesena (ja seega peeti kõige olulisemaks), tõid eestimaalased kõige sagedamini välja **militaarse tegevuse õpetamise (46%) ning oskuse tegutseda tsiviilhädaolukordades (22%)** (Joonis 60). Samu eesmärgi hinnati kõige sagedamini kõige olulisemaks ka varasemates uuringutes (täpsem võrdlus pole võimalik, kuna käesolevas ankeedis lühendati eesmärkide nimekirja).

Võttes kokku eesmärgid, mida vastajad nimetasid kolme olulisema seas, reastusid eelpool nimetatud kaks eesmärki taas mainimissageduse alusel moodustatud pingerea tippu (kumbagi eesmärki nimetas 65-67%). Enam kui pooled elanikest pidasid üheks kolmest olulisemast eesmärgist ka hea füüsilise ettevalmistuse andmist ja sportliku eluviisi juurutamist (54%) või füüsiliselt raskete ülesannete/olude ning stressiga toimetulekuoskuste

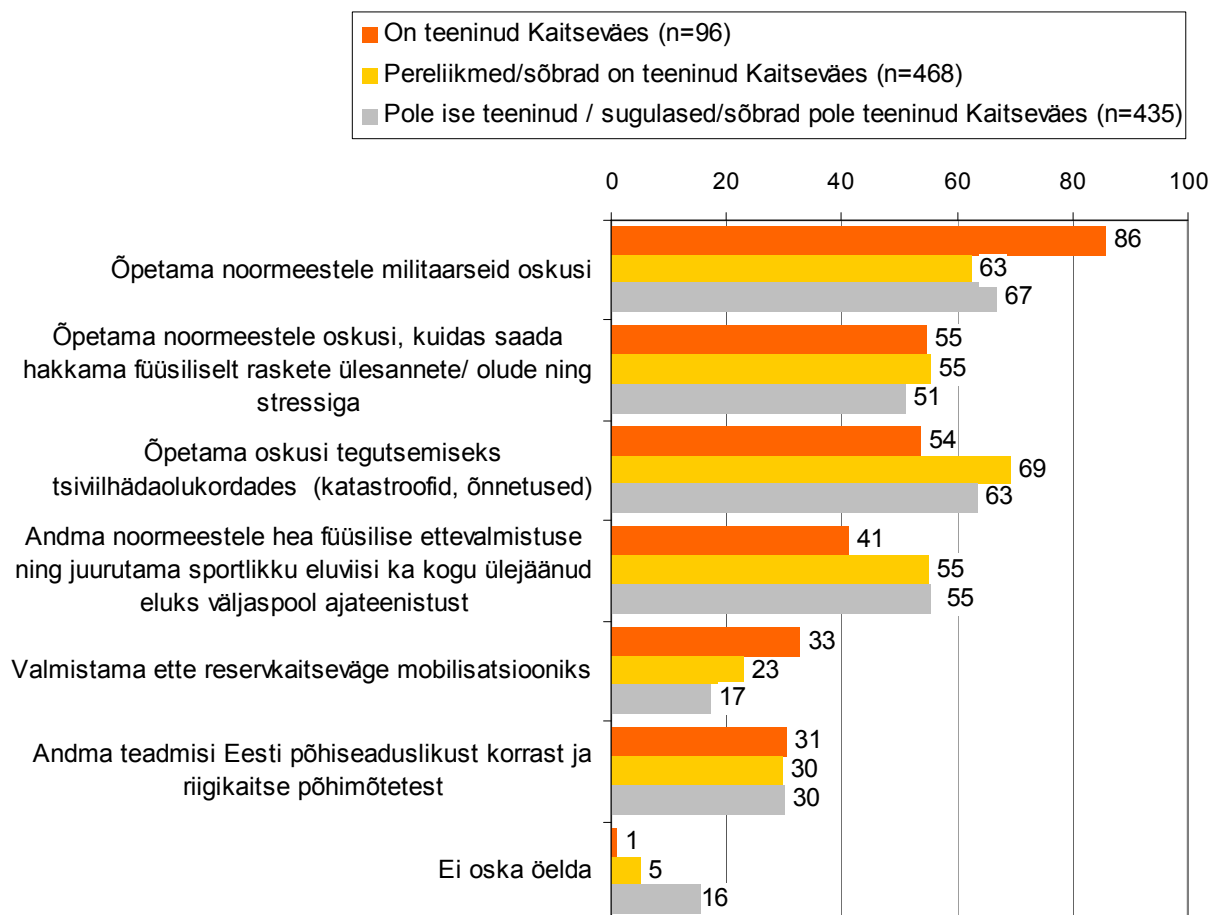
õpetamist (53%). Harvemini hinnati ajateenistuse ja reservarmee ülesanneteks teadmiste andmist Eesti põhiseaduslikust korrast ning riigikaitse põhimõtetest (30%) ning reservkaitseväge ettevalmistamist mobilisatsiooniks (21%).

Joonis 60 Hinnangud kohustusliku ajateenistuse ja reservarmee eesmärkidele, kolm prioriteetset eesmärki (%) (n=kõik vastajad)

Sõltuvalt kokkupuutest Kaitseväega erinevad ka arvamused selle kohta, mis peaks olema kohustusliku ajateenistuse ja reservarmee olulisemad eesmärgid. Inimesed, kes on ise Kaitseväes teeninud, peavad kõige sagedamini üheks ajateenistuse ja reservarmee kõige olulisematest ülesannetest militaarsete oskuste õpetamist (Joonis 61). Inimeste puhul, kes Kaitseväes ise teeninud ei ole, jagunevad vastused erinevate eesmärkide vahel ühtlasemalt - võrdselt sageli hinnati kõige olulisemaks militaarsete oskuste ning tsiviilhädaolukordades tegutsemiseks oskuste andmist.

Joonis 61 Hinnangud kohustusliku ajateenistuse ja reservarmee eesmärkidele sõltuvalt kokkupuutest Kaitseväega, kolm prioriteetset eesmärki (% , n=kõik vastajad)

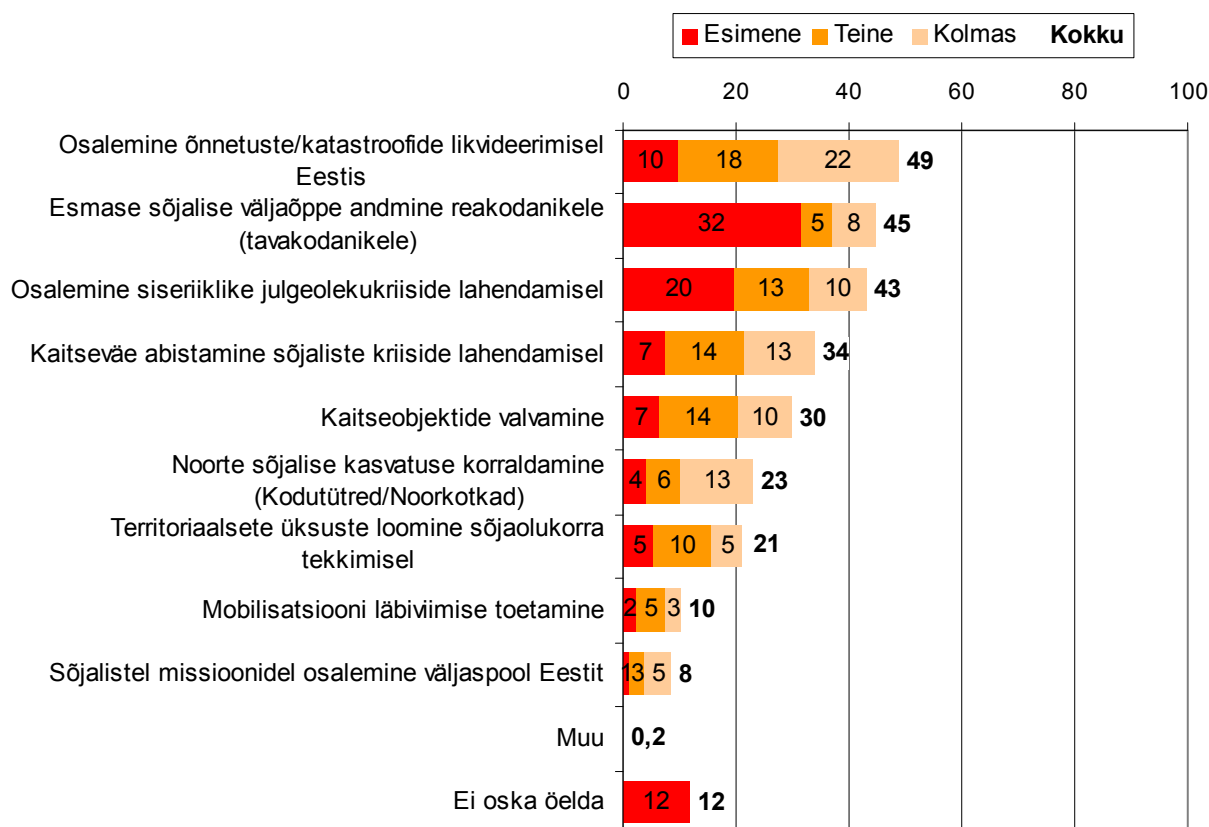
8 Kaitseliidu kuvand ja eesmärgid

Selgitamaks, millised peaksid eestimaalaste arvates olema kaitseliidu peamised eesmärgid, esitasime vastajatele rea võimalikke eesmärgi ning palusime neil nimekirjast valida kolm vastaja meelest kõige olulisemat. Võrreldes eelmiste küsitlustega on eesmärkide nimekirja ankeedis muudetud, mistõttu täpsete ajaliste võrdluste teostamine pole võimalik.

Kolme peamise ülesande seas mainiti kõige sagedamini osalemist Eestis toimuvate õnnetuste, katastroofide likvideerimisel (49% vastajatest), esmase sõjalise väljaõppe andmist reakodanikele (vastavalt 45%) ning osalemist siseriiklike julgeolekukriiside lahendamisel (vastavalt 43%) (Joonis 62).

Kolmandik elanikest pidas kaitseliidu peamiste ülesannete hulka kuuluvaks ka kaitseväge abistamist sõjaliste kriiside lahendamisel, harvemini nimetati peamiste ülesannetena kaitseobjektide valvamist (30%), noorte sõjalise kasvatuse korraldamist (23%), territoriaalsete üksuste loomist sõjaolukorra tekkimisel (21%), mobilisatsiooni läbiviimise toetamist (10%) ning sõjalistel missioonidel osalemist väljaspool Eestit (8%).

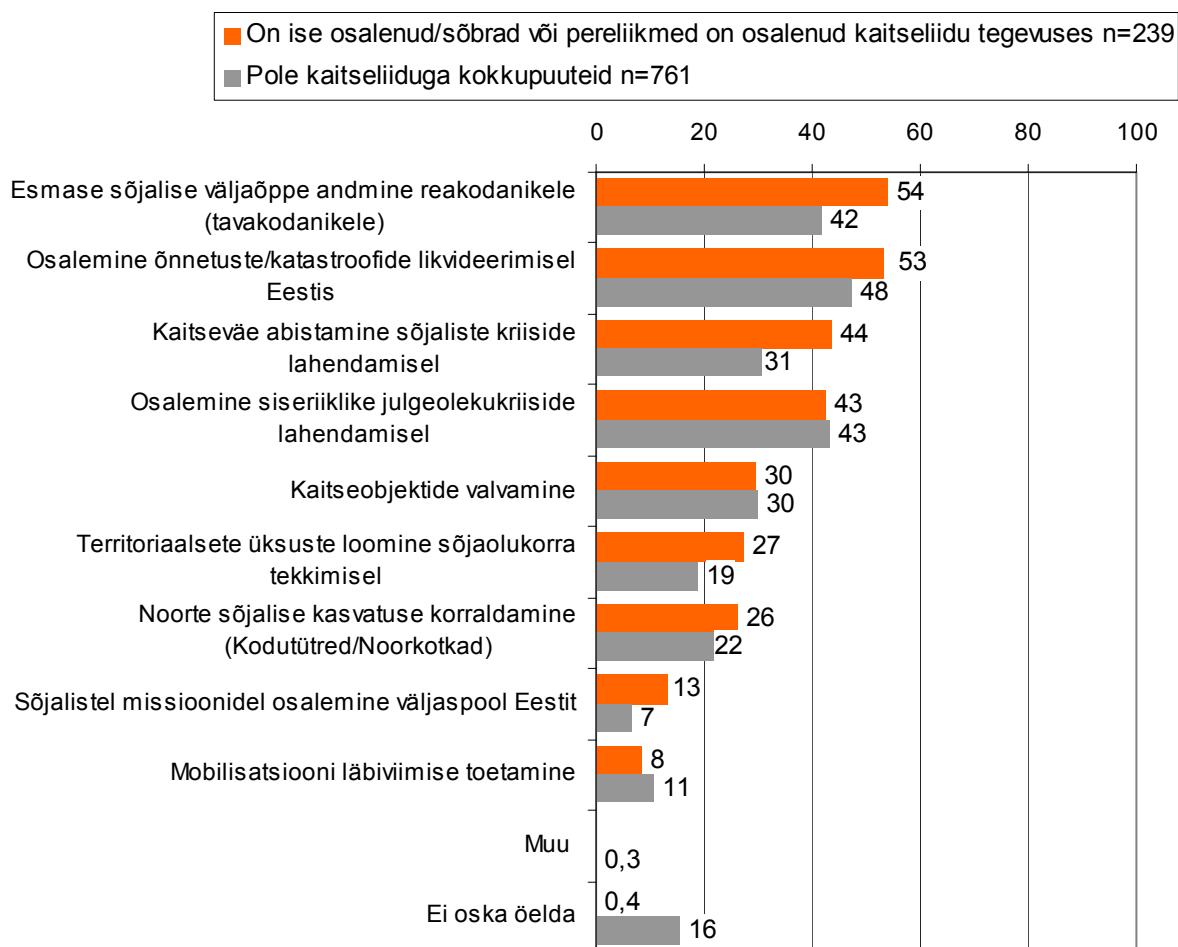
Joonis 62 Arvamus kaitseliidu peamistest ülesannetest, kolm olulisemat (% , n=kõik vastajad)

Joonisel 63 on esitatud hinnangute jagunemine lähtuvalt kokkupuutest kaitseliiduga. Võrreldes vastajatega, kes omavad kaitseliiduga kokkupuudet, oli vastavat kokkupuudet mitte-omavate vastajate seas arvukamalt neid, kes antud küsimuses arvamust avaldada ei osanud, mis selgitab asjaolu, et pea kõiki vaadeldavaid eesmärke seostasid kaitseliiduga kokkupuudet omavad inimesed kaitseliiduga sagedamini kui vastava kokkupuuteta inimesed. Seetõttu tasuks nende rühmade hinnanguid Kaitseliidu ülesannetele võrrelda lähtuvalt sellest, millisesse olulisuse järjekorda eesmärgid kummagi rühma hinnangute alusel järjestuvad.

Inimesed, kes on ise osalenud või kelle sõbrad/pereliikmed on osalenud kaitseliidu tegevuses, pidasid kaitseliidu eesmärkideks kõige sagedamini esmase sõjalise väljaõppe andmist reakodanikele (58%) ning osalemist õnnetuste/katastroofide likvideerimisel Eestis (53%). Kaitseliiduga kokkupuudet mitte-omavad inimesed nimetasid kõige sagedamini osalemist õnnetuste/katastroofide likvideerimisel Eestis (48%) ning võrdselt sageli ka esmase sõjalise väljaõppe andmist reakodanikele (42%) ning osalemist siseriiklike julgeolekukriiside lahendamisel (43%). Võrreldes kaitseliiduga kokkupuudet omavate vastajatega omistasid ülejäänud vastajad kaitseliidu tegevuse võimaliku eesmärgina vähem tähtsust kaitseväge abistamisele sõjaliste kriiside lahendamisel.

Joonis 63 Arvamus kaitseliidu peamistest ülesannetest sõltuvalt kokkupuutest kaitseliiduga, kolm kõige olulisemat eesmärki (% , n=kõik vastajad)

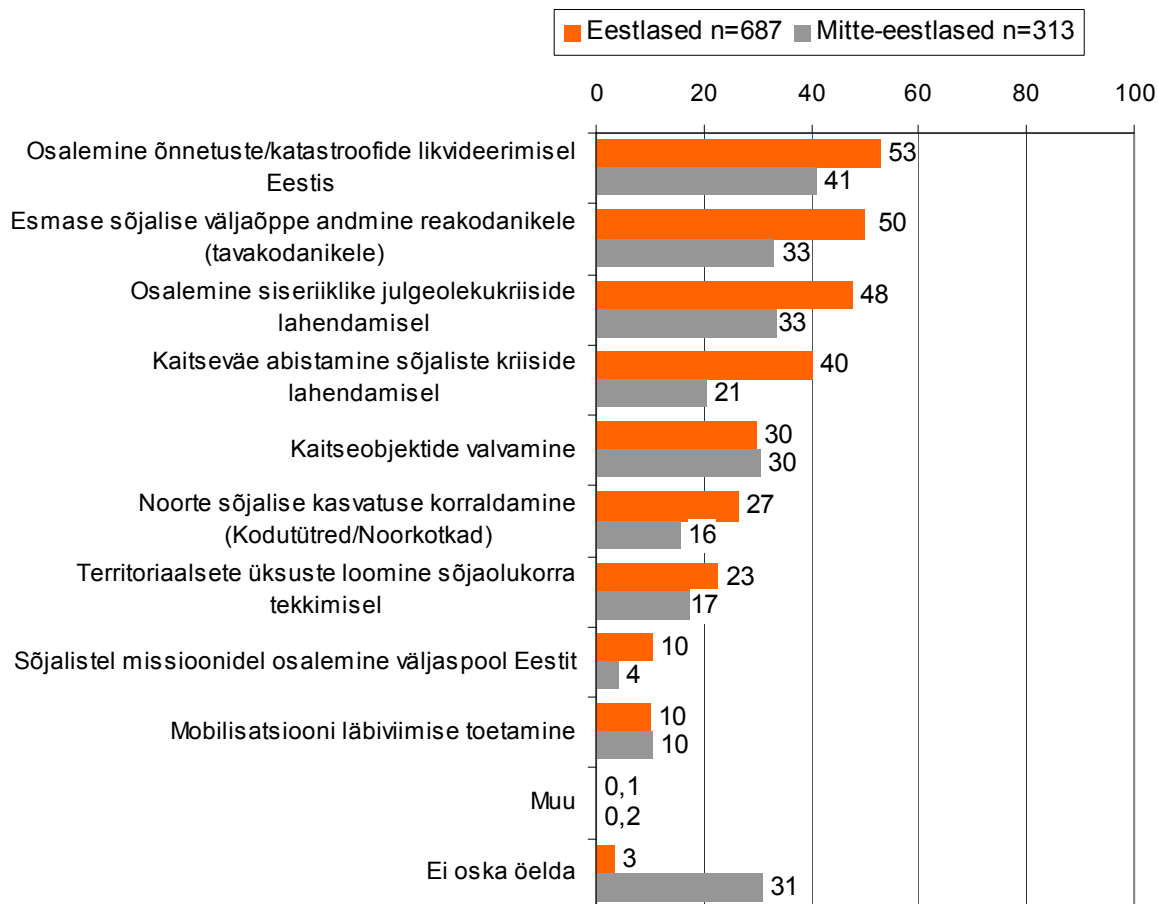

Järgnevalt vaatame detailsemalt, kuidas antud küsimuse osas erineb eestlaste ning mitte-eestlaste suhtumine. [Joonisel 64](#) on esitatud koondtulemused kolme olulisema eesmärgi kohta.

Võrreldes eestlastega oli mitte-eestlaste seas taas arvukamalt neid, kes antud küsimuses arvamust avaldada ei osanud, mis selgitab asjaolu, et pea kõiki vaadeldavaid eesmärke seostasid eestlased kaitseliiduga sagedamini kui mitte-eestlased. Seetõttu võrreldakse kahe rühma hinnanguid kaitseliidu ülesannetele lähtuvalt sellest, millisesse olulisuse järjekorda eesmärgid kummagi rühma hinnangute alusel järjestuvad.

Rääkides kolmest kõige prioriteetsemast eesmärgist, on eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud sarnased: kõige sagedamini nimetasid kummagi rühma esindajad osalemist õnnetuste/katastroofide likvideerimisel Eestis (eestlastest 53%, mitte-eestlastest 41%), esmase väljaõppe andmist reakodanikele (vastavalt 50% ja 33%) ning osalemist siseriiklike julgeolekukriiside lahendamisel (48% ja 33%). Eestlaste hinnangute alusel platseerus järgmiseks olulisemaks eesmärgiks kaitseväge abistamine sõjaliste kriiside lahendamisel (40%), mitte-eestlased hindasid sellest eesmärgist aga sagedamini olulisemaks kaitseobjektide valvamist (30%).

Joonis 64 Arvamus Kaitseliidu peamistest eesmärkidest sõltuvalt vastaja suhtluskeelest, kolm kõige olulisemat eesmärki (% , n=kõik vastajad)

KOKKUVÕTE

- 2010. aasta jaanuaris viis Turu-uuringute AS Kaitseministeeriumi tellimusel läbi riigikaitse-teemalise avaliku arvamuse küsitluse. Varasemad küsitlused on toimunud umbes kuuekuuliste intervallidega, viimati 2009. aasta mais.

Institutsioonide usaldusväärsus

- Kaitseväge usaldas jaanuaris 80%, kaitseliitu 68% eestimaalastest. Vaadeldava 22 institutsiooni seas asub kaitseväge selle tulemusega neljandal-viiendal, kaitseliit aga kümnendal positsioonil. Nii kaitseväge kui ka kaitseliidu usaldusväärssust hindavad eestlased kõrgemalt kui mitte-eestlased, samas on nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste hinnangud kaitsestruktuuride usaldusväärssusele viimase kümne aasta jooksul üldkokkuvõttes paranenud.

Julgeolek ning ohud

- Sõjaliste konfliktide ohu suurenemist maailmas lähema aastakümne jooksul usub 44% elanikest. Eesti puhul usub olukorra muutumist konfliktiohtlikumaks 24% elanikest. Kuigi võrreldes Eestiga hinnatakse konfliktiohu suurenemist sagedamini tõenäoliselt maailmas tervikuna, on elanike ohutunnetus maailmas tervikuna esinevate konfliktide osas viimastel aastatel kahanenud – kõrgeim oli ohutunnetus 2008. aasta augustis seoses Venemaa-Gruusia konfliktiga. Võimalikku konfliktiohtu maailmas tervikuna hindavad mitte-eestlased eestlastest madalamalt, kuid Eestile antud hinnangud eestlaste ning mitte-eestlaste puhul oluliselt ei erine.
- Kõige tõenäolisemateks ohtudeks, mis Eestit lähemate aastate jooksul võivad ähvardada, peetakse jätkuvalt ulatuslikke merereostusi ning nn. küberrünnakuid. Võrreldes eelmise jaanuariga on eestimaalaste ohutunne valdavalt nõrgenenud. Vaid küberrünnakute esinemist hinnati tänavu sagedamini tõenäoliselt kui aasta tagasi. Võrreldes mitte-eestlastega tunnetavad eestlased teravamalt küberrünnakute, ulatusliku merereostuse, mõne strateegilise objekti vastu suunatud piiratud sõjalise rünnaku ning mõne välisriigi poolse ulatusliku sõjalise rünnaku ohtu. Samas ohtu rahvuslikeks või usulistel motiividel toimivateks kokkupõrgeteks elanikkonna rühmade vahel ning terroristlike organisatsioonide poolt korraldatud terroriaktide ohtu tajuvad mitte-eestlased teravamalt kui eestlased. Võrreldes eelmise küsitlusega on erinevused eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangutes üldkokkuvõttes siiski vähenenud.
- Eesti julgeolekugarantiideks peetakse kõige sagedamini kuulumist NATO-sse, kuulumist Euroopa Liitu ning koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga. Väga selge lõhe eestlaste ning mitte-eestlaste arvamuse vahel on jätkuvalt nähtav eelkõige NATO-Venemaa teljel – eestlased tähtsustavad sagedamini kuulumist NATO-sse, mitte-eestlased aga koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga. Võrreldes viimase kolme küsitluse tulemusi, on vähenenud usk sellesse, et Eestile võiks pakkuda olulist julgeolekugarantiid koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga, kuulumine ÜRO-sse või OSCE-sse, kuid samas väärtustatakse varasemast enam Eesti

- julgeoleku tagatisena kuulumist NATO-sse, Balti riikide kaitsealast koostööd ning kaitsealast koostööd Põhjamaadega.
- Sellega, et Euroopa Liidu roll peaks julgeoleku tagamisel olema suurem, nõustus ca. ¾ elanikest.
 - Enam kui pool elanikest arves, et võõrriigi relvastatud kallaletungi korral tagaks kaitse Eestile koostöö NATO liitlastega, 21% nimetas koostööd Läänemere-äärsete naaberriikidega ning 17% riigi iseseisvat kaitsevõimet. Eestlaste hinnangud võrrelduna mitte-eestlaste omadega peegeldavad taas eestlaste suuremat usku NATO abisse.
 - Kolme olulisema riigi seas, kellega Eesti peaks kaitsealast koostööd tegema, nimetati kõige sagedamini Balti riike Lätit ja Leedut, Ameerika Ühendriike ja Skandinaavia riike. Võrreldes mitte-eestlastega tähtsustavad eestlased enam koostööd Ameerika Ühendriikidega, mitte-eestlased aga koostööd Venemaaga.
 - Eesti sõjaväelaste osalemist rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel pooldab 59% vastajatest, vastu on sellele 36%. Kuigi suhtumine antud küsimusse on endiselt vastandlik, st. üpris palju on nii pooldajaid kui ka vastaseid, on viimaste aastate jooksul suhtumine üldjoontes muutunud pooldavamaks. Eestlaste seas on suhtumine sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistel missioonidel jätkuvalt oluliselt positiivsem kui mitte-eestlaste seas. Põhjustena, miks peaks Eesti osalema rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides, nimetati kõige sagedamini NATO abi võimalike ohtude tekkimisel Eestile ning sõduritele vajaliku reaalse lahingukogemuse andmist.
 - Missioonide koordineerimise järgi peetakse Eesti jaoks kõige prioriteetsemaks osalemist NATO koordineeritud sõjalistel missioonidel.
 - Enam kui pool elanikkonnast arvas, et Nord-Stream gaasitoru rajamine kujutab enesest ohtu. Võrreldes mitte-eestlastega tunnetavad gaasitoru rajamisega kaasnevat võimalikke ohte teravamalt eestlased – eestlastest arvas 83%, et gaasitoru rajamine kujutab enesest ohte, mitte-eestlastest aga 27%. Enamasti nimetati selle ohuna mõju looduskeskkonnale, harvemini ohtu Eesti julgeolekule.

Eesti elanike kaitsetahe

- Sõjalise vastupanu osutamist rünnaku korral pooldab 77% vastanutest, vastupidisel arvamusel on 17%. Sõjalise vastupanu pooldajate suhtarv mitte-eestlaste seas on langenud 68%-ni, samas kui eestlaste seas püsib vastav näitaja 80%-i piirimail.
- Kui üldist vastupanu osutamist toetab 77% elanikest, siis isiklikult oleks valmis oma võimetele vastavalt kaitsetegevuses osalema 65%. Viimasel aastatel on mitte-eestlaste isiklik valmisolek kaitsetegevuses osalemiseks kahanenud, samas kui eestlaste kaitsetahe püsib jätkuvalt kõrgel.
- Olukorras, kus Eestile tungitaks kallale, püüaks Eestist lahkuda 22% elanikest (mais 2009 vastavalt 18%). Võrreldes 40-aastaste ning eakamate inimestega väljendavad valmidust Eestist lahkuda sagedamini 15-39-aastased inimesed. Kui varasemal paaril aastal oli lahkuda-plaanijate suhtarv eestlaste seas statistiliselt olulisel määral madalam kui mitte-eestlaste seas, siis jaanuaris 2010 olulised erinevused kahe rühma vahel puuduvad.
- Eestimaalastest 67% peab end sellest, mida nad saaks isiklikult teha Eesti kaitseks juhul, kui Eestit ähvardaks välisvaenlase kallaletung, väheteadlikuks. Võrreldes naistega hindavad oma informeeritust kaitsealastes küsimuses kõrgemalt mehed, võrreldes mitte-eestlastega kõrgemalt eestlased.

Eesti kaitsevõime

- Võrreldes 2009. aasta maikuuga on jaanuaris 2010 usk Eesti kaitsevõimesse suurenenud: kui mais arvas 12% eestimaalastest, et võõrriigi relvastatud kallaletungi korral oleks Eestit kindlasti võimalik kaitsta, siis tänavu on kaitsevõimesse kindlat usku omavaid inimesi 9 protsendipunkti võrra rohkem. Usk Eesti kaitsevõimesse on poolaasta jooksul suurenenud nii eestlaste kui ka mitte-eestlaste seas, kuid jätkuvalt hindavad eestlased Eesti suutlikkust end võõrkallaletungi puhul kaitsta kõrgemalt kui mitte-eestlased.
- Riigikaitse tagamiseks tehtavate kulutuste tõstmist pooldab 26% elanikest, mida on 8 protsendipunkti võrra enam kui mais 2009. Eestlaste seas on toetus riigikaitsekulutuste suurendamisele olnud läbi aastate suurem kui mitte-eestlaste seas, ning nii ka seekordses uuringus.
- Riigikaitse arendamisega on rahul 68% elanikest, mida on 10 protsendipunkti võrra rohkem kui mais 2009. Riigikaitse arendamisega rahulolevate vastajate osakaal on kasvanud kindlat seisukohta mitte-omavate vastajate osakaalu vähenemise arvelt. Võrreldes mitte-eestlastega väljendavad suuremat rahulolu riigikaitse arendamisega eestlased.

NATO

- Peale Eesti saamist NATO täisliikmeks on toetus NATO liikmeks olemisele püsinud võrdlemisi stabiilselt kõrgena, kõikides 71-78% vahel. Jaanuaris 2010 tõusis toetus NATO-sse kuulumisele rekordiliselt kõrgele ehk 80%-ni. Kuigi mitte-eestlaste seas on eestlastega võrreldes toetus Eesti NATO-sse kuulumisele jätkuvalt madalam (93% vs 50%), on mitte-eestlaste seas NATO toetajate suhtarv poolaasta jooksul suurenenud 19 protsendipunkti võrra (eestlaste seas 4 protsendipunkti võrra).
- Jaanuaris 2010 on elanike hinnangud oma informeeritusele sellest, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olemine, tõusnud vaadeldava perioodi kõrgeimale tasemele. Antud küsimuses peab end hästi informeerituks 55% ning halvasti informeerituks 41% elanikkonnast.
- Elanikest 41% usub, et NATO osutaks Eestile sõjalise konflikti puhkemisel otsest sõjalist abi, pea sama paljud (40%) arvavad, et NATO osutaks vaid poliitilist ja diplomaatilist toetust. Tavapärasest veidi madalam oli elanike usk NATO abisse 2009. aasta maikuus, mil NATO sõjalisele abile lootis 37% ning poliitilisele ja diplomaatilisele abile 36% elanikkonnast. NATO sõjalisse abisse usuvad mitte-eestlastega võrreldes enam eestlased.
- Selge toetus NATO laienemisele valitseb jätkuvalt Skandinaavia riikide Soome-Rootsi puhul (toetab 73...74%). Mõnevõrra madalam on toetus Ukraina (liitumist toetab 52%) ja Gruusia (vastavalt 48%) liitumisele. Venemaa liitumist NATO-ga pooldab jaanuaris 30% elanikest. Võrreldes maiga on elanike toetus NATO laienemisele suurenenud, ning seda kõigi eelpool nimetatud riikide võimaliku liitumise osas. Eestlased suhtuvad Soome, Rootsi, Ukraina ning Gruusia liitumisse NATOga toetavamalt kui mitte-eestlased, samas kui mitte-eestlaste seas on eestlastega võrreldes arvukamalt nii liitumise vastaseid kui ka kindlat seisukohta mitte-omavaid inimesi. Mis puudutab Venemaa liitumist NATO-ga, siis mitte-eestlaste seas on praktiliselt võrdselt nii selle pooldajaid kui ka vastaseid, samas kui eestlaste seas on Venemaa liitumise vastaseid üle kahe korra enam kui pooldajaid.

Info Eesti poliitika ja riigikaitse kohta

- Eesti riigikaitse ning NATO kohta saavad eestlased teavet eelkõige Eesti telejaamade eestikeelsest telesaadetest Eestis ilmuvatest eestikeelsetest ajalehtedest/ajakirjadest

ning Eesti raadiojaamade eestikeelsetest raadiosaadetest, mitte-eestlased aga Eestis ilmuvatest venekeelsetest ajalehtedest/ajakirjadest, Eesti raadiojaamade venekeelsetest raadiosaadetest ning PBK-st. Eesti telejaamade venekeelseid telesaateid ning muid Venemaa meediakanaleid nimetasid mitte-eestlased peamiste infokanalite seas mõnevõrra harvemini.

- Riigikaitse ja kaitsepoliitika kohta avaldatava teabe piisavusega pole rahul eelkõige mitte-eestlased. Eesti riigikaitse ja kaitsepoliitika kohta ilmuvat infot Eesti ajakirjanduses pidas piisavaks 44% elanikest, sh. 52% eestlastest ning 26% mitte-eestlastest, ebapiisavaks aga 38% eestimaalastest, sh. 35% eestlastest ning 45% mitte-eestlastest.
- Riigi kaitsepoliitikat ja riigikaitset tutvustava perioodilise ajalehe väljaandmist hindab oluliseks 41% ning ebaoluliseks 48% eestimaalastest. Eesti Päevalehe vahel neli korda aastas ilmuvat lisalehte „Riigi Kaitse“ on lugenud 18% elanikest, sh. 24% eestlastest ning 5% mitte-eestlastest. Keskmisest enam on lehe lugejaid kõrgharidusega inimeste seas.

Hinnangud seoses kaitseväeteenistusega

- Hinnangud ajateenistuse vajalikkusele on aastate jooksul muutunud pooldavamaks – kui perioodil 2005-2007 pidas ajateenistust vajalikuks 85-88% vastajaist, siis alates 2008. aastast on see näitaja püsinud stabiilselt 90% piirimail või veidi kõrgemalgi. Jaanuaris 2010 hindas ajateenistuse läbimist vajalikuks 94% elanikest. Võrreldes mitte-eestlastega hindavad ajateenistust sagedamini vajalikuks eestlased.
- Valdav osa (83%) elanikkonnast toetab Eesti kaitsevõime arendamisel suunda, mis säilitab praeguse süsteemi, kus kutseline kaitsevägi on kombineeritud ajateenistuse läbinutest moodustuva reservarmega. Üleminekut kohustuslikult ajateenistuselt kutselisele kaitseväele pooldab 12% eestimaalastest. Võrreldes eestlastega on sellise suundumuse pooldajaid arvukamalt mitte-eestlaste seas (20% vs 9%). Vanuserühmade võrdluses on toetus kohustuslikust ajateenistusest loobumisele seda suurem, mida noorema vanuserühmaga on tegemist.
- Ajateenistusest kõrvalehoidmise suhtes väljendab 23% elanikest hukkamõistu ning 41% suhtub sellesse negatiivselt. Mõistvalt suhtus ajateenistusest kõrvalehoidmisse 30%, heakskiitvalt aga vaid 1% elanikkonnast. Keskmisest kriitilisemad on ajateenistusest kõrvalehoidmise suhtes eakamad või kõrgema haridusega respondendid.
- Sõjaväkke mittesobivate noormeeste rakendamist asendusteenistuses, näiteks päästetöödel või keskkonnakaitstes hindab 80% elanikest vajalikuks ning 18% ebavajalikuks. Vaadeldava perioodi (2006-2010) jooksul on elanike suhtumine asendusteenistusse muutunud üldjoontes pooldavamaks. Valdav osa elanikest on nõus ka sellega, et ka nõrgema füüsilise ettevalmistusega noormehed peaksid läbima ajateenistuse, kuid seda neile sobiva koormusega.
- Olulisemate eesmärkidena, mida peaks täitma noormeeste kohustuslik ajateenistus ja reservarmee, nimetati kõige sagedamini militaarsete oskuste õpetamist ning oskust tegutseda tsiviilhädaolukordades. Samu eesmärke peeti kõige sagedamini olulisimaks ka varasemates uuringutes.

Kaitseliidu kuvand ja eesmärgid

- Kaitseliidu peamisteks eesmärkidest peetakse osalemist Eestis toimuvate õnnetuste ning katastroofide likvideerimisel, esmase sõjalise väljaõppe andmist reakodanikele ning osalemist siseriiklike julgeolekukriiside lahendamisel.